

2015•2016
FACULTEIT RECHTEN
master in de rechten

Masterproef
'Statusdelinquentie' van minderjarigen

Promotor :
Prof. dr. Johan PUT

Femke Van Oosterwijck
Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten

De transnationale Universiteit Limburg is een uniek samenwerkingsverband van twee universiteiten in twee landen: de Universiteit Hasselt en Maastricht University.

Universiteit Hasselt | Campus Hasselt | Martelarenlaan 42 | BE-3500 Hasselt
Universiteit Hasselt | Campus Diepenbeek | Agoralaan Gebouw D | BE-3590 Diepenbeek

Maastricht University

2015•2016
FACULTEIT RECHTEN
master in de rechten

Masterproef

'Statusdelinquentie' van minderjarigen

Promotor :
Prof. dr. Johan PUT

Femke Van Oosterwijck
Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten

Samenvatting

Statusdelinquentie is een begrip waar maar weinig mensen mee bekend zijn. Het is echter alom vertegenwoordigd in onze maatschappij. Statusdelinquentie in het algemeen houdt in dat bepaalde gedragingen, die op zichzelf geen delict uitmaken, toch aanleiding kunnen geven tot gerechtelijke interventie indien ze verbonden zijn met de status van een persoon. In deze masterscriptie gaat het meer specifiek om de status van de minderjarigheid. In het bijzonder werden statusdelicten in België en in de Verenigde Staten bestudeerd.

In België zijn er vandaag bepaalde gedragingen die een statusdelict inhouden. In de eerste plaats zijn er gedragingen die onder de zedelijkheid van de jeugd vallen, vervat in de wet zedelijke bescherming jeugd. Vervolgens zijn er de statusdelicten spijbelen, zich in een bioscoop begeven onder de leeftijd van zestien jaar, bepaalde vormen van kansspelen voor jongeren onder éénentwintig of achttien jaar, het bezit van cannabis voor persoonlijk gebruik en het verkopen, schenken of aanbieden van alcohol en tabak aan een minderjarige. Tot slot kan men de GAS-wetgeving onder de noemer statusdelict brengen. In de Verenigde Staten gelden gelijkaardige statusdelicten, namelijk spijbelen, ook wel *truancy* genoemd, weglopen van huis, het niet gehoorzamen van de ouders, ook wel onhandelbaarheid genoemd, in het bezit zijn van alcohol en tabak, het overtreden van de avondklok, gokken, en vandalisme.

Statusdelinquentie kan in België op verschillende manieren worden aangepakt. In de eerste plaats opteert men er in België voor om aan de minderjarige jeugdbeschermingsmaatregelen op te leggen. In de tweede plaats is het mogelijk om administratief te reageren op bepaalde gedragingen. Een derde optie is om niet de minderjarige, maar de meerderjarige die de gedraging toestaat of tolereert te bestraffen. Tot slot kan er nog gereageerd worden via de hulpverlening. De verschillende staten in de VS hebben elk een eigen aanpak voor statusdelicten. Deze aanpak is afhankelijk van de manier waarop de staat in kwestie statusdelinquenten bestempeld. Hoewel statusdelicten in de Verenigde Staten theoretisch door de *juvenile court* worden behandeld, wordt meer en meer de nadruk gelegd op de tussenkomst van de sociale diensten om de weg naar de rechtbank te vermijden.

Internationaal is er een tendens merkbaar in soft law om statusdelinquentie te decriminaliseren. Verder is er vanuit de rechtsleer veel kritiek, vooral vanuit de Verenigde Staten, in de eerste plaats betreffende statusdelicten op zich en in de tweede plaats betreffende de aanpak ervan door de jeugdrechtbank.

Een oplossing van de problematiek van statusdelinquentie kan in de eerste plaats gevonden worden in het decriminaliseren van statusdelicten en het opvangen van deze gedragingen via de noemer verontrustende situatie. Op die manier kan de jeugdrechter nog steeds maatregelen opleggen, maar in dat geval op basis van de integrale jeugdhulp.

Dankwoord

Deze masterscriptie is het sluitstuk van mijn studie 'Master in de Rechten, afstudeerrichting Rechtsbedeling' aan de Universiteit Hasselt.

Het onderwerp situeert zich binnen de rechtstak van het Jeugdrecht en de Kinderrechten. Het schrijven van de masterscriptie was een leerrijke ervaring die mij in staat stelde het (jeugd)recht op een kritische wijze te bekijken.

Graag wil ik van deze mogelijkheid gebruik maken om de personen te bedanken die rechtstreeks en onrechtstreeks hebben bijgedragen aan de totstandkoming van deze masterscriptie.

Voor de ondersteuning en deskundige begeleiding van deze masterscriptie zou ik graag professor Dr. Johan Put en zijn assistente mevrouw Helene Asselman bedanken. Zij stonden steeds paraat voor het nodige advies. Daarnaast zou ik zowel de Universiteit Hasselt als de Katholieke Universiteit Leuven willen bedanken voor de opleiding die ik daar heb genoten.

Ik zou eveneens mijn ouders willen bedanken, omdat zij mij tijdens mijn volledige opleiding zowel financieel als moreel hebben gesteund.

Verder wil ik eveneens mijn vriendin Marijke bedanken voor het grondig nalezen van deze masterscriptie.

Tot slot wil ik in het bijzonder mijn vriend, Tim, bedanken voor zijn onvoorwaardelijke steun tijdens mijn studies.

Hasselt, mei 2016.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	1
DANKWOORD	3
INHOUDSOPGAVE	5
LIJST VAN AFKORTINGEN	9
INLEIDING	11
1. Jeugdcriminaliteit en statusdelinquentie	11
2. Probleemstelling en onderzoeksvragen	12
3. Onderzoeksmethode	13
4. Indeling masterscriptie	14
DEEL 1. STATUSDELINQUENTIE	15
HOOFDSTUK 1. BEGRIP STATUSDELINQUENTIE	15
1. Statusdelinquentie gedefinieerd	15
2. Statusdelinquentie binnen de jeugddelinquentie	16
HOOFDSTUK 2. GEDRAGINGEN GELINKT AAN STATUSDELINQUENTIE	19
1. Algemeen	19
2. Statusdelinquentie in België	19
2.1 Evolutie.....	20
2.1.1 Voor de wet van 15 mei 1912 betreffende de kindbescherming.....	20
2.1.2 Wet van 15 mei 1912 betreffende de kindbescherming	20
2.1.3 Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming.....	22
2.1.4 Nieuwe Jeugdwet van 2006.....	23
2.2 Statusdelicten vandaag	24
2.2.1 Zedelijkheid jeugd	24
2.2.2 Leerplicht	25
2.2.3 Toegang tot bioscopen voor minderjarigen beneden de leeftijd van zestien jaar 26	
2.2.4 Kansspelen	27
2.2.5 Bezit van cannabis voor persoonlijk gebruik	28
2.2.6 Verkopen, schenken of aanbieden van alcohol en tabak.....	29
2.2.7 Gemeentelijke administratieve	29
2.3 Conclusie statusdelinquentie in België	31
3. Statusdelinquentie in rechtsvergelijkend perspectief: de Verenigde Staten .	32
3.1 Evolutie: van crimineel naar niet-crimineel gedrag.....	34
3.2 Huidige statusdelicten	37
3.2.1 Categorie één: spijbelen of <i>truancy</i>	37
3.2.2 Categorie twee: weglopen van huis.....	38
3.2.3 Categorie drie: onhandelbaarheid	38
3.2.4 Categorie vier: bezit van alcohol en tabak.....	39
3.2.5 Categorie vijf: overtreden van de avondklok	40

3.2.6	Categorie zes: gokken	41
3.2.7	Categorie zeven: vandalisme	41
3.3	Conclusie statusdelinquentie in de Verenigde Staten	42
DEEL 2. AANPAK VAN STATUSDELINQUENTIE		43
HOOFDSTUK 1. AANPAK STATUSDELINQUENTIE IN BELGIË		45
1. Maatregelen van jeugdbescherming		45
1.1	Jeugdbeschermingsmaatregelen op basis van de wet zedelijke bescherming jeugd 45	
1.2	Jeugdbeschermingsmaatregelen op basis van de kansspelwet	47
1.3	Jeugdbeschermingsmaatregelen voor het bezit en gebruik van cannabis	48
2. Administratieve maatregelen		48
3. Maatregelen opgelegd aan andere personen dan de minderjarige		50
3.1	Sancties ten aanzien van uitbaters	50
3.2	Sancties ten aanzien van ouders	51
3.3	Sancties ten aanzien van verschillende personen	52
4. Hulpverlening		52
4.1	Oorsprong en visie statusdelinquentie in de jeugdhulpverlening	52
4.2	Jeugdhulp in het algemeen	53
4.3	Jeugdhulpverlening bij statusdelicten	54
5. Conclusie aanpak statusdelinquentie in België		54
HOOFDSTUK 2. AANPAK STATUSDELINQUENTIE IN DE VERENIGDE STATEN		55
1. Maatregelen opgelegd door de juvenile court aan de minderjarige		56
1.1	Cijfergegevens en voorbeelden	56
1.2	Sancties en maatregelen	57
2. Maatregelen opgelegd aan andere personen dan de minderjarige		61
3. Hulpverlening		62
4. Conclusie aanpak statusdelinquentie in de Verenigde Staten		63
HOOFDSTUK 3. INTERNATIONALE AANPAK STATUSDELINQUENTIE		65
DEEL 3. KRITISCHE BEDENKINGEN INZAKE STATUSDELINQUENTIE		67
HOOFDSTUK 1. JEUGDSTRAFRECHT EN STATUSDELINQUENTIE ONDER DRUK?		67
1. Voorstanders van het behoud van statusdelicten en de betrokkenheid van de jeugdrechtbank		67
1.1	Behoud statusdelicten	68
1.2	Behoud van de betrokkenheid van de jeugdrechtbank	69
2. Tegenstanders van het behoud van statusdelicten en de betrokkenheid van de jeugdrechtbank		70
2.1	Decriminaliseren statusdelicten	70
2.2	Betrokkenheid jeugdrechtbank afschaffen of terugschroeven	72
HOOFDSTUK 2. EIGEN REFLECTIE		77
1. Decriminaliseren statusdelicten		77
2. Aanpak statusdelicten		79
BESLUIT		81

BIBLIOGRAFIE.....	85
1. Wetgeving	85
1.1 Internationaal en Europees	85
1.2 België	85
1.3 Verenigde Staten.....	87
2. Rechtspraak.....	88
2.1 België	88
2.2 Verenigde Staten.....	89
3. Rechtsleer.....	89
3.1 Internationaal en Europees	89
3.1.1 Handboeken.....	89
3.1.2 Online-bronnen	90
3.2 België	90
3.2.1 Handboeken.....	90
3.2.2 Tijdschriften	93
3.2.3 Online-bronnen	96
3.3 Verenigde Staten.....	97
3.3.1 Handboeken.....	97
3.3.2 Tijdschriften	98
3.3.3 Online-bronnen	99

Lijst van afkortingen

Zie voor de gebruikelijke juridische afkortingen:

- INTERUNIVERSITAIRE COMMISSIE JURIDISCHE VERWIJZINGEN EN AFKORTINGEN, *Juridische Verwijzingen en Afkortingen*, Mechelen, Kluwer, 2015, www.legalworld.be/legalworld/uploadedFiles/Other_content/V_A-BI15001_final_binnenwerk.pdf.
- De afkortingenlijst voor Belgische tijdschriften, www.law.kuleuven.be/rechtsaf.

Bioscoopwet: Wet 1 september 1920 waarbij aan minderjarigen beneden 16 jaar toegang tot de bioscoopzalen wordt ontzegd, *BS* 18 februari 1921.

CHINS en CINS: children in need of supervision

CLB: Centrum voor Leerlingenbegeleiding

GAS: gemeentelijke administratieve sanctie(s)

GAS-wet: Wet 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties, *BS* 1 juli 2013.

General Comment no. 10: Committee on the Rights of the Child, General Comment nr. 10, Children's rights in juvenile justice, CRC/C/GC/10 van 25 april 2007.

Jeugdbeschermingswet: Wet betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade van 8 april 1965, *BS* 15 april 1965. Met de term Jeugdbeschermingswet wordt in deze masterscriptie bedoeld de wet ten tijde van haar publicatie in 1965.

Jeugdwet: Wet betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade van 8 april 1965, *BS* 15 april 1965. Met de term Jeugdwet wordt in deze masterscriptie bedoeld de wet zoals deze vandaag de dag van toepassing is.

JINS: juveniles in need of supervision

JJDPA: Juvenile Justice and Delinquency Prevention Act

Kansspelwet: Wet 7 mei 1999 op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de spelers, *BS* 30 december 1999.

MINS: minors in need of supervision

MOF: als misdrijf omschreven feit

PINS: person(s) in need of supervision

Riyadh Guidelines: United Nations Guidelines for the Prevention of Juvenile Delinquency (The Riyadh Guidelines) van 14 december 1990.

VOS: verontrustende situatie

Wet Leerplicht: wet betreffende de leerplicht van 29 juni 1983, *BS* 6 juli 1983.

Wet Zedelijke Bescherming Jeugd: wet 15 juli 1960 tot zedelijke bescherming van de jeugd, *BS* 20 juli 1960.

Inleiding

"Children's best interests are not furthered by fashioning status offences with criminal penalties attached."

- Sonja Grover -

1. Jeugdcriminaliteit en statusdelinquentie

Jeugdcriminaliteit, een term met vele betekenissen. In het algemeen kan gesteld worden dat dit begrip verwijst naar het feit dat een jongere een 'als misdrijf omschreven feit' heeft gepleegd voor de volle leeftijd van achttien jaar.¹ Het jeugdrecht, en meer in het bijzonder het jeugdbeschermingsrecht, is gericht op de preventie en aanpak van jeugdcriminaliteit. Dit jeugdrecht, en jeugdbeschermingsrecht, is geen op zichzelf staande rechtstak. Het is verweven en houdt verband met verschillende andere rechtstakken zoals het sociaal of welzijnsrecht en het strafrecht. Het strafrecht is voornamelijk van belang voor de afbakening van het toepassingsgebied van het jeugdbeschermingsrecht.²

De jeugdrechtbank is de bevoegde instantie aangeduid door de Jeugdwet om op te treden in zaken betreffende minderjarigen.³ De jeugdrechtbank kan inzake jeugddelinquentie optreden op grond van verschillende interventiegronden. In de eerste plaats is de jeugdrechtbank bevoegd om kennis te nemen van vorderingen vanwege het parket ten aanzien van de persoon die vervolgd wordt wegens een 'als misdrijf omschreven feit' (MOF), gepleegd voor de volle leeftijd van achttien jaar.⁴ Daarnaast zijn er – soms vrij verouderde – bepalingen die bepaalde gedragingen enkel voor minderjarigen niet-toelaatbaar stellen, bijvoorbeeld de wet zedelijke bescherming jeugd. De jeugdcriminologische literatuur kent hiervoor het begrip statusdelinquentie. Statusdelinquentie kan gedefinieerd worden als handelingen waarvan de strafbaarheid (enkel) afhankelijk is van de status van de dader, *in casu* deze van minderjarigheid.⁵ Dit houdt met andere woorden in dat een bepaald gedrag strafbaar is indien gepleegd door een minderjarige, maar geen gevolgen heeft indien gepleegd door een

¹ J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 155; J. DELMER en I. GILLES, "Protection et aide à la jeunesse: les mineurs ayant commis un fait qualifié infraction", *JDJ* 2009/8, nr.288, (41) 41.

² J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 8; J. PUT, M. FRANSENS, M. ROM en S. TROONBEECKX, "Jeugdcriminologie en jeugdrecht: een vruchtbare interactie?" in I. AERTSEN, T. DAEMS, A. HAAREN, F. HUTSEBAUT en J. MAESSCHALCK (eds.), *Deviante wetenschap. Het domein van de criminologie - Liber Amicorum Johan Goethals*, Leuven, Acco, 2011, (191) 193-194.

³ J. PUT, M. ROM en S. SMETS, "Jeugdbeschermingsrecht in geval van jeugddelinquentie: de federale jeugdwet belicht en doorgelicht" in ORDE VAN VLAAMSE BALIES, *Bijzondere opleiding jeugdrecht 2013-2014*, Brussel, Orde van Vlaamse Balies, 2013, (489) 494; M. PREUMONT, *Mémento droit de la jeunesse*, Waterloo, Kluwer, 2008, 710.

⁴ Artikel 36, 4° Wet betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade van 8 april 1965, *BS* 15 april 1965 (hierna: Jeugdwet); J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 155; M. PREUMONT, *Mémento droit de la jeunesse*, Waterloo, Kluwer, 2008, 72.

⁵ J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 155 en 157; J. PUT, M. FRANSENS, M. ROM en S. TROONBEECKX, "Jeugdcriminologie en jeugdrecht: een vruchtbare interactie?" in I. AERTSEN, T. DAEMS, A. HAAREN, F. HUTSEBAUT en J. MAESSCHALCK (eds.), *Deviante wetenschap. Het domein van de criminologie - Liber Amicorum Johan Goethals*, Leuven, Acco, 2011, (191) 194.

meerderjarige. Het gedrag van een statusdelinquent wordt onaanvaardbaar geacht, niet omdat het schadelijk is voor anderen, maar puur op basis van zijn leeftijd.⁶

Er kan een onderscheid worden gemaakt tussen enerzijds wetgeving waarbij een overtreding aanleiding kan geven tot maatregelen door de jeugdrechter of jeugdrechtbank ten aanzien van de minderjarige⁷ en anderzijds wetgeving waarbij bepaalde gedragingen beneden een bepaalde leeftijd verboden worden, maar geen maatregelen voorzien zijn ten aanzien van de minderjarige. In dit laatste geval kunnen degenen die het desbetreffende gedrag toelaten, of de mogelijkheid daartoe organiseren, strafbaar gesteld worden.⁸

2. Probleemstelling en onderzoeksvragen

Statusdelinquentie is een begrip waar maar weinig mensen mee bekend zijn. Het is echter alom vertegenwoordigd in onze maatschappij. Zo valt een jongere die spijbelt of een jongere die zich onder de leeftijd van zestien jaar op een fuif begeeft of zich in een bioscoop bevindt in bepaalde omstandigheden onder het begrip statusdelinquent.⁹

Men kan zich echter de vraag stellen in welke mate deze gedragingen waaraan de term statusdelinquentie wordt gegeven nog wel 'bestraft' dienen te worden. In het kader van de steeds evoluerende samenleving kan de vraag gesteld worden of gedrag dat in de jaren 1960 als storend werd beschouwd, vandaag de dag misschien vanzelfsprekend is voor jongeren. Men kan zich afvragen of de aanpak van statusdelinquentie niet gewijzigd dient te worden. Is het niet te verregaand dat men in bepaalde gevallen een jeugdrechter dient te vatten en dat deze voor – misschien pietluttige - zaken maatregelen kan opleggen?

Voortgaande uit de hierboven vermelde probleemstelling kunnen volgende (sub)onderzoeksvragen worden gesteld:

Subonderzoeksvraag 1. Wat is statusdelinquentie van minderjarigen?

Subonderzoeksvraag 2. Aan welke feiten wordt statusdelinquentie gelinkt?

Subonderzoeksvraag 3. Op welke manier kan statusdelinquentie in België aangepakt worden? Bijvoorbeeld door middel van rechtstreekse bestraffing, verboden, bestraffing van de verantwoordelijken voor de situatie, enzovoort.

Subonderzoeksvraag 4. Komt statusdelinquentie ook in de Verenigde Staten voor? En zo ja, welke term wordt hiervoor gebruikt, welke feiten worden hieraan gelinkt, en welke aanpak voorziet men?

⁶ CHILD RIGHTS INFORMATION NETWORK (CRIN), "Global Report on status offences", www.streetchildrenresources.org/wp-content/uploads/gravity_forms/1-07fc61ac163e50acc82d83eee9ebb5c2/2013/07/Status_Offences.pdf (consultatie 31 oktober 2015).

⁷ Er kunnen bijvoorbeeld jeugdbeschermingsmaatregelen worden opgelegd aan de minderjarige op basis van de wet zedelijke bescherming jeugd.

⁸ Dit is bijvoorbeeld het geval bij een schending van de leerplicht waarbij de ouders van de minderjarige kunnen gesanctioneerd worden met een geldboete.

⁹ Wet 1 september 1920 waarbij aan minderjarigen beneden 16 jaar toegang tot de bioscoopzalen wordt ontzegd, BS 18 februari 1921 (hierna Bioscoopwet); Wet 29 juni 1983 betreffende de leerplicht, BS 6 juli 1983 (hierna Wet Leerplicht) *ju.* decreet van 25 april 2014 betreffende het onderwijs, BS 25 september 2014.

Centrale onderzoeksvraag. Is statusdelinquentie in de huidige samenleving nog te verantwoorden, en zo ja, welke alternatieven zijn er voorhanden voor de Belgische aanpak van statusdelinquentie in het licht van de aanpak in andere rechtssystemen zoals de Verenigde Staten?

Deze masterscriptie behandelt in hoofdzaak statusdelinquentie van minderjarigen. Minderjarigen die worden vervolgd vanwege een als misdrijf omschreven feit zullen bijgevolg niet aan de orde komen.

3. Onderzoeksmethode

Voor een masterscriptie is het noodzakelijk om aandacht te besteden aan de onderzoeksmethode die wordt gehanteerd om tot een antwoord te komen op de onderzoeksvraag of -vragen. Om deze reden wordt hieronder een korte toelichting gegeven over de in deze masterscriptie gebruikte onderzoeksmethoden.

Voor de beantwoording van de verschillende onderzoeksvragen werd onder andere gebruik gemaakt van de beschrijvende methode, waarbij in de eerste plaats wetgeving werd geconsulteerd. Hiernaast werden de neergeschreven werken en artikelen van rechtsgeleerden en criminologen geconsulteerd.¹⁰ Deze methode is vooral van belang om na te gaan wat statusdelinquentie juist inhoudt, welke gedragingen eraan gelinkt worden en welke aanpak men voorziet. Er werd eveneens gebruik gemaakt van de rechtsvergelijkende methode.¹¹ Er werd namelijk een vergelijkend onderzoek gedaan met de Verenigde Staten, waar men eveneens spreekt van statusdelicten of *status offenses*. De centrale onderzoeksvraag tot slot is zowel een evaluerende als een normatieve vraag en zal beantwoord worden op basis van de subonderzoeksvragen.¹² Hierbij zal de Belgische regelgeving vergeleken worden met de regelgeving zoals deze van kracht is in de Verenigde Staten en bepaalde internationale soft law initiatieven.

Ter aanvang van de bronnenselectie werd vooreerst gestart met een algemene oriëntatie en kadering van het onderwerp statusdelinquentie van minderjarigen in het ruimere jeugd(beschermings)recht. Hiervoor werden in de eerste plaats algemene handboeken geraadpleegd, waaronder het *Handboek Jeugdbeschermingsrecht* van professor Johan Put. Na de algemene oriëntatie werd het mogelijk om het onderwerp verder af te bakenen door op zoek te gaan naar specifieke juridische bronnen. In de eerste plaats werd wetgeving inzake statusdelinquentie geconsulteerd. Verder werden rechtspraak, handboeken, tijdschriften en online-bronnen geconsulteerd. Hierbij was onder andere het boek *Het statusdelikt* van G. De Bock een belangrijke leidraad. Bij de bronnenselectie werd vanzelfsprekend voor ogen gehouden dat, om de kwaliteit van de masterscriptie te garanderen, enkel bronnen die als kwaliteitsvol en betrouwbaar kunnen worden beschouwd werden geraadpleegd. In de bibliografie zijn onder meer de werken opgenomen van auteurs die hoog aangeschreven staan. Daarnaast werden verscheidene kwaliteitsvolle juridische tijdschriften geraadpleegd, zoals het *Rechtskundig Weekblad* en het *Tijdschrift voor Jeugd en Kinderrechten*. Er werd gepoogd om zoveel mogelijk variatie in het

¹⁰ L. KESTEMONT en P. SCHOUKENS, *Rechtswetenschappelijk schrijven*, Leuven, Acco, 39.

¹¹ L. KESTEMONT en P. SCHOUKENS, *Rechtswetenschappelijk schrijven*, Leuven, Acco, 56-62.

¹² L. KESTEMONT en P. SCHOUKENS, *Rechtswetenschappelijk schrijven*, Leuven, Acco, 50 en 52.

bronnenmateriaal te brengen door verschillende auteurs en tijdschriften te consulteren, zowel Nederlandstalig, Franstalig als Engelstalig. Tevens werd gebruik gemaakt van de sneeuwbalmethode na de initiële zoektocht naar bronnen. Bij elke gevonden en geconsulteerde bron werden de bronnen geraadpleegd waarnaar de tekst van de bron verwees. Op deze manier werd gepoogd het bronnenmateriaal zo volledig mogelijk weer te geven en werden de meest relevante bronnen opgenomen in de bibliografie.¹³

4. Indeling masterscriptie

Ter beantwoording van de verschillende onderzoeksvragen is deze masterscriptie in drie delen opgesplitst.

Het eerste deel handelt over het begrip statusdelinquentie en welke gedragingen hieronder begrepen worden. Dit deel vangt aan met een duiding van het begrip statusdelinquentie en welke gedragingen hieronder vallen in het algemeen. In een tweede hoofdstuk wordt vervolgens onderzocht welke statusdelicten men kan terugvinden in België en in de Verenigde Staten. Dit deel geeft bijgevolg een beeld van wat men concreet kan begrijpen onder statusdelinquentie van minderjarigen en aan welke feiten dit begrip kan worden gelinkt.

Het tweede deel handelt over de aanpak van statusdelinquentie waarbij in de eerste plaats onderzocht wordt welke mogelijke aanpak men in België voorziet, waarna de aanpak in de Verenigde Staten onder de loep genomen wordt. Tot slot wordt in dit deel een blik geworpen op de internationale initiatieven die zich met statusdelicten inlaten.

Het derde deel bevat in de eerste plaats een overzicht van de kritiek die geuit wordt op statusdelinquentie en de aanpak ervan. Dit deel wordt afgesloten met een eigen reflectie inzake statusdelinquentie. Op basis van dit derde en laatste deel wordt onderzocht of statusdelinquentie in de huidige samenleving nog te verantwoorden is.

¹³ L. KESTEMONT en P. SCHOUKENS, *Rechtswetenschappelijk schrijven*, Leuven, Acco, 33-34.

Deel 1. Statusdelinquentie

HOOFDSTUK 1. BEGRIP STATUSDELINQUENTIE

1. Statusdelinquentie gedefinieerd

1. DEFINITIE - Statusdelinquentie in het algemeen houdt in dat bepaalde gedragingen, die op zichzelf geen delict uitmaken, toch aanleiding kunnen geven tot gerechtelijke interventie indien ze verbonden zijn met de status van een persoon.¹⁴ Deze status kan verschillende vormen aannemen, bijvoorbeeld de status van vluchteling of vreemdeling, een bepaalde seksuele status of de status van de minderjarigheid.¹⁵

In deze scriptie gaat het meer specifiek over statusdelinquentie van minderjarigen, waarmee aldus wordt bedoeld dat een bepaalde gedraging, die op zich niet strafbaar is en niet werd opgenomen in het Strafwetboek¹⁶, toch aanleiding kan geven tot gerechtelijke stappen omdat de gedraging gesteld werd door een minderjarige.¹⁷ Statusdelinquentie kan aldus gedefinieerd worden als handelingen waarvan de strafbaarheid enkel afhankelijk is van de status van de dader, *in casu* de status van minderjarigheid.¹⁸

2. STATUSDELICT VS MOF - Een statusdelict dient onderscheiden te worden van een als misdrijf omschreven feit dat gepleegd wordt door een minderjarige. De reden hiervoor is dat een 'als misdrijf omschreven feit' een misdrijf zoals omschreven in het Strafwetboek of andere strafwetten als basis heeft, terwijl statusdelicten gedragingen zijn die in andere regelgeving zijn opgenomen. Toch kunnen sommige als misdrijf omschreven feiten wel gelinkt worden aan statusdelicten. Een voorbeeld hiervan

¹⁴ L. SILON en I. VAN DINGENEN, "Statusdelikten – een schets vanuit de praktijk" in G. DE BOCK, *Het statusdelikt*, Gent, Rijksuniversiteit Gent, 1982, (15) 16; S. GROVER, "Age-Specific Status Offences as a Human Rights Infringement: A Case Example from the U.S. Court of Appeals", *eLaw Journal* 2006, 13.1, (175) 175; CHILD RIGHTS INFORMATION NETWORK (CRIN), "Global Report on status offences", www.streetchildrenresources.org/wp-content/uploads/gravity_forms/1-07fc61ac163e50acc82d83eee9ebb5c2/2013/07/Status_Offences.pdf (consultatie 31 oktober 2015); E. VERHELLEN, "Statusdelikten-situaties: nieuwe varianten op een aktueel ouder thema" in G. DE BOCK, *Het statusdelikt*, Gent, Rijksuniversiteit Gent, 1982, (85) 86.

¹⁵ F. TULKENS, F. BRION, F. HUTSEBAUT, L. VAN OTRIVE, L. VERHEYEN en G. SPIESSENS, "Migranten, criminaliteit en strafrechtsbedeling", www.belspo.be/belspo/fedra/res/ssd204_nl.htm (consultatie 16 april 2016); CHILD RIGHTS INFORMATION NETWORK (CRIN), "Discrimination and disenfranchisement: a global report on status offences (third edition)", www.crin.org/sites/default/files/crin_status_offences_global_report_0.pdf (consultatie 16 april 2016).

¹⁶ Strafwetboek van 8 juni 1867, BS 9 juni 1867.

¹⁷ D. PELCKMANS, *De analyse van sociale criminaliteitspreventieve projecten ten aanzien van jongeren tot en met 18 jaar in de Strategische Veiligheids- en Preventieplannen (2007 – 2010) van Kortrijk, Mechelen, Antwerpen en Gent*, Gent, Faculteit Rechtsgeleerdheid, 2011, 11; L. SILON en I. VAN DINGENEN, "Statusdelikten – een schets vanuit de praktijk" in G. DE BOCK, *Het statusdelikt*, Gent, Rijksuniversiteit Gent, 1982, (15) 16.

¹⁸ J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 157; J. PUT, M. FRANSSENS, M. ROM en S. TROONBEECKX, "Jeugdcriminologie en jeugdrecht: een vruchtbare interactie?" in I. AERTSEN, T. DAEMS, A. HAAREN, F. HUTSEBAUT en J. MAESSCHALCK (eds.), *Deviantie wetenschap. Het domein van de criminologie - Liber Amicorum Johan Goethals*, Leuven, Acco, 2011, (191) 194.

is een minderjarige die wegloupt van huis en nadien een diefstal pleegt om in zijn levensbehoeften te kunnen voorzien.¹⁹

3. VARIANTEN OP STATUSDELINQUENTIE - Verder zijn er nog enkele varianten op statusdelicten. Men kan deze ook impliciete statusdelicten noemen. Een voorbeeld hiervan is terug te vinden in het vervolgingsbeleid van bepaalde misdrijven waarbij men de hoogste prioriteit van vervolging geeft aan bepaalde misdrijven gepleegd door minderjarigen, maar niet als deze gepleegd worden door meerderjarigen. Typevoorbeeld is de vervolging van het bezit van cannabis voor persoonlijk gebruik.²⁰

Hiernaast zijn er tevens gedragingen die weliswaar voor iedereen strafbaar gesteld zijn, maar die in feite enkel de minderjarigen viseren. Hierbij wordt dan vooral gedacht aan de regelgeving met betrekking tot de gemeentelijke administratieve sancties (GAS).²¹

4. KENMERKEN STATUSDELICTEN - Vaak wordt gezegd dat gedragingen die vallen onder de noemer statusdelict slechts futiliteiten zijn. Het zijn daarenboven geen misdrijven, maar breed of minder breed omschreven gedragingen vertoond door minderjarigen. Vele statusdelicten gaan in weze over een verschil van mening, met name een verschil van mening over de betekenis van arbeid, school, vrije tijd, enzovoort. Hierbij zijn niet de meningsverschillen tussen kinderen of jongeren onderling van belang, noch de meningsverschillen tussen volwassenen. Problematisch wordt het wanneer het meningsverschillen betreft tussen volwassenen en jongeren. Aan statusdelinquentie wordt tevens verweten dat het in verband te brengen is met onderdrukingsmechanismen, of beter drukkingsmechanismen, namelijk het drukken van de jongere in de rol gereserveerd aan zijn status. Tevens valt op te merken dat er bij statusdelinquentie geen sprake is van een echt slachtoffer, zoals dat bij een als misdrijf omschreven feit vaak wel het geval is.²²

2. Statusdelinquentie binnen de jeugddelinquentie

5. STATUS- EN JEUGDDELINQUENTIE - Statusdelinquentie valt binnen de ruimere categorie van de jeugddelinquentie. Er zijn twee types van jeugddelinquentie naar criminologische standaarden. Aan de ene kant heeft men de leeftijdsgebonden delinquentie en aan de andere kant delinquentie als gedragspatroon.

6. LEEFTIJDGEBONDEN DELINQUENTIE - Wanneer men spreekt over leeftijdsgebonden delinquentie of adolescentiegebonden delinquentie gaat dit vooral over 'delinquent' gedrag van de doorsnee

¹⁹ L. SILON en I. VAN DINGENEN, "Statusdelikten – een schets vanuit de praktijk" in G. DE BOCK, *Het statusdelikt*, Gent, Rijksuniversiteit Gent, 1982, (15) 16-17; M. PREUMONT, *Memento droit de la jeunesse*, Waterloo, Kluwer, 2008, 72.

²⁰ Gemeenschappelijke richtlijn 25 januari 2005 van de minister van Justitie en het College van procureurs-generaal omtrent de vaststelling, registratie en vervolging van inbreuken inzake het bezit van cannabis, BS 31 januari 2015; J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 157.

²¹ P. DE HERT, K. MEERSCHAUT en S. GUTWIRTH, "Democratie en rechtsbescherming bij zeer lichte administratieve sancties", *Panopticon* 2008, afl. 1, (1) 1.

²² L. SILON en I. VAN DINGENEN, "Statusdelikten – een schets vanuit de praktijk" in G. DE BOCK, *Het statusdelikt*, Gent, Rijksuniversiteit Gent, 1982, (15) 18; E. VERHELLEN, "Statusdelikten-situaties: nieuwe varianten op een aktueel ouder thema" in G. DE BOCK, *Het statusdelikt*, Gent, Rijksuniversiteit Gent, 1982, (85) 86.

jongere of adolescent. Bepaalde vormen van jeugddelinquentie kunnen namelijk worden beschouwd als een soort van experimenteelgedrag en het ervaringsgewijs aftasten en leren kennen van bepaalde grenzen en normen. Uit statistieken blijkt dat de meerderheid van de jongens en een groot deel van de meisjes tijdens hun minderjarigheid wel eens een (klein) misdrijf begaat. De ernst van deze delinquentie blijft in de meeste gevallen beperkt. Het gaat dan bijvoorbeeld om een keer zwart rijden op de tram, klein vandalisme, diefstalletjes, kleine vechtpartijen, een jointje roken, en ook spijbelen of voor een paar nachten van huis wegblijven. Het plegen van deze feitjes vermindert naarmate de jongeren ouder en volwassener worden.²³

De leeftijdsgebonden delinquentie wordt, zoals de term al doet vermoeden, toegeschreven aan leeftijdsgebonden factoren en processen. De periode tussen de kindertijd en de volwassenheid, met name de adolescentie, wordt door ontwikkelingspsychologen beschreven als een overgangperiode met onzekerheden en spanningen. Jongeren die opgroeien willen zich los maken van een totale afhankelijkheid van hun ouders, waarbij zij op zoek gaan naar hun eigen identiteit en plaats in de wereld. Dit gaat vanzelfsprekend niet zonder enige problemen of opstootjes en gaat gepaard met conflicten en grensaftastend gedrag. De ouders als belangrijkste referentiefiguren in het leven van de minderjarige worden minder belangrijk en de jongere gaat zich meer en meer richten op leeftijdsgenoten, ook wel de peergroup genoemd. Dit is het moment waarop ouders ervaren dat de relatie met hun zoon of dochter moeilijker wordt dan voordien. De reden hiervoor kan men terugvinden in het feit dat de jongere zijn of haar vrijetijdsbesteding, kledij en belangstellingen steeds meer gaat afstemmen op hetgeen de vrienden denken of doen. Ten aanzien van deze leeftijdsgenoten willen adolescenten vooral de eigen onafhankelijkheid benadrukken. Dit doen ze door aan de vrienden te laten zien dat ze zich niets aantrekken van hetgeen door de ouders of leerkrachten als goed ervaren wordt. De jongeren gaan gedragingen vertonen zoals stoerdoenerij, ze gaan bepaalde grenzen willen aftasten, met vaak hoog oplopende conflicten thuis en op school tot gevolg. Dit alles lijkt deel uit te maken van een soort overgangsritueel dat jongeren doorlopen op de weg naar verzelfstandiging. Soms gaat hier dan kleine criminaliteit mee gepaard. Dit blijft echter niet duren. Het gedrag dat als problematisch wordt beschouwd door de ouders en de omgeving verdwijnt naarmate de jongeren ouder worden en bepaalde engagementen aangaan in hun studien- en beroepskeuze of in een vaste relatie.²⁴

7. DELINQUENTIE ALS GEDRAGSPATROON - Delinquentie als een gedragspatroon is echter problematischer. Een kleine groep jongeren zal namelijk misdrijven blijven begaan en dit op meer frequente basis. De misdrijven die gepleegd worden zijn niet van voorbijgaande aard en zullen, in

²³ I. VAN WELZENIS, *Jeugddelinquentie: wat verstaan we eronder, waar komt het vandaag en wat doen we eraan?*, Mechelen, Kluwer, 2003, 15; L. WALGRAVE, *Jeugddelinquentie in perspectief. Met een koel hoofd naar een geïntegreerde aanpak*, Mechelen, Kluwer, 2012, 47; J. CHRISTIAENS en E. DUMORTIER, "De aanpak van jeugddelinquenten in tijden van onveiligheid", *Orde van de dag* 2006, afl. 36, (7) 8; MacArthur Foundation, "Juvenile justice in a developmental framework. A 2015 Status Report", www.macfound.org/media/files/MacArthur_Foundation_2015_Status_Report.pdf (consultatie 7 mei 2016).

²⁴ M. WENSVEEN, H. PALMEN, A. BLOKLAND en M. MEEUS, "Werk, werkkenmerken en delinquentie", *Tijdschrift voor criminologie* juni 2012, vol. 54(2), (136) 136; L. WALGRAVE, *Jeugddelinquentie in perspectief. Met een koel hoofd naar een geïntegreerde aanpak*, Mechelen, Kluwer, 2012, 47-48; I. VAN WELZENIS, *Jeugddelinquentie: wat verstaan we eronder, waar komt het vandaag en wat doen we eraan?*, Mechelen, Kluwer, 2003, 15; H.A. VAN DER WAL, *Jeugdigen in Aruba: hoe worden ze (niet) delinquent*, Universiteit Amsterdam, Faculteit Rechtsgeleerdheid, 2011, 155.

tegenstelling tot de leeftijdsgebonden delinquentie, vaak verdergezet worden na het bereiken van de meerderjarige leeftijd. Vaak zijn deze feiten ernstiger dan degene die men kan terugvinden bij de leeftijdsgebonden delinquentie. Deze feiten kunnen ook moeilijk nog als grensaftastend gedrag beschouwd worden. De 'misdrijven' die door deze groep jongeren gepleegd worden zijn onder andere diefstal, al dan niet met geweld en opzettelijke slagen en verwondingen. Deze soort van delinquentie komt bovendien het meeste voor bij jongeren met gedragsstoornissen of jongeren die in een slechte omgeving opgegroeid zijn.²⁵

8. STATUSDELINQUENTIE EN LEEFTIJDGEBONDEN DELINQUENTIE – Zoals uit de bespreking van de verschillende feiten en gedragingen die onder het begrip statusdelinquentie vallen, zal blijken, kan men beargumenteren dat statusdelinquentie zich in de eerste categorie, met name de leeftijdsgebonden delinquentie, bevindt.

Bepaalde gedragingen komen enkel bij jongeren voor. Jongeren willen zich zoals vermeld bewijzen tegenover hun leeftijdsgenoten en zich stoer gedragen. Dit kan zich uiten in bijvoorbeeld spijbelgedrag. Spijbelgedrag heeft dus een leeftijdsgebonden factor. Bovendien kan een meerderjarige juridisch gezien niet spijbelen. Dit geldt eveneens voor het bezoek aan een dancing voor jongeren onder de leeftijd van achttien jaar. Wanneer meerderjarigen een dancing bezoeken, wordt dit niet als problematisch aanzien, terwijl dit voor een minderjarige wel het geval is.

9. BESTRAFFING VAN EN OPLEGGEN VAN MAATREGELEN VOOR LEEFTIJDGEBONDEN DELINQUENTIE – Het onderscheid tussen leeftijdsgebonden delinquentie en delinquentie als gedragspatroon heeft zijn belang voor de bestraffing van of het opleggen van maatregelen voor gedragingen van statusdelinquentie.²⁶ Dit zal verder in deel twee van deze masterscriptie nog blijken.

²⁵ L. WALGRAVE, *Jeugddelinquentie in perspectief. Met een koel hoofd naar een geïntegreerde aanpak*, Mechelen, Kluwer, 2012, 48-49; M. DEKOVIC, J.M.A.M. JANSSENS en N.M.C. VAN AS, "Gezinsfactoren en het gebruik van ernstig geweld" in R. LOEBER, N.W. SLOT en J.A. SERGEANT, *Ernstige en gewelddadige jeugddelinquentie*, Houten, Bohn Stafleu van Loghum, 2001, (225) 225-226.

²⁶ L. WALGRAVE, *Jeugddelinquentie in perspectief. Met een koel hoofd naar een geïntegreerde aanpak*, Mechelen, Kluwer, 2012, 48.

HOOFDSTUK 2. GEDRAGINGEN GELINKT AAN STATUSDELINQUENTIE

1. Algemeen

10. VORMEN VAN STATUSDELINQUENTIE - Statusdelinquentie kan verschillende vormen aannemen in verschillende landen, staten en plaatsen ter wereld. Voorbeelden zijn schendingen van de avondklok, spijbelen, weglopen van huis, bedelen, slecht of asociaal gedrag, bendevoering, alcoholgerelateerde overtredingen, gebruik van tabak en drugs, of zelfs ongehoorzaamheid.²⁷

Er zijn verschillende landen en plaatsen die een avondklok hanteren, bijvoorbeeld een kleine gemeenschap in Queensland Australië, Belize, Columbia, Japan, Panama, Rusland, Zuid-Korea, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. Daarnaast wordt ongehoorzaamheid op verschillende plaatsen bestraft, bijvoorbeeld in Bahrein, Bangladesh, Belize, Japan, Kazachstan, Marokko en Nigeria. Tot slot zijn er voorbeelden van landen met maatregelen of zelfs bestraffingen voor kinderen die op straat leven. Dit is bijvoorbeeld het geval in Bangladesh, Egypte, Kenia, Libië, Mozambique, Myanmar, Nigeria, Qatar en Tanzania.²⁸

11. BELGIË VS DE VERENIGDE STATEN - Hieronder wordt een overzicht gegeven van de verschillende vormen van statusdelinquentie in België, waarna wordt overgegaan tot het analyseren van de verschillende vormen van statusdelinquentie in de Verenigde Staten. Er werd geopteerd om een vergelijking te maken met de Verenigde Staten gezien daar eveneens gesproken wordt van statusdelinquentie of *status offenses*. Eveneens is er sprake van gelijkaardige feiten die gelinkt worden aan statusdelinquentie, zoals bijvoorbeeld spijbelen. In de Verenigde Staten gaat men echter nog veel verder, waarover hieronder meer.

2. Statusdelinquentie in België

12. INLEIDING - Voor de bespreking van statusdelinquentie in België worden eerst enkele niet meer van kracht zijnde wetten bestudeerd, waaronder onder andere de wet van 15 mei 1912 betreffende de kindbescherming en de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, zoals deze van kracht was in 1965. Een bespreking van deze wetgeving dringt zich op gezien hier de eerste vormen van statusdelicten in terug te vinden zijn. Verder dringt een bestudering van onder andere de wet betreffende de zedelijke bescherming jeugd, de wet betreffende de leerplicht en de wet waarbij aan minderjarigen beneden 16 jaar toegang tot de bioscopen wordt ontzegd, zich op.

²⁷ G.L. MAYS, "Status Offenders" in M.D. MCSHANE en F.P. WILLIAMS III (ed.), *Encyclopedia of Juvenile Justice*, London, Sage Publications, 2003, (354) 355; CHILD RIGHTS INFORMATION NETWORK (CRIN), "Global Report on status offences", www.streetchildrenresources.org/wp-content/uploads/gravity_forms/1-07fc61ac163e50acc82d83eee9ebb5c2/2013/07/Status_Offences.pdf (consultatie 31 oktober 2015).

²⁸ CHILD RIGHTS INFORMATION NETWORK (CRIN), "Global Report on status offences", www.streetchildrenresources.org/wp-content/uploads/gravity_forms/1-07fc61ac163e50acc82d83eee9ebb5c2/2013/07/Status_Offences.pdf (consultatie 31 oktober 2015); CHILD RIGHTS INFORMATION NETWORK (CRIN), "Discrimination and disenfranchisement: a global report on status offences (third edition)", www.crin.org/sites/default/files/crin_status_offences_global_report_0.pdf (consultatie 16 april 2016).

2.1 Evolutie

2.1.1 Voor de wet van 15 mei 1912 betreffende de kindbescherming

13. GEEN STATUSDELICTEN – Voor de wet van 15 mei 1912 betreffende de kindbescherming²⁹ was er nog geen sprake van statusdelicten. Dit is niet te verwonderen gezien er ook nog geen kindstrafrecht of jeugd(beschermings)recht bestond. Minderjarigen werden destijds voor de gewone rechtbank gebracht. Wanneer de rechter van oordeel was dat de minderjarige die voor hem stond het oordeel des ondersheids had bereikt, met name wanneer de rechter oordeelde dat de minderjarige in staat was om de draagwijdte van zijn daden te begrijpen, werd deze veroordeeld. Het betrof echter een veroordeling tot een mildere straf dan een volwassene die hetzelfde feit zou gepleegd hebben, waarbij de leeftijd van de minderjarige als strafverminderende verschoningsgrond werd aanvaard. Oordeelde de rechter dat de minderjarige het oordeel des ondersheids niet had bereikt, werd hij vrijgesproken en eventueel ter beschikking van de regering gesteld tot hij de leeftijd van 21 jaar zou bereiken.³⁰

14. VADERLIJKE KLACHT – Toch was er reeds een mogelijkheid voor een vader (niet voor de moeder) om een vaderlijke klacht in te dienen wegens ongehoorzaamheid bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg. De rechter kon dan de opsluiting van de jongere in kwestie bevelen. Dit werd ook wel het vaderlijk tuchtigingsrecht genoemd.³¹

2.1.2 Wet van 15 mei 1912 betreffende de kindbescherming

15. BESCHERMINGSMATREGELEN – Met de wet van 15 mei 1912 betreffende de kindbescherming werd een wettelijk vermoeden ingevoerd dat jeugdigen beneden de leeftijd van zestien jaar niet over het oordeel des ondersheids konden beschikken. Hierbij werd voor het eerst een leeftijd van strafrechtelijke meerderjarigheid ingevoerd. Als gevolg hiervan konden inbreuken op de strafwet gepleegd door minderjarigen, als misdrijf omschreven feiten, aanleiding geven tot beschermingsmaatregelen die heropvoeding, bewaring en aanpassing nastreefden.³² De wet van 15 mei 1912 was nog overwegend afgestemd op predelinquentie, met name prostitutie, bedelarij en landloperij.³³

²⁹ Wet van 15 mei 1912 betreffende de kindbescherming, *BS* 15 mei 1912.

³⁰ J. PUT, *Handboek jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 22; Y. CARTUYVELS, "De grote etappes in het Belgische jeugdrecht: continuïteit, circulariteit of breuk?" in K. HERBOTS, Y. CARTUYVELS, G. CAPPELAERE, T. MOREAU ea., "De inzet en de praktijk van de hervorming van de jeugdbescherming", *TJK* 2001, (129) 132; T. MOREAU, "Un siècle d'approche protectrice des mineurs en danger : du droit à la protection à la protection des droits?", *JT* 2012, (409) 414.

³¹ K. GORIS, E. DUMORTIER en S. PLEYSIER, "Het 'probleemkind' in de Belgische jeugdbescherming, een geschiedenis. Een geschiedenis van het 'probleemkind' in de Belgische jeugdbescherming (1912-2012)", *Orde van de dag* 2012, afl. 58, (5) 7.

³² Artikel 16 van de wet van 15 mei 1912 betreffende de kindbescherming, *BS* 15 mei 1912; J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 23; E. VERHELLEN, *Jeugdbescherming en jeugdbeschermingsrecht*, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, 1988, 37-39; B. DE SMET, *Jeugdbeschermingsrecht in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2005, 5; M. PREUMONT, "Le droit pénal des mineurs sous l'empire de la loi du 15 mai 1912 sur la protection de l'enfance", *JT* 2012, (386) 386.

³³ Artikel 13 en 15 van de wet van 15 mei 1912 betreffende de kindbescherming, *BS* 15 mei 1912; T. MOREAU, "Un siècle d'approche protectrice des mineurs en danger : du droit à la protection à la protection des droits?", *JT*

16. WANGEDRAG OF ONBUIGZAAMHEID – Hoofdzakelijk van belang voor deze masterscriptie is de bepaling van de wet betreffende de kindbescherming waarbij de kinderrechter op vordering van de ouders (niet alleen op vordering van de vader) maatregelen kon opleggen ten aanzien van kinderen die hun ouders ernstige redenen tot ontevredenheid gaven wegens hun wangedrag of onbuigzaamheid.³⁴ Uit cijfers uit die tijd blijkt dat bij de klachten voor wangedragende kinderen veel klachten over meisjes werden ingediend. Na de Tweede Wereldoorlog werd het toepassingsgebied van de ouderlijke klacht gaandeweg uitgebreid. De klacht ging meer omvatten dan alleen maar wangedrag of onbuigzaamheid van de minderjarige. Er werden allerhande gedragingen aan de kinderrechter voorgelegd op basis van deze grond. Zo moest de kinderrechter onder andere oordelen over misdrijven van zestien- tot achttienjarigen – die strikt juridisch gezien aan de strafrechter moesten worden voorgelegd -, gevallen van kindermishandeling, onzedig gedrag, spijbelgedrag, conflicten over het hoederecht, wegloupedrag, gaan dansen, enzovoort.³⁵

Hoewel ongehoorzaamheid of weglopen op zichzelf geen misdrijven zijn, heeft de wetgever van 1912 er toch voor gekozen om de kinderrechter de bevoegdheid te geven om hiervoor maatregelen ten aanzien van minderjarigen te kunnen opleggen. De reden hiervoor kan men terugvinden in het feit dat ongehoorzaam gedrag of weglopen niet alleen een gevaar kan inhouden voor de minderjarige zelf, maar eveneens voor de maatschappij die ermee geconfronteerd wordt. De kinderrechter diende een gepaste maatregel te voorzien om zodoende te voorkomen dat de minderjarige een crimineel zou worden, of toch criminele gedragingen zou stellen in de toekomst. Eventuele andere huishoudelijke conflicten vielen niet binnen de bevoegdheid van de kinderrechter waardoor zijn optreden aldus gericht was op bescherming van de maatschappij, eerder dan de bescherming van de minderjarige in kwestie. Toch kan gesteld worden dat ondanks het feit dat het de bedoeling van de wetgever was om preventief op te treden ter bescherming van de maatschappij, ook aandacht werd besteed aan het gevaar die de statusdelicten voor de minderjarige zelf kunnen meebrengen.³⁶

Ongehoorzaamheid en weglopen vallen duidelijk onder de noemer statusdelinquentie. Enkel een minderjarige zal wegens deze feiten een maatregel opgelegd kunnen krijgen. Een meerderjarige die ongehoorzaam is aan zijn ouders of die wegloopt, kan voor deze ouders misschien als een probleem aanzien worden, maar de jeugdrechtbank kan en mag aan deze personen geen maatregelen opleggen.

2012, (409) 417; M. PREUMONT, "Le droit pénal des mineurs sous l'empire de la loi du 15 mai 1912 sur la protection de l'enfance", *JT* 2012, (386) 387.

³⁴ Artikel 14 van de wet van 15 mei 1912 betreffende de kindbescherming, *BS* 15 mei 1912; J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 24; T. MOREAU, "Un siècle d'approche protectrice des mineurs en danger : du droit à la protection à la protection des droits?", *JT* 2012, (409) 417.

³⁵ K. GORIS, E. DUMORTIER en S. PLEYSIER, "Het 'probleemkind' in de Belgische jeugdbescherming, een geschiedenis. Een geschiedenis van het 'probleemkind' in de Belgische jeugdbescherming (1912-2012)", *Orde van de dag* 2012, afl. 58, (5) 8.

³⁶ F. VANHEULE, "Het statusdelikt en de wetstoepasser" in G. DE BOCK, *Het statusdelikt*, Gent, Rijksuniversiteit Gent, 1982, (39) 39-40.

2.1.3 Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

17. ALGEMEEN – Met de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming werd meer aandacht besteed aan interventies ten aanzien van jongeren en gezinnen. Door deze wet kwam er een belangrijke uitbreiding van de bevoegdheid van de jeugdrechter (de term kinderrechter werd vervangen door de term jeugdrechter), naar feiten en leeftijd toe gezien. Onder andere werd de leeftijd van strafrechtelijke meerderjarigheid opgetrokken van zestien naar achttien jaar.³⁷

De wet betreffende de jeugdbescherming zoals zij verscheen in 1965 bevatte enkele artikelen met specifieke statusdelicten.

18. WANGEDRAG OF ONBUIGZAAMHEID – Allereerst werd, zoals reeds voorzien in de wet van 1912, de mogelijkheid voor ouders behouden om klacht in te dienen tegen hun kinderen onder de leeftijd van achttien jaar wegens wangedrag of onbuigzaamheid. De minderjarige vertoonde wangedrag indien hij weigerde om bij zijn ouders te wonen, zich te onderwerpen aan hun autoriteit of hun instructies te volgen. Het openbaar ministerie diende op zijn beurt de vordering in te leiden voor de jeugdrechtbank. Wanneer de klacht door de ouders werd ingetrokken, bleef de jeugdrechtbank toch nog bevoegd waardoor eerder de opvoedingssituatie dan het wangedrag aanleiding gaf tot beschermingsmaatregelen.³⁸

19. LANDLOPERIJ EN BEDELARIJ - Vervolgens werden de maatregelen ten aanzien van personen onder de leeftijd van achttien jaar die zich schuldig maakten aan landloperij en bedelarij behouden. Een nacht buiten het ouderlijk huis verblijven kan voor een optreden volstaan indien dit in het belang van de jeugdige is.³⁹

20. SCHOOLVERZUIM - Tevens werd de mogelijkheid ingevoerd om maatregelen te nemen wegens schoolverzuim. Er werd een noodzaak aangevoeld om hiervoor beschermende maatregelen in te voeren gezien schoolverzuim gelegenheid zou kunnen bieden tot allerlei ongewenst sociaal gedrag.⁴⁰

21. ZEDELIJKE BESCHERMING JEUGD - Wanneer men de jeugdbeschermingswet van 1965 verder onder de loep neemt, vindt men in artikel 91, § 11 een verwijzing naar de wet zedelijke bescherming jeugd van 15 juli 1960 (zie hieronder randnummers 25 en volgende). Er werd beargumenteerd dat dit erop

³⁷ G. DE BOCK, "Het statusdelikt en de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming" in G. DE BOCK, *Het statusdelikt*, Gent, Rijksuniversiteit Gent, 1982, (27) 29; J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 26; B. DE SMET, *Jeugdbeschermingsrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 7; A. DE TERWANGNGE, *Loi du 8 avril 1965*, Liège, Editions Jeunesse et droit asbl, 1988, 3; T. MOREAU, "Un siècle d'approche protectrice des mineurs en danger : du droit à la protection à la protection des droits?", *JT* 2012, (409) 422.

³⁸ Artikel 36, 1° Jeugdbeschermingswet; Brussel 19 mei 1986, *JT* 22 november 1986; E. VERHELLEN, *Jeugdbescherming en jeugdbeschermingsrecht*, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, 1988, 227; J. SMETS, *Jeugdbeschermingsrecht*, Deurne, Kluwer, 1996, 467; A. DE TERWANGNGE, *Loi du 8 avril 1965*, Liège, Editions Jeunesse et droit asbl, 1988, 11.

³⁹ Artikel 36, 3° Jeugdbeschermingswet; G. DE BOCK, "Het statusdelikt en de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming" in G. DE BOCK, *Het statusdelikt*, Gent, Rijksuniversiteit Gent, 1982, (27) 30-31; J. SMETS, *Jeugdbeschermingsrecht*, Deurne, Kluwer, 1996, 471.

⁴⁰ Artikel 36, 5° Jeugdbeschermingswet; E. VERHELLEN, *Jeugdbescherming en jeugdbeschermingsrecht*, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, 1988, 232; G. DE BOCK, "Het statusdelikt en de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming" in G. DE BOCK, *Het statusdelikt*, Gent, Rijksuniversiteit Gent, 1982, (27) 31.

wijst dat er een artikel 36, 6° zou moeten opgenomen worden in de jeugdbeschermingswet. Jeugdigen kunnen namelijk via de wet zedelijke bescherming jeugd maatregelen opgelegd krijgen zoals voorzien in de Jeugdbeschermingswet. De wet zedelijke bescherming jeugd betreft voornamelijk de betuiging van de niet-toegelaten aanwezigheid van jongeren in dansgelegenheden.⁴¹

22. GEVAARSTOESTAND - In de gevaarstoestand waarvan sprake was in artikel 36, 2° van de jeugdbeschermingswet van 1965 kan men eveneens statusdelicten lezen. Dit artikel bepaalde onder meer dat maatregelen mogelijk zijn ten aanzien van minderjarigen, wanneer zij in gevaar verkeren door toedoen van hun eigen handelen, alsook door hun milieu of opvoedingsomstandigheden. Deze gevaarstoestand is echter een zeer vaag begrip en de appreciatie van het begrip werd overgelaten aan de rechter.⁴² Eén van de wetsontwerpen van de jeugdbeschermingswet geeft volgende situaties als voorbeeld dewelke kunnen leiden tot een gevaarstoestand: "*de jongere die zich aan de prostitutie of ontucht overgeeft of zijn bestaan zoekt in het spel, handelingen of bezigheden die tot prostitutie, landloperij of misdadigheid kunnen leiden, of de jongere die leidt onder de tekortkomingen inzake opvoeding en het gebrek aan toezicht vanwege ouders of verzorgers*".⁴³

23. OPHEFFING VAN DE BEPALINGEN - De bepalingen betreffende de hierboven vernoemde statusdelicten wangedrag en onbuigzaamheid, landloperij en bedelarij en de bepaling betreffende de gevaarstoestand in de jeugdbeschermingswet werden opgeheven bij het decreet van 28 maart 1990, met ingang van 27 september 1994.⁴⁴ De bepaling betreffende het schoolverzuim werd opgeheven door de wet betreffende de leerplicht van 29 juni 1983.⁴⁵

2.1.4 Nieuwe Jeugdwet van 2006

24. MODERNISERING JEUGDRECHT - De 'nieuwe Jeugdwet' van 2006 had als doel om het jeugddelinquentierecht te moderniseren. Hierbij werd door de wetgever rekening gehouden met bepaalde maatschappelijke evoluties, ontwikkelingen van de jeugddelinquentie en het internationaalrechtelijk kader.⁴⁶

⁴¹ Artikel 91, 11° Jeugdbeschermingswet; G. DE BOCK, "Het statusdelikt en de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming" in G. DE BOCK, *Het statusdelikt*, Gent, Rijksuniversiteit Gent, 1982, (27) 31; G. KELLENS en L. BIHAIN, *Protection de la jeunesse*, Luik, l'université de Liège, 2005, 151.

⁴² Artikel 36, 2° Jeugdbeschermingswet; E. VERHELLEN, *Jeugdbeschermingsrecht*, Gent, Mys & Breesch, 1998, 44-47; E. VERHELLEN, *Jeugdbescherming en jeugdbeschermingsrecht*, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, 1988, 169-172; J. SMETS, *Jeugdbeschermingsrecht*, Deurne, Kluwer, 1996, 467; A. DE TERWANGNGE, *Aide et protection de la jeunesse*, Liège, Editions Jeunesse et droit asbl, 2001, 21; T. MOREAU, "Un siècle d'approche protectrice des mineurs en danger : du droit à la protection à la protection des droits?", *JT* 2012, (409) 424.

⁴³ Wetsontwerp betreffende de jeugdbescherming, *Parl.St* Kamer 1962-1963, nr.637-1.

⁴⁴ Artikel 22, 2° Decreet 28 maart 1990 tot wijziging van het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand, *BS* 7 april 1990; Artikel 1, 1° Besluit van de Vlaamse regering van 20 juli 1994 betreffende de inwerkingtreding van sommige bepalingen van het decreet van 28 maart 1990 tot wijziging van het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand en van sommige bepalingen van de decreten inzake bijzondere jeugdbijstand, gecoördineerd op 4 april 1990, *BS* 17 september 1994.

⁴⁵ Artikel 15, § 1 Wet van 29 juni 1983 betreffende de leerplicht, *BS* juli 1983.

⁴⁶ J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 46; M. PREUMONT, *Mémento droit de la jeunesse*, Waterloo, Kluwer, 2008, 70; C. DONNAY, "La nouvelle réforme relative à la protection de la jeunesse: les principaux changements", *ADL* 2006/3, (221) 221-222.

Hoewel deze nieuwe Jeugdwet een niet onbelangrijke plaats krijgt binnen de evolutie van het Jeugd(beschermings)recht, is deze van weinig belang geweest voor de evolutie van statusdelicten.

2.2 Statusdelicten vandaag

2.2.1 Zedelijkheid jeugd

25. NEGATIEVE BESCHERMING – De wet zedelijke bescherming jeugd is een buitenbeetje in de resem wetgeving die betrekking heeft op minderjarigen. Terwijl de meerderheid van deze wetgeving een passieve bescherming van de minderjarige voor ogen heeft, draait het in de wet zedelijke bescherming jeugd om een louter negatieve bescherming, namelijk jongeren onder een bepaalde leeftijd weghouden van invloeden die hun zedelijkheid bedreigen.⁴⁷

26. JONGEREN IN EEN DANCING – Bij wet van 15 juli 1960 betreffende de zedelijke bescherming van de jeugd wordt bepaald dat de aanwezigheid van een minderjarige onder de leeftijd van zestien jaar in danszalen en drankgelegenheden terwijl er gedanst wordt, verboden is.⁴⁸ Op deze regel gelden echter enkele uitzonderingen. Ten eerste is het een gehuwde minderjarige toegelaten een danszaal te betreden gezien deze minderjarige door het huwelijk zelfstandig over zijn persoon kan beslissen. Ten tweede kan een minderjarige vanaf de leeftijd van vijftien jaar, indien deze gerechtelijk ontvoegd is en aldus niet meer onder het ouderlijk gezag valt, tot de danszalen worden toegelaten. De derde uitzondering betreft deze waarbij de minderjarige vergezeld is van zijn vader en/of moeder, zijn voogd of de persoon aan wiens bewaking hij wettelijk is toevertrouwd.⁴⁹ De vierde uitzondering betreft bals of fuiven zonder winstgevend doel. Onder deze uitzondering vallen onder andere het bal van de burgemeester, een schoolbal, een bal ingericht door de sportbonden, enzovoort. Tot slot is het wel toegelaten om danslessen te volgen van een gekwalificeerde en betaalde dansleraar.⁵⁰

Op 19 februari 2014 werd in de Senaat de vraag gesteld of deze wet nog actueel is gezien het feit dat steeds meer twaalf- tot vijftienjarigen zich begeven naar lokale fuiven. Vaak organiseren scholen, jeugd-, cultuur- en sportverenigingen immers fuiven waar veel minderjarigen onder de leeftijd van zestien jaar aanwezig zijn. De bevoegde minister beantwoordde deze vraag door te stellen dat het verbod enkel betrekking heeft op fuiven “*die uit handelsgeest plaatsvinden*”. Welke fuiven een winstgevend karakter hebben, is dan weer een feitenkwestie.⁵¹ De vraag blijft echter, ondanks het

⁴⁷ E. VERHELLEN, *Jeugdbeschermingsrecht*, Gent, Mys & Breesch, 1998, 37.

⁴⁸ Artikel 1 Wet 15 juli 1960 tot zedelijke bescherming van de jeugd, *BS* 20 juli 1960 (hierna Wet Zedelijke Bescherming Jeugd); K. GORIS, E. DUMORTIER en S. PLEYSIER, “Het ‘probleemkind’ in de Belgische jeugdbescherming, een geschiedenis. Een geschiedenis van het ‘probleemkind’ in de Belgische jeugdbescherming (1912-2012)”, *Orde van de dag* 2012, afl. 58, (5) 10; G. KELLENS en L. BIHAIN, *Protection de la jeunesse*, Luik, l’université de Liège, 2005, 152.

⁴⁹ Artikel 1, tweede lid Wet Zedelijke Bescherming Jeugd; K. HERBOTS, N. DESMET en R. DEFRANCO, “Hoofdstuk 9: vrije tijd” in KINDERRECHTSWINKELS (eds.), *De juridische positie van de minderjarige in de praktijk*, Kortrijk-Heule, Uitgeverij UGA, 2010, (249) 273.

⁵⁰ Artikel 1, derde lid Wet Zedelijke Bescherming Jeugd; K. HERBOTS, N. DESMET en R. DEFRANCO, “Hoofdstuk 9: vrije tijd” in KINDERRECHTSWINKELS (eds.), *De juridische positie van de minderjarige in de praktijk*, Kortrijk-Heule, Uitgeverij UGA, 2010, (249) 274.

⁵¹ Vraag nr. 5-11156 van de heer Guido DE PADT aan de vice-eersteminister en minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, belast met Beliris en de Federale Culturele Instellingen, 2013-2014, 19 februari 2014, www.senate.be/www/?Mival=/Vragen/SVPrint&LEG=5&NR=11156&LANG=nl.

vage antwoord van de minister, of deze wet nog wel actueel is en bij welke feiten het verbod van kracht blijft.

27. PLAATSEN ANDERE DAN EEN DANCING – Er geldt een algemeen verbod waarbij het jongeren, meer bepaald elke minderjarige onder de leeftijd van achttien jaar, niet toegelaten is om aanwezig te zijn op plaatsen waar animeerders en dienststers met het cliënteel drinken. Met deze omschrijving doelt de wetgever meer specifiek op de bordelen.⁵²

In de wet zedelijke bescherming jeugd is tevens een absoluut verbod neergeschreven om toegang te verlenen aan een minderjarige beneden achttien jaar tot speelhuizen, hondenrenbanen en ruimten in paardenrenbanen die in het bijzonder voor het afsluiten van weddenschappen bestemd zijn.⁵³

Verder is het verboden om sportwedstrijden of sportcompetities te organiseren met motor- of bromfietsen wanneer minderjarigen jonger dan vijftien jaar hieraan deelnemen.⁵⁴

28. LEEFTIJDGRENZEN IN DE WET ZEDELIJKE BESCHERMING JEUGD – Opvallend gegeven in de wet zedelijke bescherming jeugd is dat er drie verschillende leeftijdsgrenzen worden gehanteerd. In de eerste plaats is er sprake van een grens van zestien jaar wanneer het gaat om jongeren in een dancing. In de tweede plaats is er een grens van achttien jaar wanneer het gaat om jongeren in bordelen en jongeren in speelhuizen, hondenrenbanen en ruimten in paardenrenbanen die in het bijzonder voor het afsluiten van weddenschappen bestemd zijn. Tot slot is er een leeftijdsgrens die drie jaar lager ligt, met name vijftien jaar, voor sportwedstrijden of sportcompetities met motor- of bromfietsen.

2.2.2 Leerplicht

29. BEZOEK AAN EEN SCHOOL - De leerplicht wordt geregeld door de wet betreffende de leerplicht van 29 juni 1983.⁵⁵ Deze wet werd echter grotendeels opgeheven door het decreet betreffende het onderwijs van 25 april 2014. Enkel de artikelen 1, § 1, eerste lid, § 3, § 7 betreffende de leerplicht in het algemeen en artikel 5, § 1 tot en met § 4 betreffende de bestraffing van een overtreding van de wet werden behouden.⁵⁶

De wet betreffende de leerplicht bepaalt dat een minderjarige gedurende een periode van twaalf jaren onderworpen is aan de leerplicht, meer bepaald vanaf het schooljaar waarin hij de leeftijd van zes jaar heeft bereikt tot het schooljaar waarin hij de leeftijd van achttien jaar bereikt.⁵⁷

⁵² Artikel 1 Wet Zedelijke Bescherming Jeugd; K. HERBOTS, N. DESMET en R. DEFRANCO, "Hoofdstuk 9: vrije tijd" in KINDERRECHTSWINKELS (eds.), *De juridische positie van de minderjarige in de praktijk*, Kortrijk-Heule, Uitgeverij UGA, 2010, (249) 274-275; J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 158.

⁵³ Artikel 1 Wet Zedelijke Bescherming Jeugd; K. GORIS, E. DUMORTIER en S. PLEYSIER, "Het 'probleemkind' in de Belgische jeugdbescherming, een geschiedenis. Een geschiedenis van het 'probleemkind' in de Belgische jeugdbescherming (1912-2012)", *Orde van de dag* 2012, afl. 58, (5) 10; G. KELLEN en L. BIHAIN, *Protection de la jeunesse*, Luik, l'université de Liège, 2005, 151.

⁵⁴ Artikel 1ter Wet Zedelijke Bescherming Jeugd.

⁵⁵ Wet van 29 juni 1983 betreffende de leerplicht, *BS* juli 1983.

⁵⁶ Artikel IX.1 Decreet van 25 april 2014 betreffende het onderwijs, *BS* 25 september 2014.

⁵⁷ Artikel 1, § 1 eerste lid Wet Leerplicht *ju.* artikel IX.1 Decreet van 25 april 2014 betreffende het onderwijs, *BS* 25 september 2014; VLAANDEREN, "Leerplicht", <http://onderwijs.vlaanderen.be/nl/leerplicht-van-6-tot-18-jaar> (consultatie 30 april 2016).

De niet-naleving van de leerplicht door een leerling kan gezien worden als spijbelgedrag. Spijbelen kan gedefinieerd worden als *“elke afwezigheid waarvoor de leerling, die geldig is ingeschreven in een school, geen geldige of een laattijdige wettiging indient en die de school derhalve als een problematische afwezigheid moet registreren.”* Daarnaast kan een schending van de leerplicht ook volgen uit absoluut schoolverzuim. Dit houdt in dat de leerplichtige jongere gedurende lange tijd afwezig is op school en in geen enkele school is ingeschreven.⁵⁸

30. VERONTRUSTENDE SITUATIE - Afwezigheid op school kan als verontrustende situatie⁵⁹ worden aanzien indien het gaat om frequente afwezigheid. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen gewettigde afwezigheden, bijvoorbeeld wegens ziekte, en niet-gewettigde afwezigheden. Enkel deze laatste vorm van afwezigheid kan aanzien worden als verontrustend. De niet-gewettigde afwezigheden worden als gewettigd aanzien indien zij tien halve schooldagen per schooljaar niet overschrijden. Indien het gaat om langere afwezigheden dienen deze door de school aan het CLB te worden gemeld. Indien de afwezigheden zelfs de duur van dertig halve dagen per schooljaar overschrijden, dient het Agentschap voor Onderwijsdiensten op de hoogte te worden gebracht. Meldingen van schoolverzuim komen in de meeste gevallen bij de lokale politie terecht. Indien de politie een vaststelling maakt betreffende inbreuken op de leerplichtwet, maakt zij een proces-verbaal op dat wordt verstuurd naar de afdeling jeugd en gezin van het parket.⁶⁰

2.2.3 Toegang tot bioscopen voor minderjarigen beneden de leeftijd van zestien jaar

31. VERBOD VOOR -16-JARIGEN - Ingevolge artikel 1 van de wet waarbij aan minderjarigen beneden 16 jaar toegang tot de bioscoopzalen wordt ontzegd, is de toegang tot bioscopen voor een minderjarige die de volle leeftijd van zestien jaar niet heeft bereikt, verboden.⁶¹

32. UITZONDERING - Dit verbod is echter niet van toepassing op de verdeling of de vertoning van films in een bioscoopzaal of op een plaats die toegankelijk is voor het publiek indien deze films werden goedgekeurd door een commissie, meer specifiek de Commissie voor filmkeuring. Deze Commissie heeft als taak om te beslissen of een film die verdeeld of vertoond wordt in een bioscoopzaal of op een plaats die toegankelijk is voor het publiek, kan bekeken worden door een minderjarige onder de leeftijd van zestien jaar. Ze kan tevens beslissen dat een film wordt toegelaten

⁵⁸ K. VAES, “Leerplicht – spijbelen” in X., *Postal Memorialis. Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, L 47, (1) 6.

⁵⁹ Een verontrustende situatie is *“een situatie die de ontwikkeling van een minderjarige bedreigt doordat zijn psychische, fysieke of seksuele integriteit of die van een of meer leden van zijn gezin wordt aangetast of doordat zijn affectieve, morele, intellectuele of sociale ontplooiingskansen in het gedrang komen, waardoor het aanbieden van jeugdhulpverlening maatschappelijk verantwoord kan zijn”* – artikel 2, § 1, 54° Decreet 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp, BS 13 september 2013.

⁶⁰ J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 386-387.

⁶¹ Artikel 1 Bioscoopwet; F. TULKENS en T. MOREAU, *Droit de la jeunesse: aide, assistance, protection*, Brussel, Larcier, 2000, 174.

voor iedereen of voor minderjarigen vanaf de leeftijd van twaalf jaar. Een film wordt dan gekenmerkt als familie- en kindervoorstelling.⁶²

Een minderjarige beneden de leeftijd van zestien jaar die een niet-goedgekeurde film bezoekt en bekijkt in een bioscoopzaal, wordt aldus aangemerkt als een statusdelinquent.

2.2.4 Kansspelen

33. VERBOD ONVERGUNDE KANSSPELEN - De wet van 7 mei 1999 op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de spelers houdt een verbod in voor eenieder om een kansspel of kansspelinrichting te exploiteren, behalve indien deze vergund zijn.⁶³

Een kansspel is *"elk spel, waarbij een ingebrachte inzet van om het even welke aard, hetzij het verlies van deze inzet door minstens één der spelers, hetzij een winst van om het even welke aard voor minstens één der spelers, of inrichters van het spel tot gevolg heeft en waarbij het toeval een zelfs bijkomstig element is in het spelverloop, de aanduiding van de winnaar of de bepaling van de winstgrootte"*.⁶⁴

34. LEEFTIJDSGRENZEN: ACHTTIEN EN ÉÉNENTWINTIG JAAR - In de kansspelwet zijn enkele leeftijdsgrenzen opgenomen ter bescherming van de spelers. In de eerste plaats is de toegang tot casino's en speelautomaathallen verboden voor personen jonger dan éénentwintig jaar.⁶⁵ Deze ondergrens geldt eveneens voor kansspelen via informatiemaatschappij-instrumenten, zoals internet en sms-diensten, met uitzondering van weddenschappen.⁶⁶ Het overtreden van deze bepalingen kan als statusdelict aanzien worden met de bijzonderheid dat het verbod eveneens geldt voor personen tussen de leeftijd van achttien en éénentwintig jaar.

Daarnaast geldt een minimumleeftijd van achttien jaar voor de toegang tot kansspelinrichtingen klasse IV. Kansspelinrichtingen klasse IV zijn vaste of mobiele weddenschapskantoren.⁶⁷ Deze grens

⁶² Artikel 2 Bioscoopwet; Koninklijk Besluit van 27 april 2007 houdende oprichting van de Commissie voor de filmkeuring, *BS* 7 juni 2007; K. HERBOTS, N. DESMET en R. DEFRANCQ, "Hoofdstuk 9: vrije tijd" in KINDERRECHTSWINKELS (eds.), *De juridische positie van de minderjarige in de praktijk*, Kortrijk-Heule, Uitgeverij UGA, 2010, (249) 279; E. CRUYSMANS en C. ROMAINVILLE, "Controle des films", in *Dictionnaire de la Sixième Réforme de l'Etat*, Brussel, Éditions Larcier, 2015, (271) 277.

⁶³ Artikel 4 Wet 7 mei 1999 op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de spelers, *BS* 30 december 1999 (hierna Kansspelwet); E. MARIQUE, "La loi sur les jeux de hasard, les paris, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs. Un commentaire à propos de la modification législative", *Droit pénal de l'entreprise* 2010/3, (169) 169.

⁶⁴ Artikel 2, 1° Kansspelwet; A. KOHL, "La loi du 7 mai 1999 sur les jeux de hasard, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs", *JT* 2001, (201) 202; R. MOLDERS, "Jeux de hasard", *Rev.Dr.ULg.* 2008, afl. 4, (455) 458-459.

⁶⁵ Artikel 54, § 1, eerste lid Kansspelwet; N. HOEKX, "De wet op de kansspelen, de weddenschappen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de speler. Een commentaar op de wijziging van de Kansspelwet", *RW* 2009-10, afl. 32, (1330) 1339; X, "Kansspelwet", *NJW* 2010, afl. 217, (143) 144.

⁶⁶ Artikel 54, § 1, vierde lid Kansspelwet; N. HOEKX, "De wet op de kansspelen, de weddenschappen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de speler. Een commentaar op de wijziging van de Kansspelwet", *RW* 2009-10, afl. 32, (1330) 1339; KANSSPELCOMMISSIE, "Kansspelcommissie", <http://justice.belgium.be/sites/default/files/downloads/De%20Kansspelcommissie.pdf> (consultatie 1 april 2016).

⁶⁷ Artikel 54, § 1, eerste en tweede lid Kansspelwet; E. MARIQUE, "La loi sur les jeux de hasard, les paris, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs. Un commentaire à propos de la modification législative", *Droit pénal de l'entreprise* 2010/3, (169) 180.

van achttien jaar geldt eveneens voor weddenschappen. Een weddenschap is een "kansspel waarbij elke speler een inzet inbrengt en waarbij winst of verlies wordt opgeleverd die niet afhangt van een daad gesteld door de speler, maar van de verwezenlijking van een onzekere gebeurtenis die zich voordoet zonder tussenkomst van de spelers".⁶⁸ Tot slot geldt de leeftijdsgrens van achttien jaar eveneens voor weddenschappen via informatiemaatschappij-instrumenten.⁶⁹ Het overtreden van dit verbod kan als statusdelict aanzien worden gezien volwassenen boven de leeftijd van achttien jaar deze inrichtingen wel zonder probleem kunnen betreden.

2.2.5 Bezit van cannabis voor persoonlijk gebruik

35. BEZIT EN GEBRUIK DOOR EEN MINDERJARIGE - Het bezit en het gebruik van cannabis is vanzelfsprekend verboden en zal steeds worden vervolgd. Wanneer een minderjarige hierop wordt betrapt, zal de politie een proces-verbaal opstellen en het parket op de hoogte brengen. Onder persoonlijk bezit verstaat men één geteelde plant of maximaal drie gram cannabis.⁷⁰

Drugsdelicten vormen zelden een alleenstaand probleem. Vaak kan men nog achterliggende problemen achterhalen die aan de oorzaak liggen van het druggebruik. Dit kunnen verslavingsproblemen zijn, maar ook maatschappelijke problemen.⁷¹

36. BEZIT EN GEBRUIK DOOR EEN MEERDERJARIGE - Het bezit en gebruik van cannabis door een meerderjarige is eveneens verboden. Hieraan wordt echter slechts de laagste vervolgingsprioriteit gegeven.⁷²

37. BEZIT VAN CANNABIS ALS STATUSDELICT - Het bezit en persoonlijk gebruik van cannabis is geen statusdelict in de strikte zin van het woord. Gezien het strenge vervolgingsbeleid ten aanzien van minderjarigen ten opzichte van meerderjarigen, kan men dit wel aanzien als een impliciet statusdelict.⁷³

⁶⁸ Artikel 2, 5° Kansspelwet; Artikel 54, § 1, derde lid Kansspelwet.

⁶⁹ Artikel 54, § 1, vierde lid Kansspelwet; N. HOEKX, "De wet op de kansspelen, de weddenschappen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de speler. Een commentaar op de wijziging van de Kansspelwet", *RW* 2009-10, afl. 32, (1330) 1339.

⁷⁰ STEUNPUNT JEUGDHULP VZW, "2005-03/04 de nieuwe gemeenschappelijke richtlijn omtrent vaststelling, registratie en vervolging van inbreuken inzake bezit van cannabis", www.jeugdrecht.be/?action=artikel_detail&artikel=33 (consultatie 6 maart 2016); A. DE NAUW, "Het strafrechtelijk kader i.v.m. drugs en jongeren na de paarsgroene ingreep en de uitspraak van het Arbitragehof. Stemt het politieke betoog overeen met de realiteit en het recht?" in J. BOGAERTS, N. CALUWE, A. DE NAUW, G. DOM, P. JORENS, J. STEVENS en H. VAN DE WYNCKEL, *Jongeren en drugs*, Antwerpen, Intersentia, 2005, (15) 18.

⁷¹ H. VAN DE WYNCKEL, "Drugs en de jeugdrechtbank: ervaringen van een jeugdrechtbank" in J. BOGAERTS, N. CALUWE, A. DE NAUW, G. DOM, P. JORENS, J. STEVENS en H. VAN DE WYNCKEL, *Jongeren en drugs*, Antwerpen, Intersentia, 2005, (111) 113.

⁷² STEUNPUNT JEUGDHULP VZW, "2005-03/04 de nieuwe gemeenschappelijke richtlijn omtrent vaststelling, registratie en vervolging van inbreuken inzake bezit van cannabis", www.jeugdrecht.be/?action=artikel_detail&artikel=33 (consultatie 6 maart 2016).

⁷³ J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 157.

2.2.6 Verkopen, schenken of aanbieden van alcohol en tabak

38. ALCOHOL – Er geldt een verbod op het verkopen, schenken of aanbieden van alcohol aan jongeren onder de leeftijd van zestien jaar. Onder de noemer alcohol verstaat men alcoholhoudende dranken met een alcoholgehalte van meer dan 0,5 procent. Dit verbod geldt aldus onder andere voor bier en wijn. Daarenboven mag men geen sterke drank verkopen, schenken of aanbieden aan minderjarigen onder de leeftijd van achttien jaar. Wanneer een persoon alcohol of sterke drank wil kopen, mag de verkoper steeds vragen dat deze persoon een bewijs toont dat hij of zij ouder is dan zestien of achttien jaar.⁷⁴

39. TABAK – Het is verboden om tabaksproducten te verkopen aan minderjarigen die de leeftijd van zestien jaar nog niet hebben bereikt. Net zoals dat het geval is bij het verkopen van alcohol, mag de verkoper van tabak vragen aan de minderjarige dat hij aantoont dat hij ouder is dan zestien jaar.⁷⁵

2.2.7 Gemeentelijke administratieve

40. ADMINISTRATIEVE SANCTIES – Sinds de wet van 13 mei 1999 is het voor gemeenten mogelijk om administratieve sancties op te leggen aan personen die de gemeentelijke reglementen en verordeningen overtreden. Het hoofdzakelijke doel van de invoering van deze bevoegdheid was om aan de gemeenten de mogelijkheid te bieden om openbare overlast aan te pakken, meer bepaald te beperken en te sanctioneren.⁷⁶

Een administratieve sanctie kan omschreven worden als *“een bij krachtens de wet vastgestelde maatregel met een repressief karakter, die in beginsel door een orgaan van actief bestuur wordt opgelegd door middel van een eenzijdige rechtshandeling als reactie op een inbreuk op een rechtsnorm of een publiekrechtelijk voorschrift”*.⁷⁷

Het doel van de administratieve sancties, meer bepaald de aanpak van openbare overlast, werd omschreven in een omzendbrief van 22 juli 2014. *“De openbare overlast heeft betrekking op, voornamelijk individuele, materiele gedragingen die het harmonieuze verloop van de menselijke activiteiten kunnen verstoren en de levenskwaliteit van de inwoners van een gemeente, een wijk,*

⁷⁴ Artikel 14 Wet 10 december 2009 houdende diverse bepalingen inzake gezondheid, BS 31 december 2009; Artikel 6, § 6 Wet 24 januari 1977 betreffende de bescherming van de gezondheid van de gebruikers op het stuk van voedingsmiddelen en andere produkten, BS 8 april 1977; DE DRUGLIJN, “Wetgeving rond alcohol”, www.druglijn.be/drugs-abc/alcohol/wetgeving (consultatie 9 april 2016).

⁷⁵ Artikel 6, § 4 Wet 24 januari 1977 betreffende de bescherming van de gezondheid van de gebruikers op het stuk van de voedingsmiddelen en andere produkten, BS 8 april 1977; M. BERGHMANS, “minderjarigen en roken”, www.jeugdrecht.be/?action=artikel_detail&artikel=309 (consultatie 9 april 2016).

⁷⁶ E. LANCKSWEERDT, “Bemiddeling in het kader van de wetgeving op de gemeentelijke administratieve sancties: een unieke kans voor de gemeenten”, *T.Gem.* 2005, (41) 41; F. SCHRAM en J. LIEVENS, *Gemeentelijke administratieve sancties. Een antwoord op overlast?*, Brugge, Vanden Broele, 2013, 55; E. DEMEY, *De minderjarige en het gerecht*, Kortrijk-Heule, UGA, 2014, 137; Y. CARTUYVELS en C. GUILLAIN, “Introduction: Les sanctions administratives communales en Belgique: sources et principes d’un contrôle social renforcé” in C. GUILLAIN en Y. CARTUYVELS, *Les sanctions administratives communales*, Brussel, la Chartre, 2015, (1) 4.

⁷⁷ L.M. VENY, L. DE GEYTER en F. VANDENDRIESSCHE, “De invoering van gemeentelijke administratieve sancties... of naar een publieke rechtshandhaving op lokaal vlak in België”, *AJT* 1999-2000, (157) 159.

een straat, kunnen beperken op een manier die de normale druk van het sociale leven overschrijdt.”⁷⁸ Openbare overlast kan aldus gezien worden als een lichte vorm van verstoring van de openbare rust, veiligheid, gezondheid en zindelijkheid. Het begrip is echter zeer subjectief. Wat voor de ene persoon als overlast wordt ervaren, is daarom nog geen overlast voor de ander.⁷⁹

41. GAS-SANCTIES TAV MINDERJARIGEN – Het Grondwettelijk Hof besloot in zijn arrest van 6 november 2002 inzake de Voetbalwet dat het mogelijk is om een stelsel van administratieve sancties te handhaven ten aanzien van minderjarigen. Volgens het Hof dienen dan wel enkele voorwaarden vervuld te zijn. In de eerste plaats dienen de maatregelen die opgelegd kunnen worden te vallen onder de categorie van maatregelen van bewaring, behoeding en opvoeding. In de tweede plaats dienen deze maatregelen te voldoen aan de vereiste procedurele waarborgen opgenomen in de Jeugdwet. Dit arrest van het Grondwettelijk Hof was de aanleiding tot de uitwerking van regelgeving inzake de gemeentelijke administratieve sancties op minderjarigen.⁸⁰

Sinds de wet van 7 mei 2004 is het mogelijk om aan minderjarigen tussen de leeftijd van zestien en achttien jaar een gemeentelijke administratieve sanctie op te leggen wanneer deze jongeren de lokale openbare orde verstoren of openbare overlast veroorzaken.⁸¹ Sinds 1 januari 2014 is de leeftijdsgrens vanaf wanneer men gemeentelijke administratieve sancties kan opleggen verlaagd van zestien jaar naar de leeftijd van veertien jaar. De gemeenten bepalen autonoom of zij deze verlaging doorvoeren. Het is tevens een mogelijkheid dat gemeenten de minimumgrens wel op veertien jaar leggen, maar in praktijk enkel GAS-maatregelen opleggen aan zestien- en zeventienjarigen.⁸² Er wordt tevens gepleit door bepaalde politici, onder meer door de vroegere burgemeester van Antwerpen Patrick Janssens en huidige burgemeester van Gent Daniël Termont om de leeftijdsgrens nog verder te verlagen naar twaalf jaar.⁸³

42. GAS ALS STATUSDELICT – De gedragingen omschreven in de verschillende gemeentelijke reglementen mogen dan wel op elkeen, zowel meerderjarigen als minderjarigen, van toepassing zijn,

⁷⁸ Omzendbrief van 22 juli 2014 waarbij uitleg verschaft wordt bij de nieuwe regelgeving aangaande de gemeentelijke administratieve sancties, *BS* 8 augustus 2014.

⁷⁹ N. DUMAREY, *Handboek voor de GAS-vaststeller*, Brugge, Die Keure, 2016, 20.

⁸⁰ Arbitragehof 6 november 2002, nr.155/2002, *TJK* 2003, afl. 2, 97; Wet 21 december 1998 betreffende de veiligheid bij voetbalwedstrijden, *BS* 3 februari 1999; J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 318.

⁸¹ Artikel 3, 1° Wet van 7 mei 2004 tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming en de nieuwe gemeentewet, *BS* 25 juni 2004; S. VAN AUDENHOVE en F. VANDER LAENEN, "GAS en minderjarigen: strookt dit met het IVRK?", *TJK* 2011, 5, (281) 281; Y. CARTUYVELS en C. GUILLAIN, "Introduction: Les sanctions administratives communales en Belgique: sources et principes d'un controle social renforcé" in C. GUILLAIN en Y. CARTUYVELS, *Les sanctions administratives communales*, Brussel, la Charte, 2015, (1) 14.

⁸² Artikel 14 Wet 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties, *BS* 1 juli 2013 (hierna GAS-wet); J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 322; P. DE HERT en T. DE SCHEPPER, "Wetgever breidt gas-wet uit", *De Juristenkrant* 2013, nr.271, (1) 1; N. DUMAREY, *Handboek voor de GAS-vaststeller*, Brugge, Die Keure, 2016, 14; E. VAN GOOL, *De GAS-procedure. Rechtsbescherming bij gemeentelijke administratieve sancties*, Brussel, Larcier, 2015, 149.

⁸³ KINDERRECHTENCOALITIE, "Standpunt kinderrechtencoalitie over gemeentelijke administratieve sancties (GAS)", http://kinderrechtencoalitie.be/sites/default/files/wysiwyg/Databanken/Justitie/Algemeen/standpunt_gas_def_g_oedgkeurd_av_120315.pdf (consultatie 12 maart 2016).

toch weerklinkt vaak de kritiek dat vooral bepaalde risicogroepen, waaronder minderjarigen worden geviseerd door de toepassing van de GAS-maatregelen.⁸⁴

Ter illustratie kan verwezen worden naar de Politiecodex van de stad Leuven, waarin volgende feiten als openbare overlast worden aanzien: op het openbaar domein urineren, spuwen, braken of er zijn behoefte doen, urineren, spuwen, zijn behoefte doen of braken in brievenbussen, portalen van winkels en woningen en in voortuintjes van woningen;⁸⁵ aan woningen of appartementen zonder enige reden aanbellen of aankloppen, met de bedoeling de bewoners te verontrusten of hun rust te verstoren;⁸⁶ aan bomen en struiken op het openbaar domein schudden of erin klimmen, alsook planten, bloemen en takken uittrekken, plat drukken of afsnijden.⁸⁷ Hoewel er niet specifiek wordt vermeld dat deze gedragingen enkel van toepassing zijn op jongeren, kunnen deze gedragingen toch in hoofdzaak toegeschreven worden aan jongeren en niet aan volwassenen. De visering van minderjarigen kan te wijten zijn aan het feit dat de maatschappelijke intolerantie ten aanzien van jongeren in het straatbeeld groeit. Hierbij worden kinderen en jongeren die zich in de publieke ruimte begeven steeds vaker gezien als een bron van overlast.⁸⁸

2.3 Conclusie statusdelinquentie in België

43. WIJZIGENDE SAMENLEVING - Als gevolg van een wijziging in de mentaliteit van de samenleving, is ook de kijk op en de wetgeving met betrekking tot statusdelicten gewijzigd. Niet alle statusdelicten zoals deze bestonden ten tijde van de Kinderbeschermingswet zijn vandaag nog terug te vinden. Dit is te wijten aan de samenleving die steeds verder evolueert en waarin kinderen en jongeren sneller volwassen en zelfstandig worden.

Omwille van deze gewijzigde samenleving werden bepaalde statusdelicten afgeschaft, waarna er weer andere zijn bijgekomen. Statusdelicten bestaan vandaag de dag aldus nog – in overvloed – in België.

44. EVOLUTIE IN DE LEEFTIJDGRENZEN – Wanneer men kijkt naar de verschillende leeftijdsgrenzen over de wetten heen, kan men geen eenduidige leeftijdsgrens waarnemen. Per statusdelict geldt een andere leeftijdsgrens. Hieruit valt af te leiden dat de wetgever een bijkomend onderscheid heeft willen maken tussen minderjarigen. Zo acht de wetgever minderjarigen op een bepaalde leeftijd wel

⁸⁴ P. DE HERT, K. MEERSCHAUT en S. GUTWIRTH, "Democratie en rechtsbescherming bij zeer lichte administratieve sancties", *Panopticon* 2008, afl.1, (1) 1; J. PUT, M. FRANSSENS, M. ROM en S. TROONBEECKX, "Jeugdcriminologie en jeugdrecht: een vruchtbare interactie?" in I. AERTSEN, T. DAEMS, A. HAAREN, F. HUTSEBAUT en J. MAESSCHALCK (eds.), *Deviantie wetenschap. Het domein van de criminologie - Liber Amicorum Johan Goethals*, Leuven, Acco, 2011, (191) 193-194.

⁸⁵ Artikel 80 Gecoördineerd politiereglement Leuven van 14 december 2015, *BS* 10 februari 2016.

⁸⁶ Artikel 83 Gecoördineerd politiereglement Leuven van 14 december 2015, *BS* 10 februari 2016.

⁸⁷ Artikel 84 Gecoördineerd politiereglement Leuven van 14 december 2015, *BS* 10 februari 2016.

⁸⁸ S. VAN AUDENHOVE en F. VANDER LAENEN, "GAS en minderjarigen: strookt dit met het IVRK?", *TJK* 2011, 5, (281) 281; KINDERRECHTENCOALITIE, "Standpunt kinderrechtencoalitie over gemeentelijke administratieve sancties (GAS)", http://kinderrechtencoalitie.be/sites/default/files/wysiwyg/Databanken/Justitie/Algemeen/standpunt_gas_def_g oedgekeurd_av_120315.pdf (consultatie 12 maart 2016).

volwassen genoeg om alleen naar een fuif of dansgelegenheid te gaan, maar nog niet volwassen genoeg om bijvoorbeeld deel te nemen aan kansspelen of een bordeel te bezoeken.

3. Statusdelinquentie in rechtsvergelijkend perspectief: de Verenigde Staten

45. DELINQUENT EN STATUS OFFENDER - In de Verenigde Staten wordt een onderscheid gemaakt tussen twee soorten van jeugdcriminaliteit. Enerzijds zijn er criminele gedragingen die als crimineel worden aanzien, ongeacht of deze begaan zijn door meerderjarigen of minderjarigen. Hieronder vallen onder andere moord, verkrachting en diefstal. De persoon die deze gedragingen stelt wordt ook wel de *delinquent offender* genoemd. Deze misdrijven vormen de primaire bezorgdheid van de *juvenile court* of jeugdrechtbank in de Verenigde Staten.⁸⁹ Deze gedragingen kan men vergelijken met hetgeen men in België 'als misdrijf omschreven feiten' noemt.

Anderzijds zijn er gedragingen die enkel als delinquent gedrag worden aanzien indien begaan door een minderjarige. Hieronder vallen onder andere spijbelen, het overtreeden van de avondklok, weglopen van huis, het bezit en de aankoop of het gebruik van tabaksproducten. Voor deze gedragingen kent men de term *status offenses*, dewelke worden gepleegd door een *status offender*. De bevoegde rechtbank voor deze jongeren is eveneens de *juvenile court*.⁹⁰

46. FEDERALE EN STATELIJKE AANGELEGENHEID - Het bijzondere aan het systeem van de Verenigde Staten is dat er niet één jeugdrechtsysteem is, maar 51 verschillende jeugdrechtsystemen. Elke staat heeft een eigen 'jeugdrecht' en heeft zijn eigen geschiedenis en zijn eigen regels en wetten.⁹¹ Daarnaast is het jeugdrecht voor een deel ook een federale bevoegdheid waarbij de federale overheid bepaalde minimumgaranties voorziet wanneer minderjarigen voor de jeugdrechter van eender welke staat verschijnen.⁹² Zoals hieronder nog zal blijken valt het op dat elke staat een eigen definitie of invulling geeft aan statusdelicten en aan de gedragingen die eraan verboden worden. Daarnaast verschillen de verschillende staten eveneens in de aanpak die zij voorzien voor statusdelinquenten.

Ongeveer de helft van de staten in de VS heeft statusdelicten opgenomen in hun definitie van *juvenile delinquency offenses*. Andere staten hebben aparte wetgeving die een onderscheid maakt tussen enerzijds minderjarigen die criminele daden hebben begaan en anderzijds minderjarigen die een gedraging hebben gepleegd die niet strafbaar zou zijn geweest indien gepleegd door een meerderjarige. In deze staten worden *status offenders* gezien als personen die nood hebben aan een

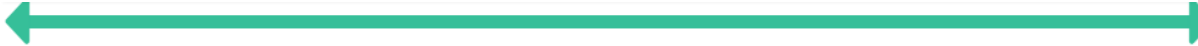
⁸⁹ S.H. RAMSEY en D.E. ABRAMS, *Children and the law in a nut shell*, St. Paul, West, 2011, 435; A.R. ROBERTS, "An overview of juvenile justice and juvenile delinquency" in A.R. ROBERTS (ed.), *Juvenile justice sourcebook*, New York, Oxford, 2004, (5) 10.

⁹⁰ C. ROBERSON, *Juvenile Justice: theory and practice*, Boca Raton, CRC Press, 2010, 4; P.C. KRATCOSKI, *Juvenile justice administration*, New York, CRC Press, 2012, 13-15; B.C. FELD, *Juvenile justice administration*, St. Paul, West, 2009, 50; S. GROVER, "Age-Specific Status Offences as a Human Rights Infringement: A Case Example from the U.S. Court of Appeals", *eLaw Journal* 2006, 13(1), (175) 176; S.H. RAMSEY en D.E. ABRAMS, *Children and the law in a nut shell*, St. Paul, West, 2011, 435.

⁹¹ C. ROBERSON, *Juvenile Justice: theory and practice*, Boca Raton, CRC Press, 2010, 5.

⁹² COALITION FOR JUVENILE JUSTICE, "Juvenile Justice and Delinquency Prevention Act", www.juvjustice.org/federal-policy/juvenile-justice-and-delinquency-prevention-act (consultatie 16 april 2016).

bepaalde vorm van toezicht. Specifieke benamingen hiervoor zijn: CHINS en CINS (*children in need of supervision*), MINS (*minors in need of supervision*), PINS (*persons in need of supervision*) of JINS (*juveniles in need of supervision*).⁹³

In need of aid, assistance, or care	In need of services	In need of supervision	Unruly	Status offender
<ul style="list-style-type: none"> Alaska Colorado Kansas Massachusetts Pennsylvania Vermont 	<ul style="list-style-type: none"> Arkansas Connecticut Florida Georgia Louisiana Minnesota New Hampshire New Jersey New Mexico Virginia Washington Wisconsin 	<ul style="list-style-type: none"> Alabama District of Columbia Illinois Maryland Mississippi Montana Nevada New York Oklahoma South Dakota Virginia Wyoming 	<ul style="list-style-type: none"> Arizona North Carolina North Dakota Ohio Rhode Island Tennessee 	<ul style="list-style-type: none"> Alabama Colorado Hawaii Idaho Indiana Kentucky Minnesota Missouri Nebraska South Carolina Texas Virginia West Virginia

Bron: JJGPS, "Status offense issues", www.jjgps.org/status-offense-issues.

Opmerkelijk is dat de staat Indiana als enige staat in de Verenigde Staten de term *delinquent child* hanteert voor gedragingen die onder de noemer statusdelinquentie vallen. Met een *delinquent child* wordt in Indiana bedoeld een kind dat het huis verlaat zonder toestemming, een spijbelaar, een jongere die de avondklok overtreedt, de regelgeving met betrekking tot tabak en alcohol niet naleeft of een jongere die zijn ouders niet gehoorzaamt.⁹⁴

Wegens de diversiteit in regelgeving waardoor men aldus een resem aan vormen en aanpak van statusdelinquentie kan terugvinden, werd gekozen om de Verenigde Staten als inspiratiebron te gebruiken om de Belgische regelgeving te evalueren. Daarenboven is er in de Verenigde Staten veel controverse over het behoud en de aanpak van statusdelinquentie. Dit zal hieronder nog verder uiteengezet worden.⁹⁵

47. CIJFERGEGEVENS JUVENILE COURT – Uit cijfergegevens uit 2007 blijkt dat er naar schatting twee miljoen honderdéénzeventigduizend tweehonderd (2.171.200) vonnissen werden geveld inzake

⁹³ A.R. ROBERTS, "An overview of juvenile justice an juvenile delinquency" in A.R. ROBERTS (ed.), *Juvenile justice sourcebook*, New York, Oxford, 2004, (5) 11.

⁹⁴ Indiana Code, Section 31-37-1-2; COALITION FOR JUVENILE JUSTICE, SOS Project, "Status offenses: a national survey", www.juvjustice.org/sites/default/files/resource-files/Status%20Offenses%20-%20A%20National%20Survey%20-FINAL%20-%20WEB.pdf (consultatie 17 april 2016).

⁹⁵ COALITION FOR JUVENILE JUSTICE, SOS Project, "Status offenses: a national survey", www.juvjustice.org/sites/default/files/resource-files/Status%20Offenses%20-%20A%20National%20Survey%20-FINAL%20-%20WEB.pdf (consultatie 17 maart 2016).

jongeren onder de leeftijd van achttien jaar. Hiervan werden ongeveer 12% (260.544) vonnissen inzake statusdelicten zoals schending van de avondklok en weglopen geveld en 9% (195.408) inzake inbreuken op drugswetgeving.⁹⁶

In 2011 werden 116.200 zaken van statusdelicten behandeld door de *juvenile courts*, waarvan er 8.800 jongeren aangehouden werden tussen het moment van de verwijzing naar de rechtbank en het oordeel door de rechtbank. 66.400 minderjarigen werden schuldig verklaard aan het statusdelict waarvoor zij voor de rechter moesten verschijnen, hiervan werden 37.200 jongeren onder probatie geplaatst.⁹⁷

In 2013 werden in totaal 109.000 zaken van statusdelicten voor de *juvenile court* gebracht. Dit was slechts 5% van het totale aantal zaken dat voor de jeugdrechtbank werd gebracht dat jaar. Het grootste deel van deze zaken, met name 51 procent, handelde over spijbelaars. De overige zaken betroffen inbreuken op het verbod van het drinken van alcohol (15 procent), onhandelbaarheid (9 procent), schendingen van de avondklok (9 procent) en weglopers (8 procent).⁹⁸

Het valt op te merken dat het aantal zaken van statusdelicten door de jaren heen is gedaald, van 260.544 in 2007 naar 109.000 in 2013. Toch is dit nog steeds een aanzienlijk aantal jongeren dat voor de *juvenile court* wordt gebracht omwille van een *status offense*.

3.1 Evolutie: van crimineel naar niet-crimineel gedrag

48. AMERIKAANSE KOLONIALE SAMENLEVING – De samenleving ten tijde van de kolonies was zeer streng ten aanzien van kinderen en de controle van het gedrag van kinderen. Hetgeen vandaag als normaal gedrag van jongeren zou worden aanzien, zoals bijvoorbeeld rondhangen met vrienden, werd destijds als ernstig delinquent gedrag beschouwd. In 1641 werd door de *General Court of Massachusetts Bay Colony* een wet uitgebracht, namelijk de *Stubborn Child Law*, dewelke bepaalde dat kinderen die hun ouders niet gehoorzaamden ter dood zouden veroordeeld worden. Destijds was men namelijk van oordeel dat men streng moest reageren op wangedrag door jongeren. Hier dient wel opgemerkt te worden dat niet alle kolonies de *Stubborn Child Law* aangenomen hebben. Naarmate de tijd vorderde, kwam de strenge aanpak van kinderen onder vuur te liggen. De wijze

⁹⁶ H.N. SNYDER, "Juvenile delinquents and juvenile justice clientele. Trends and patterns in crime and justice system response" in B.C. FELD en D.M. BISHOP (ed.), *The Oxford Handbook of Juvenile Crime and Juvenile Justice*, Oxford, Oxford University Press, 2012, (3) 12-13.

⁹⁷ G. GATELY, "New Report Finds Incarceration for 'Status Offenses' Still Widespread", <http://jjie.org/new-report-finds-incarceration-for-status-offenses-still-widespread/108565/> (consultatie 14 maart 2016); COALITION FOR JUVENILE JUSTICE, SOS Project, "Status offenses: a national survey", www.juvjustice.org/sites/default/files/resource-files/Status%20Offenses%20-%20A%20National%20Survey%20-FINAL%20-%20WEB.pdf (consultatie 17 maart 2016).

⁹⁸ DEVELOPMENT SERVICES GROUP, "Status Offenders", Washington, D.C., Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, www.ojjdp.gov/mpg/litreviews/Deinstitutionalization_of_Status_Offenders.pdf (consultatie 14 maart 2016); CHILD TRENDS DATABANK, "Juvenile detention", www.childtrends.org/?indicators=juvenile-detention (consultatie 7 mei 2016).

van aanpak van jeugddelinquentie was niet alleen inefficiënt, maar werd bovendien als primitief en brutaal aanzien.⁹⁹

49. OPRICHTING JUVENILE COURTS - Op het einde van de 19^e eeuw en het begin van de 20^e eeuw was de samenleving opgebouwd rond de familie. De familie vormde namelijk de primaire sociale controle van kinderen. Delinquente kinderen werden vaak door de politie overgedragen aan de familie. De familie moest dan op haar beurt de kinderen bestraffen. Toch begon, reeds in de 19^e eeuw, de autoriteit van de familie stilaan te verminderen en de staat begon meer en meer autoriteit weg te nemen van de familie. Deze wissel van autoriteit is verder gegaan tot op het punt dat de primaire sociale controle volledig toevertrouwd werd aan de staat, die op haar beurt een jeugdrechtstelsel heeft opgezet om als sociale controleagent op te treden.¹⁰⁰

In juli 1899 kwam de eerste *juvenile court* tot stand in Cook County, Illinois. Deze werd opgericht door de Chicago Juvenile Court Act. De *juvenile court* werkte op basis van de doctrine van *parens patriae*. De term *parens patriae* in de Verenigde Staten verwijst naar het recht van de overheid om de zorg van minderjarigen die wettelijk niet voor zichzelf kunnen zorgen op zich te nemen. Tegen 1945 hadden alle staten gespecialiseerde *juvenile courts* die moesten reageren op jeugddelinquentie.¹⁰¹

Van in het begin dat de *juvenile courts* werden opgericht, werden onhandelbare kinderen, weglopers en spijbelaars op dezelfde manier behandeld als jongeren die criminele gedragingen hadden gesteld. Als gevolg van de *parens patriae* filosofie werd interventie door de jeugdrechtbanken aangemoedigd. Vele ouders en andere volwassenen eisten dat jeugdrechtbanken hun gezag over probleemkinderen zouden uitoefenen, zelfs wanneer deze kinderen geen criminele feiten hadden gepleegd. Vanuit deze filosofie hadden jeugdrechtbanken de opdracht om ouderlijk gezag over kinderen te ondersteunen. Andere personen achtten de tussenkomst van de jeugdrechtbank noodzakelijk om *status offenders* tegen zichzelf te beschermen. Nog anderen geloofden dat zelfs de kleinste vormen van wangedrag zouden escaleren in meer ernstige criminele gedragingen, hetgeen een gevaar zou vormen voor de samenleving. Gezien het feit dat de *juvenile courts* eveneens politieke instituties zijn, voelden deze zich verplicht om tussen te komen in het leven van 'probleemkinderen' en hun families.¹⁰²

50. JUVENILE JUSTICE AND DELINQUENCY PREVENTION ACT - Een belangrijke mijlpaal in de geschiedenis van het jeugdrecht in de Verenigde Staten, en in het bijzonder voor de behandeling van statusdelicten, is de *Juvenile Justice and Delinquency Prevention Act* (JJJPA) van 1974. Deze federale wet is gebaseerd op het idee dat kinderen, jongeren en hun familie die in contact komen met jeugd-

⁹⁹ M. DELISI, "Juvenile Delinquency" in J.M. MILLER (ed.), *21st Century Criminology: A Reference Handbook*, Thousand Oaks, Sage Publications Inc., 2009, (1) 1, www.omnilogos.com/2016/01/juvenile-delinquency.html (consultatie 14 maart 2016).

¹⁰⁰ C. ROBERSON, *Juvenile Justice: theory and practice*, Boca Raton, CRC Press, 2010, 5.

¹⁰¹ C. ROBERSON, *Juvenile Justice: theory and practice*, Boca Raton, CRC Press, 2010, 5; P.C. KRATCOSKI, *Juvenile justice administration*, New York, CRC Press, 2012, 11; M. DELISI, "Juvenile Delinquency" in J.M. MILLER (ed.), *21st Century Criminology: A Reference Handbook*, Thousand Oaks, Sage Publications Inc., 2009, (1) 1, www.omnilogos.com/2016/01/juvenile-delinquency.html (consultatie 14 maart 2016).

¹⁰² P. ELROD en A.S. RYDER, *Juvenile Justice. A social, historical and legal perspective*, Sudbury, Jones and Barlett Publishers, 2011, 362.

en strafrechtbanken verzekerd moeten zijn van bepaalde federale standaarden met betrekking tot zorg en bewaring, terwijl eveneens de belangen van de gemeenschap inzake veiligheid en het voorkomen van slachtofferschap voor ogen moeten worden gehouden.¹⁰³

Ondanks het feit dat de jeugdrechtsystemen een eigen bevoegdheid zijn van de verschillende staten, is het toch van groot belang dat het jeugdrecht ook een federale focus heeft. Staten moeten in constante en constructieve dialoog gaan met de federale overheid om strategieën inzake jeugdrecht uit te werken en deze aan te passen aan bepaalde behoeften. Daarenboven is het belangrijk dat kinderen in alle staten bepaalde minimumgaranties genieten wanneer zij voor de jeugdrechter van eender welke staat verschijnen.¹⁰⁴

De JJDPA had vier initiële doelstellingen, waaronder het decriminaliseren van statusdelicten zodat deze niet meer als delinquent gedrag werden aanzien. Daarnaast werd bepaald dat statusdelicten gedesinstitutionaliseerd moesten worden en dat jongeren in gevangnissen moesten gescheiden worden van volwassenen. Verder streefde de JJDPA ernaar om jonge delinquenten weg te halen uit gevangnissen voor volwassenen.¹⁰⁵

Door de JJDPA werd het *Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention* (OJJDP) opgericht. Dit is een federale organisatie die in het leven geroepen werd om na te gaan of de doelstellingen van de JJDPA wel nageleefd worden.¹⁰⁶

51. VAN CRIMINEEL NAAR NOOD AAN TOEZICHT – Vele staten in de VS hebben een evolutie doorgemaakt wat betreft de kwalificatie van statusdelicten. Oorspronkelijk werden jongeren die een statusdelict pleegden als criminele jongeren aanzien. Vandaag wordt deze zienswijze door sommige staten nog behouden. Andere staten hebben echter de kwalificatie van crimineel gedrag verlaten en gewijzigd naar de kwalificatie van minderjarigen of jongeren die nood hebben aan een bepaalde vorm van toezicht. De staat California was in 1961 de eerste staat in de VS die deze tendens in gang heeft gezet, gevolgd door de staat New York.¹⁰⁷

¹⁰³ COALITION FOR JUVENILE JUSTICE, "Juvenile Justice and Delinquency Prevention Act", www.juvjustice.org/federal-policy/juvenile-justice-and-delinquency-prevention-act (consultatie 16 april 2016).

¹⁰⁴ COALITION FOR JUVENILE JUSTICE, "Juvenile Justice and Delinquency Prevention Act", www.juvjustice.org/federal-policy/juvenile-justice-and-delinquency-prevention-act (consultatie 16 april 2016).

¹⁰⁵ M. DELISI, "Juvenile Delinquency" in J.M. MILLER (ed.), *21st Century Criminology: A Reference Handbook*, Thousand Oaks, Sage Publications Inc., 2009, (1) 1, www.omnilogos.com/2016/01/juvenile-delinquency.html (consultatie 14 maart 2016); J.D. BLITZMAN, "Criminal justice: Are we criminalizing adolescence?", www.americanbar.org/publications/gp_solo/2015/september-october/criminal_justice_are_we_criminalizing_adolescence.html (consultatie 17 maart 2016).

¹⁰⁶ OJJDP, "Core Requirements Monitoring", www.ojjdp.gov/compliance/index.html (consultatie 16 april 2016).

¹⁰⁷ A.R. ROBERTS, "An overview of juvenile justice and juvenile delinquency" in A.R. ROBERTS (ed.), *Juvenile justice sourcebook*, New York, Oxford, 2004, (5) 11; P. ELROD en A.S. RYDER, *Juvenile Justice. A social, historical and legal perspective*, Sudbury, Jones and Barlett Publishers, 2011, 366; X, "Juvenile Status Offenders – Separation of Noncriminal Conduct From Delinquent Conduct", <http://law.jrank.org/pages/1538/Juvenile-Status-Offenders-Separation-noncriminal-conduct-from-delinquent-conduct.html> (consultatie 24 april 2016).

3.2 Huidige statusdelicten

52. ZEVEN CATEGORIEËN VAN STATUSDELICTEN - Hieronder wordt een overzicht gegeven van de verschillende vormen van statusdelinquentie die gehanteerd worden in de Verenigde Staten.

De statusdelicten in de Verenigde Staten kunnen onderverdeeld worden in zeven categorieën, namelijk (i) spijbelen, ook wel *truancy* genoemd, (ii) weglopen van huis, (iii) het niet gehoorzamen van de ouders, ook wel onhandelbaarheid genoemd, (iv) in het bezit zijn van alcohol en tabak, (v) het overtreden van de avondklok, (vi) gokken, en (vii) vandalisme.¹⁰⁸

3.2.1 Categorie één: spijbelen of *truancy*

53. VERPLICHTE AANWEZIGHEID OP SCHOOL – Bij de oprichting van de *juvenile court* in de VS begonnen verschillende staten met het aannemen van wetgeving betreffende de verplichte aanwezigheid op school. Deze wetten waren bedoeld om kinderen op school te houden en weg van de arbeidsplaats, vooral de jongeren onder de leeftijd van zestien jaar. Deze wetten waren bedoeld om kinderen te beschermen en om jobs voor volwassenen te beschermen. Vandaag is spijbelen als statusdelict terug te vinden in de meerderheid van de staten van de VS.¹⁰⁹

54. SPIJBELLEN / TRUANCY - Niet-aanwezig zijn op school wordt enkel als spijbelgedrag of *truancy* aanzien indien het gaat om eerder gewoonlijke dan uitzonderlijke afwezigheid die ongewettigd is en die daarenboven het aantal dagen waarop men afwezig mag zijn volgens de staat overschrijdt.¹¹⁰

Een kind wordt enkel geacht te spijbelen indien zijn afwezigheid op school te wijten is aan zichzelf, niet indien het te wijten is aan zijn ouders. Spijbelen wordt meestal aanzien als een waarschuwingsteken voor een achterliggende problematiek zoals druggebruik of verwaarlozing.¹¹¹

55. *IN THE INTEREST OF ISAAC J.R.* - Een voorbeeld van een rechtszaak betreffende het statusdelict spijbelen is terug te vinden in *in the interest of Isaac J.R.* van het hof van beroep te Wisconsin. De zaak betrof een jongere die gedurende het eerste semester van het schooljaar 1995-96 vijftien dagen ongewettigd afwezig was geweest. Van deze vijftien dagen waren er zeven dagen afwezigheid wegens schorsing omwille van disciplinaire of tuchtrechtelijke problemen. De eerste rechtbank oordeelde dat Isaac als een spijbelaar aanzien diende te worden gezien hij gedurende meer dan tien dagen afwezig was van school zonder enig aanvaardbaar excuus (de schorsing werd niet als

¹⁰⁸ COALITION FOR JUVENILE JUSTICE, SOS Project, "Status offenses: a national survey", www.juvjustice.org/sites/default/files/resource-files/Status%20Offenses%20-%20A%20National%20Survey%20-FINAL%20-%20WEB.pdf (consultatie 17 maart 2016).

¹⁰⁹ G.L. MAYS, "Status Offenders" in M.D. MCSHANE en F.P. WILLIAMS III (ed.), *Encyclopedia of Juvenile Justice*, London, Sage Publications, 2003, (354) 355; COALITION FOR JUVENILE JUSTICE, SOS Project, "Status offenses: a national survey", www.juvjustice.org/sites/default/files/resource-files/Status%20Offenses%20-%20A%20National%20Survey%20-FINAL%20-%20WEB.pdf (consultatie 17 maart 2016).

¹¹⁰ DEVELOPMENT SERVICES GROUP, "Status Offenders", Washington, D.C., Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, www.ojjdp.gov/mpg/litreviews/Deinstitutionalization_of_Status_Offenders.pdf (consultatie 14 maart 2016).

¹¹¹ S.H. RAMSEY en D.E. ABRAMS, *Children and the law in a nut shell*, St. Paul, West, 2011, 436-437.

aanvaardbaar excuus of gewettigde afwezigheid aanvaard). De beroepsrechter bevestigde deze uitspraak.¹¹²

3.2.2 Categorie twee: weglopen van huis

56. WEGLOPEN VAN HUIS – Een wegloper of *runaway* kan gedefinieerd worden als een kind dat zijn huis verlaat zonder toestemming én 's nachts wegblijft. Een jongere die wegloopt van huis wordt in de meerderheid van de staten van de VS als een *status offender* beschouwd.¹¹³

57. REDENEN WEGLOPEN – Jaarlijks lopen miljoenen kinderen weg van huis. De redenen hiervoor zijn divers: mishandeling, fysiek of emotioneel, door ouders, echtscheiding, verslaving, enzovoort. Cijfers tonen aan dat de leeftijdspiek van weglopers, zowel jongens als meisjes, zich bevindt tussen de leeftijd van twaalf en zestien jaar. Na de leeftijd van zestien jaar daalt het aantal jongens dat wegloopt, maar het aantal meisjes dat wegloopt blijft echter in stijgende lijn. Daarnaast valt ook op te merken dat, hoe ouder jongeren worden, hoe langer ze wegblijven van huis.¹¹⁴

3.2.3 Categorie drie: onhandelbaarheid

58. ONHANDELBAARHEID - Een jongere kan door een rechtbank als onhandelbaar beschouwd worden indien de minderjarige gewoonlijk weigert de orders van zijn ouders op te volgen en aldus buiten hun controle is. Het is mogelijk dat ouders hun kinderen voor de rechtbank brengen onder het mom van onhandelbaarheid om op die manier preventieve maatregelen te verkrijgen voordat de minderjarige strafbare feiten zou plegen.¹¹⁵

Eveneens onder de noemer van *undisciplined child* of onhandelbaar kind valt elk kind dat onrechtmatig afwezig is van school of regelmatig kan gevonden worden op plaatsen waar het niet hoort te zijn. Een kind dat weggelopen is van huis valt eveneens onder de noemer *undisciplined child*.¹¹⁶

Onhandelbaarheid als *status offense* kan aldus gezien worden als een soort van catch all-begrip waarbij bijna elke soort gedraging die onder de noemer statusdelict zou kunnen vallen, wordt begrepen. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de Ohio Revised Code § 2151-022 waarbij wordt bepaald dat onder de benoeming van een *unruly child* of onhandelbaar kind dient te worden verstaan, (A) een

¹¹² Court of Appeals of Wisconsin 21 mei 1998, no. 97-1611, In the Interest of ISAAC J.R., a person under the age of 18. STATE of Wisconsin, Plaintiff-Respondent, v. ISAAC J.R., Defendant-Appellant, <http://caselaw.findlaw.com/wi-court-of-appeals/1274269.html>; F.B. MCCARTHY, W.W. PATTON en J.G. CARR, *Juvenile law and its processes: cases and materials*, Newark, Lexis, 2003, 212.

¹¹³ DEVELOPMENT SERVICES GROUP, "Status Offenders", Washington, D.C., Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, www.ojjdp.gov/mpg/litreviews/Deinstitutionalization_of_Status_Offenders.pdf (consultatie 14 maart 2016); COALITION FOR JUVENILE JUSTICE, SOS Project, "Status offenses: a national survey", www.juvjustice.org/sites/default/files/resource-files/Status%20Offenses%20-%20A%20National%20Survey%20-FINAL%20-%20WEB.pdf (consultatie 17 maart 2016).

¹¹⁴ S.H. RAMSEY en D.E. ABRAMS, *Children and the law in a nut shell*, St. Paul, West, 2011, 437; C. ROBERSON, *Juvenile Justice: theory and practice*, Boca Raton, CRC Press, 2010, 13.

¹¹⁵ S.H. RAMSEY en D.E. ABRAMS, *Children and the law in a nut shell*, St. Paul, West, 2011, 436.

¹¹⁶ M. WEISBERG, *Child, family, and the state. Problems and materials on children and the law*, New York, Aspen Publishers, 2005, 701.

kind dat zich niet aan de controle van zijn ouders, leraars of voogd onderwerpt door zich ongehoorzaam op te stellen; (B) een kind dat er een gewoonte van maakt om thuis of op school afwezig te zijn; [...] en (G) een kind dat een wet heeft overtreden die alleen van toepassing is op minderjarigen.¹¹⁷

Hiernaast bevat ook de *Uniform Juvenile Court Act* een definitie van een *unruly child*. Hieronder wordt begrepen een kind (i) dat ondanks het feit dat het verplicht aanwezig moet zijn op school, gewoonlijk en zonder rechtvaardiging afwezig is van school (truant), (ii) dat gewoonlijk ongehoorzaam is en dat redelijke en wettelijke bevelen van zijn ouders of voogd niet opvolgt, (iii) dat een wet heeft overtreden die alleen van toepassing is op minderjarigen, en (iv) dat nood heeft aan behandeling of toezicht.¹¹⁸

59. EVOLUTIE ONHANDELBAAR KIND - De verschillende statusdelicten in de Verenigde Staten hebben een evolutie ondergaan. Wat betreft de doctrine van het *unruly child* of onhandelbaar kind valt op te merken dat de gedragingen die een onhandelbaar kind stelt vroeger door de meerderheid van de staten als delinquent gedrag werden aanzien. Vandaag de dag hebben de meeste staten deze categorie van statusdelict onderscheiden van delinquentie en valt een onhandelbaar kind onder de categorie van personen of minderjarigen die nood hebben aan een bepaalde vorm van toezicht (zie hierboven randnummer 46).¹¹⁹

3.2.4 Categorie vier: bezit van alcohol en tabak

60. MINIMUMLEEFTIJD NUTTIGEN ALCOHOL - Sinds 1984 is het, als gevolg van de *Drinking Age Act*, verboden in alle staten om alcohol te drinken onder de leeftijd van 21 jaar.¹²⁰ Niet alleen het drinken van alcohol wordt als problematisch aanzien, ook de verkoop, het transport, de consumptie en zelfs het bezit van alcohol door een persoon onder de leeftijd van 21 jaar.¹²¹

61. DRINKEN VAN ALCOHOL ALS STATUSDELICT - In 2010 werd het in elf staten mogelijk om een jongere die betrapt werd op het drinken van alcohol als *status offender* te beschouwen. Speciaal aan de alcohol-problematiek is dat het hier niet alleen gaat om minderjarigen, maar ook om meerderjarigen tussen de leeftijd van achttien en éérentwintig jaar. Deze laatste categorie kan per definitie geen

¹¹⁷ Ohio Revised Code § 2151-022; F.B. MCCARTHY, W.W. PATTON en J.G. CARR, *Juvenile law and its processes: cases and materials*, Newark, Lexis, 2003, 203.

¹¹⁸ Section 2 (4) of the Uniform Juvenile Court Act; S.M. COX, J.M. ALLEN, R.D. HANSER en J.J. CONRAD, *Juvenile justice: a guide to theory, policy and practice*, Thousand Oaks (Calif.), Sage, 2011, 124-125.

¹¹⁹ S.M. COX, J.M. ALLEN, R.D. HANSER en J.J. CONRAD, *Juvenile justice: a guide to theory, policy and practice*, Thousand Oaks (Calif.), Sage, 2011, 125.

¹²⁰ S.H. RAMSEY en D.E. ABRAMS, *Children and the law in a nut shell*, St. Paul, West, 2011, 409; CHILD RIGHTS INFORMATION NETWORK (CRIN), "Discrimination and disenfranchisement: a global report on status offences (third edition)", www.crin.org/sites/default/files/crin_status_offences_global_report_0.pdf (consultatie 16 april 2016).

¹²¹ G.L. MAYS, "Status Offenders" in M.D. MCSHANE en F.P. WILLIAMS III (ed.), *Encyclopedia of Juvenile Justice*, London, Sage Publications, 2003, (354) 356-357.

statusdelict plegen. Een persoon tussen de leeftijd van achttien en éénentwintig jaar die wordt betrapt op het drinken van alcohol is daarom een *criminal offender*.¹²²

62. VERKOOP VAN TABAK – De Verenigde Staten hebben een hele geschiedenis van wetten die het verbieden dat kinderen tabak bezitten, gebruiken of kopen. Reeds in 1988 werden hier wetten over uitgevaardigd in acht staten.¹²³

Vandaag is het in alle staten in de VS verboden tabak te verkopen aan personen onder de leeftijd van achttien jaar.¹²⁴

3.2.5 Categorie vijf: overtreden van de avondklok

63. OORSPRONG EN DOELSTELLINGEN – Al sinds de jaren 1980 worden avondklokken opgelegd met als doel om jeugd delinquentie tegen te gaan. Oorspronkelijk, met name vooral tijdens de Tweede Wereldoorlog, was deze avondklok bedoeld als middel voor ouders om de controle over hun kinderen te behouden terwijl zij zich bezighielden met oorlogszaken. Recentelijk worden de avondklokken gebruikt door de politie om geweld door jongeren tegen te gaan. Een avondklok kan daarnaast ook bevolen worden door de rechtbank aan jongeren onder probatie om op deze manier recidivisme tegen te gaan. Dit wordt bijvoorbeeld toegepast in St. Louis in Missouri.¹²⁵

64. TIJDSTIPPEN - Wanneer een avondklok wordt opgelegd, houdt dit meestal in dat het personen onder de leeftijd van achttien jaar wordt verboden om op publieke plaatsen te komen tussen 23 uur 's avonds en 6 uur 's morgens tijdens de week en tussen 12 uur 's nachts en 6 uur 's morgens tijdens het weekend. Vaak worden er in de verschillende plaatselijke wetgevingen uitzonderingen voorzien voor minderjarigen vergezeld van een ouder of voogd.¹²⁶

Hiernaast bestaan er dagklokken, waarbij minderjarigen gedurende de periode van de schooluren aangehouden kunnen worden door de politie wanneer zij zich buiten de schoolmuren bevinden.¹²⁷

65. PLAATSEN – Naast bepaalde tijdstippen waarop jongeren zich niet buitenshuis of buiten de schoolmuren mogen bevinden, is er tevens reglementering die plaatsen voorziet waar minderjarigen zich niet mogen bevinden. Zo bestaat er bijvoorbeeld een avondklok na 18 uur in alle shopping centra van de staat Texas. Een ander voorbeeld is een verbod op de toegang tot de bioscoop indien een

¹²² DEVELOPMENT SERVICES GROUP, "Status Offenders", Washington, D.C., Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, www.ojjdp.gov/mpg/litreviews/Deinstitutionalization_of_Status_Offenders.pdf (consultatie 14 maart 2016).

¹²³ CHILD RIGHTS INFORMATION NETWORK (CRIN), "Discrimination and disenfranchisement: a global report on status offences (third edition)", www.crin.org/sites/default/files/crin_status_offences_global_report_0.pdf (consultatie 16 april 2016).

¹²⁴ S.H. RAMSEY en D.E. ABRAMS, *Children and the law in a nut shell*, St. Paul, West, 2011, 416.

¹²⁵ C. ROBERSON, *Juvenile Justice: theory and practice*, Boca Raton, CRC Press, 2010, 12.

¹²⁶ B.C. FELD, *Juvenile justice administration*, St. Paul, West, 2009, 56.

¹²⁷ CHILD RIGHTS INFORMATION NETWORK (CRIN), "Discrimination and disenfranchisement: a global report on status offences (third edition)", www.crin.org/sites/default/files/crin_status_offences_global_report_0.pdf (consultatie 16 april 2016).

groep jongeren onder de leeftijd van achttien jaar storend gedrag vertoont, zonder dat hier een ouder bij aanwezig is.¹²⁸

66. VERSCHILLENDE BEHANDELING TUSSEN VOLWASSENEN EN JONGEREN - Er is veel discussie omtrent de avondklok en de eventuele bestraffing van schendingen ervan omdat dit een andere behandeling van kinderen en volwassenen zou inhouden. Wanneer een rechtbank beoordeelt of een bepaalde regelgeving inzake de avondklok de fundamentele rechten van jongeren betreffende privacy en de bewegingsvrijheid schendt, zal de rechtbank nagaan of de regelgeving die de avondklok heeft ingevoerd eng wordt geïnterpreteerd en of deze regelgeving overtuigende overheidsbelangen dient. Indien een avondklok aan beide voorwaarden voldoet, zal de rechtbank ze niet discriminatoir achten en kan de regelgeving blijven bestaan. Indien de avondklok echter ruim wordt geïnterpreteerd en geen enkel belang dient, zal de rechtbank deze regelgeving wel als discriminatoir bestempelen. Daarnaast valt op te merken dat er geen fundamenteel recht bestaat voor jongeren om 's nachts op straat te zijn zonder toezicht van een volwassene. Hiermee dient rekening te worden gehouden bij de beoordeling van de avondklok.¹²⁹

De *Supreme Court* oordeelde reeds in een zaak betreffende de avondklok dat er drie factoren zijn die een verschillende behandeling tussen minderjarigen en meerderjarigen kunnen rechtvaardigen, met name de speciale kwetsbaarheid van kinderen, hun onvermogen om cruciale beslissingen te nemen op een weloverwogen en volwassen manier, en de belangrijke rol van ouders in de opvoeding van hun kinderen.¹³⁰

3.2.6 Categorie zes: gokken

67. GOKKEN - Oorspronkelijk was gokken verboden, zowel voor meerderjarigen als minderjarigen. Vandaag verbieden de meeste staten de verkoop van lotterijtickets aan personen onder de leeftijd van achttien jaar. Soms wordt deze grens opgetrokken tot zelfs 21 jaar.¹³¹

3.2.7 Categorie zeven: vandalisme

68. VANDALISME – Vandalisme kan worden gedefinieerd als opzettelijke of kwaadwillige vernieling, letsels, verminking, of schending van openbare of particuliere eigendommen, zonder toestemming van de eigenaar of personen die de voogdij of controle over de goederen hebben. Hoewel vandalisme strafbaar is zowel ten aanzien van meerderjarigen als ten aanzien van minderjarigen, kan men

¹²⁸ CHILD RIGHTS INFORMATION NETWORK (CRIN), "Discrimination and disenfranchisement: a global report on status offences (third edition)", www.crin.org/sites/default/files/crin_status_offences_global_report_0.pdf (consultatie 16 april 2016).

¹²⁹ B.C. FELD, *Juvenile justice administration*, St. Paul, West, 2009, 57.

¹³⁰ Supreme Court 2 juli 1979, *Bellotti v. Baird*, 443 U.S. 622, <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/443/622/case.html>; B.C. FELD, *Juvenile justice administration*, St. Paul, West, 2009, 58.

¹³¹ S.H. RAMSEY en D.E. ABRAMS, *Children and the law in a nut shell*, St. Paul, West, 2011, 426; G.L. MAYS, "Status Offenders" in M.D. MCSHANE en F.P. WILLIAMS III (ed.), *Encyclopedia of Juvenile Justice*, London, Sage Publications, 2003, (354) 357.

vandalisme wel als impliciet statusdelict zien. Vooral minderjarigen worden namelijk geïsoleerd door deze regelgeving.¹³²

Men kan deze categorie van statusdelinquentie min of meer vergelijken met de GAS-regelgeving in België, dewelke eveneens gedragingen van vandalisme bestraft, zowel ten aanzien van meerderjarigen als minderjarigen maar waarbij eveneens vooral minderjarigen worden geïsoleerd (zie randnummer 42).

3.3 Conclusie statusdelinquentie in de Verenigde Staten

69. EVOLUTIE - In de Verenigde Staten is er vrij weinig evolutie wat betreft het aantal statusdelicten en de gedragingen die onder de noemer statusdelict vallen. De evolutie doet zich echter voor in het crimineel aanzien van statusdelicten. Statusdelicten werden namelijk oorspronkelijk gezien als criminele gedragingen. Vandaag de dag zijn er nog steeds staten in de VS die statusdelicten op deze manier bekijken. Echter worden minderjarigen in de meerderheid van de staten niet meer aanzien als criminelen, maar eerder als jongeren die nood hebben aan een bepaalde vorm van toezicht.

70. VERENIGDE STATEN VS BELGIË - Wanneer de verschillende statusdelicten in België en de Verenigde Staten vergeleken worden, kan men bepaalde gelijkenissen terugvinden. Net zoals in de Verenigde Staten kent men in België het statusdelict spijbelen en is er regelgeving met betrekking tot de verkoop van alcohol en tabak aan minderjarigen. Het statusdelict vervat in de kansspelwet kan daarenboven in verband gebracht worden met de wetgeving met betrekking tot gokken in de Verenigde Staten. Tot slot kan het statusdelict met betrekking tot vandalisme vergeleken worden met de gemeentelijke administratieve sancties in België.

Opmerkelijk is daarenboven dat België de visie op onhandelbaarheid als statusdelict verlaten heeft, terwijl dit in de Verenigde Staten een statusdelict is dat praktisch in elke staat is terug te vinden.

¹³² C. ROBERSON, *Juvenile Justice: theory and practice*, Boca Raton, CRC Press, 2010, 13.

Deel 2. Aanpak van statusdelinquentie

71. REACTIE OP LEEFTIJDGEBONDEN DELINQUENTIE - Zoals vermeld in randnummer 5 valt statusdelinquentie binnen het ruimere kader van de jeugddelinquentie. Vervolgens werd beargumenteerd dat statusdelinquentie in de specifieke categorie van leeftijdsgebonden delinquentie valt, namelijk een soort van delinquentie die als minder problematisch wordt beschouwd en meestal lichtere feiten omvat.

Men kan echter niet beargumenteren dat deze leeftijdsgebonden jeugddelinquentie als verwaarloosbaar te aanzien is. Deze vorm van delinquentie kan veel problemen veroorzaken. Een vechtpartij kan bijvoorbeeld gewonden tot gevolg hebben. Bij statusdelinquentie gaat het echter niet zo ver dat men kan spreken van gewonden of slachtoffers, meer zelfs bij statusdelinquentie is er helemaal geen sprake van gewonden, maar bepaalde vormen van statusdelinquentie kunnen wel relaties verstoren.¹³³

Om deze reden moet ook op leeftijdsgebonden jeugddelinquentie en dan specifiek op statusdelinquentie een gepaste reactie volgen door de juiste actoren. Men kan zich echter de vraag stellen wat dan juist die gepaste reactie moet zijn en wie verantwoordelijk dient te zijn om op gedragingen van statusdelinquentie te reageren.

72. VERSCHILLENDE ACTOREN - Soms kan het voldoende zijn dat de rechtstreeks betrokken personen reageren op de gedraging van statusdelinquentie. Indien de relaties binnen het gezin, met name met de ouders, of de banden die men heeft in de school en met andere sociale netwerken voldoende ondersteunend zijn, volstaat meestal een signaal van deze partijen om deze delinquentie in te perken en verdere delinquentie naar de toekomst toe te vermijden. Er kunnen verschillende reacties zijn, gaande van luisteren naar de jongere tot een bestraffing in de zin van huisarrest bijvoorbeeld. In sommige gevallen kan een tussenkomst van de politie en het gerecht die het voorval dramatiseren het omgekeerde effect hebben.¹³⁴ Echter in bepaalde gevallen zal een reactie op het niveau van de politie, het parket en/of de rechtbank wel op zijn plaats zijn om deze soort van delinquentie te beteugelen. Tot slot kan er ook gedacht worden aan de vrijwillige hulpverlening die zich kan bezighouden met de jongeren die een leeftijdsgebonden 'delict' hebben gepleegd.¹³⁵

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de manieren waarop België vormen van statusdelinquentie aanpakt, waarna wordt overgegaan tot het analyseren van de aanpak van statusdelinquentie in de Verenigde Staten. Tot slot wordt ook nagegaan welke initiatieven er internationaal genomen zijn inzake statusdelinquentie in het algemeen en de aanpak ervan.

¹³³ L. WALGRAVE, *Jeugddelinquentie in perspectief. Met een koel hoofd naar een geïntegreerde aanpak*, Mechelen, Kluwer, 2012, 48; H.A. VAN DER WAL, *Jeugdigen in Aruba: hoe worden ze (niet) delinquent*, Universiteit Amsterdam, Faculteit Rechtsgeleerdheid, 2011, 155.

¹³⁴ L. SILON en I. VAN DINGENEN, "Statusdelikten – een schets vanuit de praktijk" in G. DE BOCK, *Het statusdelikt*, Gent, Rijksuniversiteit Gent, 1982, (15) 19; L. WALGRAVE, *Jeugddelinquentie in perspectief. Met een koel hoofd naar een geïntegreerde aanpak*, Mechelen, Kluwer, 2012, 48.

¹³⁵ L. SILON en I. VAN DINGENEN, "Statusdelikten – een schets vanuit de praktijk" in G. DE BOCK, *Het statusdelikt*, Gent, Rijksuniversiteit Gent, 1982, (15) 19-21.

HOOFDSTUK 1. AANPAK STATUSDELINQUENTIE IN BELGIË

73. INLEIDING – Statusdelinquentie wordt op verschillende manieren aangepakt in België. In de eerste plaats opteert men er in België voor om aan de minderjarige maatregelen van jeugdbescherming, zoals voorzien in de Jeugdwet, op te leggen. In de tweede plaats is het mogelijk om administratief te reageren op bepaalde gedragingen. Een derde optie is om niet de minderjarige, maar de meerderjarige die de gedraging toestaat of tolereert te bestraffen. Tot slot kan er nog gereageerd worden via de hulpverlening.

1. Maatregelen van jeugdbescherming

74. OVERZICHT – In hetgeen volgt wordt een overzicht gegeven van de maatregelen van jeugdbescherming die door de jeugdrechtbank kunnen opgelegd worden. In de eerste plaats wordt nagegaan of deze maatregelen opgelegd kunnen worden op basis van de wet zedelijke bescherming jeugd en de kansspelwet. Vervolgens wordt nagegaan of en welke maatregelen er kunnen volgen voor het bezit en gebruik van cannabis door een minderjarige.

1.1 Jeugdbeschermingsmaatregelen op basis van de wet zedelijke bescherming jeugd

75. OORSPRONKELIJKE WET ZEDELIJKE BESCHERMING JEUGD ZONDER BESTRAFFING VAN DE MINDERJARIGE – Ten tijde van de oorspronkelijke wet zedelijke bescherming jeugd was er nog geen sprake van de Jeugdbeschermingswet van 1965. De wet zedelijke bescherming jeugd telde in 1960 slechts vier artikelen waarbij reeds een verbod was opgenomen voor elke minderjarige onder de leeftijd van achttien jaar om zich op te houden in de speelhuizen, de hondenrenbanen, de inrichtingen waar dienststers of entraîneuses gewoonlijk met het cliënteel mede verbruiken (bordelen) en de voor weddenschappen bestemde ruimte in de paardenrenbanen.¹³⁶ Verder gold eveneens het verbod van de aanwezigheid van elke minderjarige in danszalen en drankgelegenheden terwijl er gedanst werd. De huidige leeftijdsgrens van zestien jaar was toen achttien jaar.¹³⁷

De artikelen 3 en 4 van de destijds geldende wet zedelijke bescherming jeugd betroffen strafbepalingen voor de houder of exploitant van een voor een minderjarige verboden plaats of inrichting. Van bepalingen omtrent maatregelen ten aanzien van minderjarigen was op dat moment nog geen sprake. Hier dient opgemerkt te worden dat in 1960 de wet van 15 mei 1912 betreffende de kinderbescherming reeds van toepassing was. Naar aanleiding van deze wet was het mogelijk om ten aanzien van jongeren onder de leeftijd van zestien jaar een maatregel van bewaring, opvoeding en behoeding op te leggen van onbepaalde duur. Deze maatregelen konden bestaan in een berisping, een plaatsing of een terbeschikkingstelling aan de regering tot aan de meerderjarigheid.¹³⁸ Bij deze wet werd tevens de figuur van de kinderrechter in het leven geroepen, dewelke fungeerde binnen de

¹³⁶ Artikel 1, eerste lid Wet Zedelijke Bescherming Jeugd.

¹³⁷ Artikel 1, tweede lid Wet Zedelijke Bescherming Jeugd.

¹³⁸ Artikel 13 Wet 15 mei 1912 op de kinderbescherming, BS 27-28-29 mei 1912.

rechtbank van eerste aanleg.¹³⁹ Ondanks deze mogelijkheden, heeft de wetgever er in 1960 voor gekozen geen maatregelen ten aanzien van de minderjarige op te leggen in het kader van de wet zedelijke bescherming jeugd.

76. JEUGDBESCHERMINGSWET 1965 EN MAATREGELEN TEN AANZIEN VAN MINDERJARIGEN - Slechts vanaf de inwerkingtreding van de Jeugdbeschermingswet van 1965 kon de jeugdrechter maatregelen opleggen ten aanzien van minderjarigen in het kader van de wet zedelijke bescherming jeugd. Bij wet van 8 april 1965 werd namelijk artikel 7 in de wet ingevoerd waarbij werd bepaald dat de minderjarige voor de jeugdrechtbank kan worden gebracht en dat deze maatregelen van bewaring, behoeding en opvoeding kan opleggen.¹⁴⁰ Het artikel 7 van de wet zedelijke bescherming jeugd dat bepaalt dat de rechter de maatregelen van artikel 37, 1° (de minderjarige berispen), 2° (de minderjarige onder toezicht plaatsen van de bevoegde sociale dienst) en 3° (de minderjarige onder een intensieve educatieve begeleiding en onder de geïndividualiseerde omkadering plaatsen van een referentieopvoeder) van de Jeugdwet kan opleggen werd echter nooit aangepast aan de vernieuwde Jeugdwet.¹⁴¹

77. VERNIEUWDE JEUGDWET - De Jeugdwet zoals deze vandaag van kracht is, bevat namelijk veel meer maatregelen dan de Jeugdbeschermingswet van 1965. De jeugdbeschermingsmaatregelen zijn nog steeds terug te vinden in artikel 37. Aangenomen wordt dat onderstaande maatregelen effectief kunnen toegepast worden bij overtreding van de wet zedelijke bescherming jeugd, behalve wat betreft een plaatsing in een gemeenschapsinstelling.¹⁴²

Vooreerst zijn een aantal ambulante maatregelen een mogelijkheid. In de eerste plaats is het nog steeds mogelijk om de minderjarige te berispen. De berisping houdt in dat de jeugdrechter de jongere gaat vermanen met betrekking tot het verleden en om in de toekomst anders te handelen. Het doel is dat door deze berisping het verantwoordelijkheidsgevoel van de jongere (en diens ouders) wordt aangescherpt.¹⁴³ De maatregel betreffende de ondertoezichtstelling werd eveneens behouden. Hierbij kan de jeugdrechter beslissen om de jongere onder toezicht te plaatsen van de sociale dienst. Deze moet de jongere begeleiden en waken over de naleving van de door de jeugdrechtbank opgelegde voorwaarden.¹⁴⁴ Daarnaast bestaat de mogelijkheid om de minderjarige onder een intensieve educatieve begeleiding en onder de geïndividualiseerde omkadering te plaatsen van een

¹³⁹ Artikel 11 Wet 15 mei 1912 op de kindbescherming, BS 27-28-29 mei 1912; J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 24.

¹⁴⁰ Artikel 7 Wet Zedelijke Bescherming Jeugd *ju.* artikel 91, § 11 Jeugdbeschermingswet.

¹⁴¹ Artikel 37, § 2, eerste lid, 1°, 2° en 3° Jeugdwet; J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 158.

¹⁴² J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 158.

¹⁴³ Artikel 37, § 2, eerste lid, 1° Jeugdwet; J. PUT, M. ROM en S. SMETS, "Jeugdbeschermingsrecht in geval van jeugddelinquentie: de federale jeugdwet belicht en doorgelicht" in ORDE VAN VLAAMSE BALIES, *Bijzondere opleiding jeugdrecht 2013-2014*, Brussel, Orde van Vlaamse Balies, 2013, (489) 512; M. PREUMONT, *Mémento droit de la jeunesse*, Waterloo, Kluwer, 2008, 84; G. DECOCK, "Le mineur a commis une infraction" in C. VILLEE, *La position juridique du mineur dans la pratique*, Heule, UGA, 2006, (117) 118.

¹⁴⁴ Artikel 37, § 2, eerste lid, 2° Jeugdwet; J. PUT, M. ROM en S. SMETS, "Jeugdbeschermingsrecht in geval van jeugddelinquentie: de federale jeugdwet belicht en doorgelicht" in ORDE VAN VLAAMSE BALIES, *Bijzondere opleiding jeugdrecht 2013-2014*, Brussel, Orde van Vlaamse Balies, 2013, (489) 512; G. DECOCK, "Le mineur a commis une infraction" in C. VILLEE, *La position juridique du mineur dans la pratique*, Heule, UGA, 2006, (117) 118.

referentieopvoeder.¹⁴⁵ Een andere mogelijkheid is het opleggen van een prestatie van opvoedkundige aard en algemeen nut aan de minderjarige. Deze prestatie kan ten hoogste 150 uren bedragen en dient in verhouding te zijn tot de leeftijd en de vaardigheden van de minderjarige. Deze maatregelen hebben een tweeledig doel. Enerzijds dient de minderjarige de schade te vergoeden die door het gepleegde feit aan de maatschappij is veroorzaakt en anderzijds dient de maatregel een educatief doel.¹⁴⁶

Vervolgens bestaat de mogelijkheid van het geschreven project waarbij de jongere zelf aan de rechter voorstelt om bepaalde verbintenissen op zich te zullen nemen. Het kan onder meer gaan om het aanbieden van zijn verontschuldiging, schriftelijk dan wel mondeling, om het deelnemen aan een herstelrechtelijk aanbod, om het deelnemen aan een programma gericht op herintegratie in het schoolleven, enzovoort.¹⁴⁷

Er bestaan tevens maatregelen die aan de minderjarige worden opgelegd met het oog op het behoud in de leefomgeving. Dit is enkel mogelijk voor jongeren vanaf de leeftijd van twaalf jaar.¹⁴⁸

De meest extreme maatregelen houden in dat de minderjarige kan geplaatst worden, waarbij hij wordt toevertrouwd aan een betrouwbaar persoon of geschikte inrichting of waarbij hij wordt geplaatst in een gemeenschapsinstelling.¹⁴⁹ Deze laatste mogelijkheid is zoals vermeld niet toepasselijk op statusdelicten.

1.2 Jeugdbeschermingsmaatregelen op basis van de kansspelwet

78. ALS MISDRIJF OMSCHREVEN FEIT - Voor een minderjarige geldt een overtreding van de kansspelwet als een 'als misdrijf omschreven feit' hetgeen aanleiding kan geven tot toepassing van de Jeugdwet via de gewone weg van artikel 36, 4° Jeugdwet. De jeugdrechtbank kan dan maatregelen van bewaring, behoeding en opvoeding opleggen die voorzien zijn in artikel 37 van de Jeugdwet (zie randnummer 77).¹⁵⁰

¹⁴⁵ Artikel 37, § 2, eerste lid, 3° Jeugdwet; M. PREUMONT, *Mémento droit de la jeunesse*, Waterloo, Kluwer, 2008, 85.

¹⁴⁶ Artikel 37, § 2, eerste lid, 4° Jeugdwet; J. PUT, M. ROM en S. SMETS, "Jeugdbeschermingsrecht in geval van jeugddelinquentie: de federale jeugdwet belicht en doorgelicht" in ORDE VAN VLAAMSE BALIES, *Bijzondere opleiding jeugdrecht 2013-2014*, Brussel, Orde van Vlaamse Balies, 2013, (489) 512; J. DELMER en I. GILLES, "Protection et aide à la jeunesse: les mineurs ayant commis un fait qualifié infraction", *JDJ* 2009/8, nr.288, (41) 42.

¹⁴⁷ Artikel 37, § 2ter Jeugdwet; J. PUT, M. ROM en S. SMETS, "Jeugdbeschermingsrecht in geval van jeugddelinquentie: de federale jeugdwet belicht en doorgelicht" in ORDE VAN VLAAMSE BALIES, *Bijzondere opleiding jeugdrecht 2013-2014*, Brussel, Orde van Vlaamse Balies, 2013, (489) 511; M. PREUMONT, *Mémento droit de la jeunesse*, Waterloo, Kluwer, 2008, 83.

¹⁴⁸ Artikel 37, § 2bis Jeugdwet; J. DELMER en I. GILLES, "Protection et aide à la jeunesse: les mineurs ayant commis un fait qualifié infraction", *JDJ* 2009/8, nr.288, (41) 42.

¹⁴⁹ Artikel 37, § 2, eerste lid, 7° - 8° en artikel 37, § 2quater Jeugdwet; M. PREUMONT, *Mémento droit de la jeunesse*, Waterloo, Kluwer, 2008, 87-93.

¹⁵⁰ J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 159.

1.3 Jeugdbeschermingsmaatregelen voor het bezit en gebruik van cannabis

79. ALS MISDRIJF OMSCHREVEN FEIT – Het is duidelijk dat een drugsmisdrijf een als misdrijf omschreven feit uitmaakt gezien het bezit en gebruik zowel ten aanzien van een meerderjarige als ten aanzien van een minderjarige strafbaar is, enkel het vervolgingsbeleid verschilt waardoor dit feit eveneens een statusdelict zal inhouden (zie randnummer 37).¹⁵¹

80. STRAFBEMIDDELING OF JEUGDRECHTBANK – Wanneer een minderjarige betrapt wordt op het bezit en/of gebruik van cannabis zijn er twee mogelijke gevolgen. Zijn de vastgestelde feiten van bezit en gebruik door de minderjarige niet zeer ernstig, is het mogelijk dat de zaak wordt geseponeerd, of eventueel wordt afgehandeld via strafbemiddeling. Wanneer het echter wel om ernstige feiten gaat, kan het parket de jongere doorverwijzen naar de jeugdrechtbank. Het openbaar ministerie zal de jeugdrechtbank vorderen door middel van een MOF-vordering. De jeugdrechtbank kan dan beslissen om eventueel een maatregel van berisping, een ondertoezichtstelling of een plaatsing te bevelen.¹⁵²

2. Administratieve maatregelen

81. GAS-MAATREGELEN – Op basis van de wet betreffende de gemeentelijke administratieve sancties, kunnen de GAS-maatregelen drie vormen aannemen, namelijk bemiddeling, een gemeenschapsdienst en een GAS-boete.¹⁵³

82. BEMIDDELING - In eerste plaats is het mogelijk om een lokale bemiddeling voor te stellen aan de minderjarige.¹⁵⁴ Een voorstel van bemiddeling is verplicht indien een GAS-procedure wordt opgestart ten aanzien van een minderjarige. In het gemeentelijk reglement moet de bemiddeling en samenwerking met een neutrale derde bemiddelaar of een bemiddelingsdienst worden vastgelegd. Is dit niet gebeurd in het reglement, kan geen GAS-sanctie worden opgelegd aan een minderjarige. De bemiddelaar kan een beambte aangewezen door de gemeente zijn, maar ook een personeelslid van een erkende vzw.¹⁵⁵ De bemiddeling kan enkel mogelijk gemaakt worden indien zowel de overtreder als het slachtoffer het aanbod tot bemiddeling aanvaarden. De ouders kunnen de minderjarige begeleiden tijdens de bemiddeling, ook de advocaat kan aanwezig zijn.¹⁵⁶ Als de sanctionerende ambtenaar het welslagen van de bemiddeling vaststelt, kan hij geen GAS-boete meer

¹⁵¹ H. VAN DE WYNCKEL, "Drugs en de jeugdrechtbank: ervaringen van een jeugdrechtbank" in J. BOGAERTS, N. CALUWE, A. DE NAUW, G. DOM, P. JORENS, J. STEVENS en H. VAN DE WYNCKEL, *Jongeren en drugs*, Antwerpen, Intersentia, 2005, (111) 113.

¹⁵² STEUNPUNT JEUGDHULP VZW, "2005-03/04 de nieuwe gemeenschappelijke richtlijn omtrent vaststelling, registratie en vervolging van inbreuken inzake bezit van cannabis" www.jeugdrecht.be/?action=artikel_detail&artikel=33 (consultatie 6 maart 2016).

¹⁵³ J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 324.

¹⁵⁴ Artikel 4, § 2, 2° GAS-wet; E. DEMEY, *De minderjarige en het gerecht*, Kortrijk-Heule, UGA, 2014, 153; C. MOLITOR, "A titre liminaire: présentation du système communal de sanctions administratives" in C. GUILLAIN en Y. CARTUYVELS, *Les sanctions administratives communales*, Brussel, la Chartre, 2015, 49.

¹⁵⁵ Artikel 8 en 18, § 1 GAS-wet; E. VAN GOOL, *De GAS-procedure. Rechtsbescherming bij gemeentelijke administratieve sancties*, Brussel, Larcier, 2015, 125.

¹⁵⁶ Artikel 16, laatste lid en 18, § 3 GAS-wet; T. ALLEWAERT, *Gemeentelijke administratieve sancties in de praktijk*, Brugge, Die Keure, 2014, 50.

opleggen. Bij weigering of falen van de bemiddeling kan de sanctionerende ambtenaar een gemeenschapsdienst voorstellen of een GAS-boete opleggen.¹⁵⁷

De GAS-wet bevat echter geen definitie van wat onder bemiddeling dient te worden verstaan. Belangrijk is het feit dat bemiddeling een vorm van alternatieve geschillenbeslechting is, een vorm van oplossing van een geschil buiten de rechter om waarbij partijen zelf tot een oplossing komen met behulp van een neutrale derde. Het doel van de bemiddeling is om de pleger van de inbreuk toe te laten om de door hem veroorzaakte schade te vergoeden of te herstellen. Bemiddeling zou echter alleen maar nuttig zijn indien er sprake is van een aanwijsbaar individueel slachtoffer.¹⁵⁸

83. GEMEENSCHAPSDIENST - In de tweede plaats kan aan de minderjarige een gemeenschapsdienst opgelegd worden.¹⁵⁹ Deze gemeenschapsdienst wordt georganiseerd door een door de gemeente erkende of aangewezen dienst of rechtspersoon.¹⁶⁰ De gemeenschapsdienst georganiseerd voor een minderjarige mag slechts vijftien uur bedragen, waarbij tevens wordt rekening gehouden met de leeftijd en de mogelijkheden van de minderjarige. De opgelegde maatregel moet uitgevoerd worden binnen een termijn van zes maanden.¹⁶¹ De gemeenschapsdienst kan bestaan in een onbetaalde prestatie of een opleiding.¹⁶² De sanctionerende ambtenaar kan de keuze en de nadere regels toevertrouwen aan een bemiddelaar of bemiddelingsdienst. De ouders kunnen op hun verzoek de minderjarige begeleiding bij het uitvoeren van de gemeenschapsdienst.¹⁶³

84. GAS-BOETE - Tot slot is het mogelijk om een GAS-boete van ten hoogste 175 euro op te leggen aan de minderjarige. De eerste twee maatregelen, namelijk bemiddeling en gemeenschapsdienst, hebben voorrang op een boete. Dit houdt in dat een GAS-boete enkel maar kan worden opgelegd indien de bemiddeling wordt geweigerd of mislukt, en indien de gemeenschapsdienst wordt geweigerd of niet wordt uitgevoerd.¹⁶⁴

85. PROCEDURE VAN OUDERLIJKE BETROKKENHEID - Een gemeente kan ook voorzien in een procedure van ouderlijke betrokkenheid, voorafgaand aan de bemiddeling, gemeenschapsdienst of GAS-

¹⁵⁷ Artikel 18, § 4 en § 5 GAS-wet; J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 325-326; E. LANCKSWERDT, "Bemiddeling in het kader van de wetgeving op de gemeentelijke administratieve sancties: een unieke kans voor de gemeenten", *T.Gem.* 2005, (41) 44.

¹⁵⁸ A. OPFERGELT, "Bemiddeling in het kader van de gemeentelijke administratieve sancties: een gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen", *Orde van de dag* 2012, afl. 58, (79) 82; T. ALLEWAERT, *Gemeentelijke administratieve sancties in de praktijk*, Brugge, Die Keure, 2014, 50.

¹⁵⁹ Artikel 4, § 2, 1° GAS-wet; J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 326-327; C. MOLITOR, "A titre liminaire: présentation du système communal de sanctions administratives" in C. GUILLAIN en Y. CARTUYVELS, *Les sanctions administratives communales*, Brussel, la Charte, 2015, 49.

¹⁶⁰ Artikel 10, derde lid GAS-wet.

¹⁶¹ Artikel 19, § 1 GAS-wet; T. ALLEWAERT, *Gemeentelijke administratieve sancties in de praktijk*, Brugge, Die Keure, 2014, 53.

¹⁶² Artikel 10, tweede lid GAS-wet; T. ALLEWAERT, *Gemeentelijke administratieve sancties in de praktijk*, Brugge, Die Keure, 2014, 51; E. VAN GOOL, *De GAS-procedure. Rechtsbescherming bij gemeentelijke administratieve sancties*, Brussel, Larcier, 2015, 128.

¹⁶³ Artikel 19, § 1, eerste lid, laatste zin en § 2 GAS-wet; J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 326-327.

¹⁶⁴ Artikel 4, § 1, 1° GAS-wet; J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 324; E. DEMEY, *De minderjarige en het gerecht*, Kortrijk-Heule, UGA, 2014, 138; C. MOLITOR, "A titre liminaire: présentation du système communal de sanctions administratives" in C. GUILLAIN en Y. CARTUYVELS, *Les sanctions administratives communales*, Brussel, la Charte, 2015, 51.

boete.¹⁶⁵ Hierbij zal de sanctionerende ambtenaar de ouders informeren over de vastgestelde feiten, waarbij hij hen verzoekt om hun mondelinge of schriftelijke opmerkingen mee te delen over deze feiten en over hun pedagogische reactie. Hij kan tevens een ontmoeting met hen vragen. De ambtenaar zal zelf beslissen over het feit dat het horen van de ouders opportuun is of niet. De sanctionerende ambtenaar heeft de mogelijkheid de procedure af te sluiten indien hij tevreden is over de educatieve maatregelen die de ouders voorstellen.¹⁶⁶

3. Maatregelen opgelegd aan andere personen dan de minderjarige

3.1 Sancties ten aanzien van uitbaters

86. SANCTIES TEN AANZIEN VAN DE HOUDER OF EXPLOITANT OP BASIS VAN DE WET ZEDELIJKE BESCHERMING JEUGD – De wet zedelijke bescherming jeugd voorziet niet alleen in maatregelen voor de minderjarige die de wet overtreden heeft (zie hierboven randnummers 75 en volgende), maar voorziet eveneens in sancties ten aanzien van de uitbaters van de gelegenheid in kwestie.

De houder of exploitant kan namelijk voor elke in de verboden plaatsen of inrichtingen aangetroffen minderjarige worden gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot acht maanden en/of met een geldboete van 26 tot 500 euro. Deze sanctie wordt eveneens opgelegd aan de organisator van een sportwedstrijd of –competitie met motor- of bromfietsen wanneer minderjarigen jonger dan vijftien jaar hieraan deelnemen.¹⁶⁷

Daarnaast kan de rechter de toegang tot een bepaalde dancing verbieden gedurende een periode van maximaal twee jaar aan jongeren onder de leeftijd van achttien jaar indien de rechter van mening is dat de dancing de gezondheid, de veiligheid of de zedelijkheid van de jeugd in gevaar brengt.¹⁶⁸

87. SANCTIES TEN AANZIEN VAN UITBATERS OP BASIS VAN DE KANSSPELWET - Inbreuken op de Kansspelwet in het algemeen worden gesanctioneerd met een gevangenisstraf van één maand tot drie jaar en/of een boete van 26 tot 25.000 euro.¹⁶⁹ Indien een overtreding werd begaan ten aanzien van een minderjarige kunnen deze straffen worden verdubbeld.¹⁷⁰ De betrokkene kan eveneens in zijn

¹⁶⁵ Artikel 17, § 1 GAS-wet; T. ALLEWAERT, *Gemeentelijke administratieve sancties in de praktijk*, Brugge, Die Keure, 2014, 52.

¹⁶⁶ Artikel 17, § 2 en § 3 GAS-wet; J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 324-325; E. VAN GOOL, *De GAS-procedure. Rechtsbescherming bij gemeentelijke administratieve sancties*, Brussel, Larcier, 2015, 153; E. DEMEY, *De minderjarige en het gerecht*, Kortrijk-Heule, UGA, 2014, 152; N. DUMAREY, *Handboek voor de GAS-vaststeller*, Brugge, Die Keure, 2016, 15.

¹⁶⁷ Artikel 3 Wet Zedelijke Bescherming Jeugd; Artikel 1ter en 3bis Wet Zedelijke Bescherming Jeugd; Rb. Leuven 2 december 1988, *TBBR* 1989, 415; K. HERBOTS, N. DESMET en R. DEFRENCQ, "Hoofdstuk 9: vrije tijd" in KINDERRECHTSWINKELS (eds.), *De juridische positie van de minderjarige in de praktijk*, Kortrijk-Heule, Uitgeverij UGA, 2010, (249) 278.

¹⁶⁸ Artikel 1bis Wet Zedelijke Bescherming Jeugd; G. KELLENS en L. BIHAIN, *Protection de la jeunesse*, Luik, l'université de Liège, 2005, 152.

¹⁶⁹ Artikel 64 Kansspelwet.

¹⁷⁰ Artikel 65, 2 Kansspelwet.

rechten worden ontzet en de rechter kan beslissen dat de kansspelinrichting tijdelijk of definitief wordt gesloten.¹⁷¹

88. SANCTIES TEN AANZIEN VAN VERKOPERS VAN TABAKSPRODUCTEN EN ALCOHOL - De persoon die ondanks het verbod toch tabaksproducten verkoopt aan minderjarigen onder de leeftijd van zestien jaar, kan gesanctioneerd worden met een geldboete van 50 tot 3.000 euro en/of een gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden. Dezelfde sancties gelden voor de verkoper van alcohol aan minderjarigen.¹⁷²

3.2 Sancties ten aanzien van ouders

89. SANCTIES TEN AANZIEN VAN OUDERS OP BASIS VAN DE WET LEERPlicht - Zoals vermeld in randnummer 29 werd de wet leerplicht grotendeels opgeheven door het decreet betreffende het onderwijs van 25 april 2014. Wat betreft de sanctionering van een overtreding betreffende de leerplicht werd artikel 5, § 1 tot en met § 4 behouden.¹⁷³

90. GELDBOETE - In het overblijvende artikel 5 van de wet leerplicht wordt niet de minderjarige gesanctioneerd, wel de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen of in rechte of in feite de leerplichtige onder hun bewaring hebben. Deze personen kunnen namelijk gesanctioneerd worden met een geldboete van 1 tot 25 euro per minderjarige waarvoor een inbreuk op de leerplicht wordt vastgesteld. De bevoegde rechtbank in deze problematiek is de politierechtbank.¹⁷⁴

Bij herhaling kan deze geldboete zelfs verdubbeld worden of kan een gevangenisstraf van één dag tot één maand worden uitgesproken. Onder herhaling verstaat men het feit dat de vervolgte persoon in de twee voorgaande jaren reeds tenminste éénmaal werd veroordeeld voor een overtreding van een bepaling van de wet leerplicht. Het moet daarbij wel gaan om afwezigheden van dezelfde minderjarige. Dit houdt dus niet in dat wanneer men het ouderlijk gezag over twee kinderen heeft en beide kinderen zijn in overtreding van de wet betreffende de leerplicht, dat men zich in een staat van herhaling bevindt.¹⁷⁵

91. ONTZETTING OUDERLIJK GEZAG, AANWIJZING PERSOON BELAST MET GEZINSBIJSLAG - Naast de vervolging voor de politierechtbank kan het openbaar ministerie de inbreuken op de leerplicht voorleggen aan de jeugdrechtbank. De jeugdrechtbank kan daaropvolgend beslissen om al dan niet een maatregel op te leggen aan de ouders. Deze maatregel kan bestaan in een ontzetting uit het ouderlijk gezag of in de aanwijzing van een persoon die ermee belast zal worden het bedrag van de gezinsbijslagen of

¹⁷¹ Artikel 66 Kansspelwet *ju.* 33 Strafwetboek en artikel 68 Kansspelwet; E. MARIQUE, "La loi sur les jeux de hasard, les paris, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs. Un commentaire à propos de la modification législative", *Droit pénal de l'entreprise* 2010/3, (169) 177.

¹⁷² Artikel 14 Wet 24 januari 1977 betreffende de bescherming van de gezondheid van de gebruikers op het stuk van de voedingsmiddelen en andere produkten, *BS* 8 april 1977; M. BERGHMANS, "minderjarigen en roken", www.jeugdrecht.be/?action=artikel_detail&artikel=309 (consultatie 9 april 2016).

¹⁷³ Artikel IX.1 Decreet van 25 april 2014 betreffende het onderwijs, *BS* 25 september 2014.

¹⁷⁴ Artikel 5, § 1 lid 1-2 Wet Leerplicht *ju.* artikel IX.1 Decreet van 25 april 2014 betreffende het onderwijs, *BS* 25 september 2014.

¹⁷⁵ Artikel 5, § 1, lid 3-4 Wet Leerplicht *ju.* artikel IX.1 Decreet van 25 april 2014 betreffende het onderwijs, *BS* 25 september 2014.

andere sociale uitkeringen te innen en uitsluitend te gebruiken voor de behoeften van de kinderen en voor de gezinsuitgaven die hen betreffen.¹⁷⁶

3.3 Sancties ten aanzien van verschillende personen

92. SANCTIES OP BASIS VAN DE BIOSCOOPWET - De persoon die een minderjarige beneden zestien jaar binnenleidt (bijvoorbeeld de ouders), toelaat (bijvoorbeeld de aangestelde van de bioscoopuitbater) of duldt (onder andere de directeur of uitbater van de bioscoop in kwestie) in een bioscoopzaal, in strijd met het verbod, wordt gestraft met een gevangenisstraf van één tot zeven dagen en/of een geldboete van 5 tot 25 euro.¹⁷⁷ Dezelfde straf wordt gegeven aan de persoon die een niet goedgekeurde film vertoont of laat vertonen in een inrichting die aan het publiek werd bekendgemaakt als zijnde een inrichting voor familie- en kindervoorstellingen.¹⁷⁸ Daarenboven kan de zaal waar de overtreding werd gepleegd gesloten worden voor ten hoogste zes maanden.¹⁷⁹

4. Hulpverlening

93. INLEIDING – Gelet op het feit dat het jeugdhulprecht een uitgebreide en complexe materie is, wordt hieronder slechts een beknopte samenvatting gegeven van de mogelijke acties door de hulpverlening. Een uitgebreide studie zou in het kader van deze masterscriptie te ver gaan.

4.1 Oorsprong en visie statusdelinquentie in de jeugdhulpverlening

94. OORSPRONG - Statusdelinquentie als term was oorspronkelijk nog vrij onbekend in de hulpverlening. De reden hiervoor is dat het begrip zelf afkomstig is vanuit Amerika – *status offenses* – en het werd hoofdzakelijk gebruikt in het kader van de gerechtelijke sector, een domein dat relatief weinig doorkruising heeft met de vrijwillige hulpverlening. De term mag dan wel min of meer onbekend geweest zijn in de sector van de vrijwillige hulpverlening, de problematiek en inhoud is dat niet. Weglopers, gevallen van schoolverzuim, onbuigzaamheid en problemen in relaties tussen jongeren en volwassenen komen vaak terecht bij hulpverleners.¹⁸⁰

95. TWEE BEWEGINGEN - In de hulpverlening zijn er twee bewegingen die elk een eigen visie hebben op statusdelicten binnen de hulpverlening. Enerzijds is er de wettelijke beweging, dewelke meent dat statusdelicten moeten worden beheerst door de Jeugdwet. Anderzijds is er wat men noemt de menselijke beweging, dewelke meent dat statusdelicten geen verband hebben met justitie en gerecht en bijgevolg door de hulpverlening opgevangen moeten worden. Men kan echter beargumenteren

¹⁷⁶ Artikel 29 en 32 Jeugdwet; K. VAES, "Leerplicht – spijbelen" in X., *Postal Memorialis. Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, L 47, (1) 10.

¹⁷⁷ Artikel 3, 1° Bioscoopwet; K. HERBOTS, N. DESMET en R. DEFRANCO, "Hoofdstuk 9: vrije tijd" in KINDERRECHTSWINKELS (eds.), *De juridische positie van de minderjarige in de praktijk*, Kortrijk-Heule, Uitgeverij UGA, 2010, (249) 279.

¹⁷⁸ Artikel 3, 2° Bioscoopwet.

¹⁷⁹ Artikel 4 Bioscoopwet.

¹⁸⁰ J. LIEVENS, "Jeugdbescherming en hulpverlening: overzicht van hoe er gedacht en gewerkt wordt in de psycho-sociale dienstverlening" in G. DE BOCK, *Het statusdelikt*, Gent, Rijksuniversiteit Gent, 1982, (49) 49.

dat er een combinatie noodzakelijk is van de wettelijke en menselijke beweging. Vanuit de jeugdbescherming kan men een beroep doen op bepaalde hulpverleningsorganisaties. De hulpverlening kan namelijk niet alleen vrijwillig geconsulteerd worden, maar kan eveneens verplicht ingeschakeld worden via verschillende maatregelen die de jeugdrechtbank kan opleggen.¹⁸¹

4.2 Jeugdhulp in het algemeen

96. TOEPASSINGSGBIED - De integrale jeugdhulp overkoepelt verschillende sectoren, namelijk de gezinszorg, de bijzondere jeugdbijstand, de zorg voor personen met een handicap, het algemeen welzijnswerk, de geestelijke gezondheidszorg en de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's).¹⁸²

97. INTERVENTIEGRONDEN - De instanties van de jeugdhulpverlening kunnen optreden in vier verschillende situaties. In de eerste plaats bij de vraag om of behoefte aan jeugdhulp.¹⁸³ In de tweede plaats kan opgetreden worden in geval van een verontrustende situatie.¹⁸⁴ Verder kan opgetreden worden in geval van maatschappelijke noodzaak¹⁸⁵ en bij een crisissituatie.¹⁸⁶

98. VRIJWILLIGE VS GERECHTELIJKE JEUGDHULP – Men kan een onderscheid maken tussen vrijwillige en gerechtelijke jeugdhulpverlening. Dit onderscheid spreekt voor zich. De vrijwillige jeugdhulp houdt in de mensen, jongeren en/of hun ouders, vrijwillig een beroep doen op jeugdhulp.¹⁸⁷ Bij gerechtelijke jeugdhulpverlening komt de jongere voor de jeugdrechtbank wanneer deze jongere zich in een verontrustende situatie bevindt. Daarenboven moet het openbaar ministerie aantonen dat het verlenen van vrijwillige jeugdhulpverlening niet mogelijk is en dat alles in het werk is gesteld om vrijwillige jeugdhulpverlening te realiseren.¹⁸⁸

99. MAATREGELEN GERECHTELIJKE JEUGDHULPVERLENING – Wanneer een jongere voor de jeugdrechtbank komt, kan de jeugdrechtbank volgende maatregelen opleggen: een pedagogische richtlijn verstrekken aan de ouders van de minderjarige, een ondertoezichtstelling van de jongere door de sociale dienst, een contextbegeleiding en de minderjarige een opvoedend project opleggen. De jeugdrechtbank kan de minderjarige een ambulante voorziening doen bezoeken, hem zelfstandig laten wonen, hem onder permanent toezicht op kamers laten wonen en hem onder de begeleiding stellen van een onthaal- en oriëntatiecentrum of een observatiecentrum. De minderjarige kan tot

¹⁸¹ Artikel 47, 1° Decreet 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp, *BS* 13 september 2013; J. LIEVENS, "Jeugdbescherming en hulpverlening: overzicht van hoe er gedacht en gewerkt wordt in de psycho-sociale dienstverlening" in G. DE BOCK, *Het statusdelikt*, Gent, Rijksuniversiteit Gent, 1982, (49) 52-53.

¹⁸² J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 375.

¹⁸³ Artikel 5 en 6 Decreet 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp, *BS* 13 september 2013.

¹⁸⁴ Artikel 2, § 1, 54°, artikel 32ev en artikel 47ev Decreet 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp, *BS* 13 september 2013.

¹⁸⁵ Artikel 2, § 1, 34° en artikel 32ev Decreet 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp, *BS* 13 september 2013.

¹⁸⁶ Artikel 2, § 1, 9° en artikel 44 Decreet 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp, *BS* 13 september 2013; J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 377

¹⁸⁷ J.P. VANHEE, "Integrale jeugdhulp als 'evenement'" in J. VANDERFAEILLIE en B. MAES (red.), *Handboek jeugdhulpverlening. Deel 2: Nieuwe ontwikkelingen in het zorgveld*, Leuven, Acco, 2015, 29.

¹⁸⁸ Artikel 47, 1° Decreet 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp, *BS* 13 september 2013; A. VAN LOOVEREN, "Het nieuwe jeugdhulpplandschap in verontrustende situaties", *TJK* 2014/3, (298) 303.

slot toevertrouwd worden aan een pleegzorger, een open inrichting, een gesloten inrichting of een psychiatrische inrichting.¹⁸⁹

4.3 Jeugdhulpverlening bij statusdelicten

100. DRUGGEBRUIK - De jeugdrechter kan in geval van druggebruik door een minderjarige, dit niet alleen als statusdelict zien, maar ook als een verontrustende situatie en op basis hiervan maatregelen van gerechtelijke jeugdhulpverlening opleggen.¹⁹⁰

101. SPIJBELLEN - De minderjarige zelf kan niet 'gesanctioneerd' worden wanneer een inbreuk op de leerplicht wordt vastgesteld. In het geval er echter sprake is van een verontrustende situatie kan men wel ingrijpen.¹⁹¹ Het Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB) dient te worden gecontacteerd wanneer het gaat om langdurige afwezigheden. Daarnaast dient het Agentschap voor Onderwijsdiensten op de hoogte te worden gebracht wanneer het gaat om een afwezigheid die dertig halve dagen per schooljaar overschrijden. Het CLB zal verplicht een traject opstellen wanneer een leerling, als gevolg van zijn afwezigheden, zijn schoolloopbaan in het gedrang brengt.¹⁹²

5. Conclusie aanpak statusdelinquentie in België

102. WEINIG EVOLUTIE - Ondanks het feit dat er een evolutie is in het aantal statusdelicten en de gedragingen die onder deze noemer vallen, is er weinig of geen evolutie wat betreft de aanpak van statusdelinquentie.

De jeugdrechter die maatregelen van jeugdbescherming kan opleggen blijft meer de regel dan de uitzondering. Verder is het opmerkelijk dat niet alleen minderjarigen een maatregel opgelegd kunnen krijgen wanneer zij een statusdelict plegen, eveneens bepaalde verantwoordelijke meerderjarigen kunnen een sanctie zoals een gevangenisstraf of een geldboete opgelegd krijgen. De verantwoordelijkheid wordt aldus deels verschoven naar de ouders of een uitbater van een bepaalde gelegenheid.

¹⁸⁹ Artikel 48, § 1 Decreet 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp, *BS* 13 september 2013.

¹⁹⁰ H. VAN DE WYNCKEL, "Drugs en de jeugdrechtbank: ervaringen van een jeugdrechtbank" in J. BOGAERTS, N. CALUWE, A. DE NAUW, G. DOM, P. JORENS, J. STEVENS en H. VAN DE WYNCKEL, *Jongeren en drugs*, Antwerpen, Intersentia, 2005, (111) 113.

¹⁹¹ K. VAES, "Leerplicht - spijbelen" in X., *Postal Memorialis. Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, L 47, (1) 10.

¹⁹² J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 386-387.

HOOFDSTUK 2. AANPAK STATUSDELINQUENTIE IN DE VERENIGDE STATEN

103. VERSCHILLENDE BEHANDELING DOOR VERSCHILLENDE STATEN - De verschillende staten in de VS hebben elk een eigen aanpak voor statusdelicten (zie randnummer 46). Deze aanpak is afhankelijk van de manier waarop de staat in kwestie statusdelinquenten bestempeld. De manier waarop men naar *status offenders* kijkt, kan onderverdeeld worden in drie categorieën, namelijk (i) *status offenders* als delinquenten, (ii) *status offenders* als verwaarloosde of misbruikte jongeren, en (iii) *status offenders* als een aparte wetgevingscategorie. Zeer weinig staten definiëren statusdelicten als delinquent gedrag. Toch komt het er in feite op neer dat vele *status offenders* worden behandeld als zijnde delinquent.¹⁹³

104. VERWIJZING NAAR DE JUVENILE COURT – Zoals vermeld in het eerste deel (randnummers 52 tot en met 68) kan men in de Verenigde Staten de statusdelicten onhandelbaarheid, spijbelen, weglopen van huis en het overtreden van de avondklok terugvinden. Deze statusdelicten kunnen worden voorgelegd aan de *juvenile court* die hiervoor de gepaste maatregelen zal nemen en eventueel sancties kan opleggen.

Jongeren die ervan worden verdacht een *status offense* te hebben begaan, kunnen naar de jeugdrechtbank verwezen worden door onder andere ordehandhavers, hun ouders, de school en sociale diensten. Het grootste aantal zaken wordt door ordehandhavers voor de rechter gebracht, maar eveneens een significant aantal zaken wordt door de ouders van de minderjarigen voor de rechtbank gebracht.¹⁹⁴

De jeugdrechtbank is echter niet de enige instantie die zich bezighoudt met *status offenders*. Daarenboven is er, sinds de inwerkingtreding van de JJDPA, een daling in het aantal zaken van statusdelicten dat voor de jeugdrechters komt. In 2011 handelde slechts 4% van de zaken voor de jeugdrechtbank over statusdelicten.¹⁹⁵

105. SOCIAL SERVICES – De sociale diensten zijn in weze de belangrijkste actor die zich bezighoudt met *status offenders*. Uit cijfers uit 2014 van de staat South Carolina blijkt dat 81 % van de *status offenders* reeds in contact is gekomen met één of ander agentschap, waarvan het *Department of Social Services* (DSS) op nummer één staat. Daarnaast zijn het *Department of Mental Health* en de *local alcohol and drug treatment provider* twee belangrijke actoren.¹⁹⁶

¹⁹³ DEVELOPMENT SERVICES GROUP, "Status Offenders", Washington, D.C., Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, www.ojjdp.gov/mpg/litreviews/Deinstitutionalization_of_Status_Offenders.pdf (consultatie 14 maart 2016).

¹⁹⁴ S.H. RAMSEY en D.E. ABRAMS, *Children and the law in a nut shell*, St. Paul, West, 2011, 435.

¹⁹⁵ JJGPS, "Status offenses issues", www.jjgps.org/status-offense-issues (consultatie 19 april 2016).

¹⁹⁶ Status Offense Task Force, "Status offense cases in South Carolina: A review and Recommendations", <http://childlaw.sc.edu/frmPublications/SOTFReport2015.pdf> (consultatie 19 april 2016).

1. Maatregelen opgelegd door de juvenile court aan de minderjarige

1.1 Cijfergegevens en voorbeelden

106. INLEIDING – In 2013 werden, van de in totaal 109.000 zaken van statusdelinquentie, 7.300 gevallen van het gebruik van detentie van de minderjarige geregistreerd. Weglopers waren degene die het meest in detentie genomen werden, spijbelaars degene die het minst in detentie genomen werden. Tussen 1995 en 2013 is het aantal detentiegevallen gedaald met 45% voor gevallen van overtreding van de avondklok, met 38% voor weglopers, met 30% voor spijbelaars, met 17% voor het drinken van alcohol door minderjarigen en met 9% voor gevallen van ongehoorzaamheid. Ondanks deze dalingen komen nog vele jongeren die niet-criminele gedragingen hebben begaan in detentie terecht, vooral omwille van de VCO-uitzondering (zie randnummer 110).¹⁹⁷

Van de zaken die voor de jeugdrechtsbank kwamen in 2013, resulteerde ongeveer 8% in een uithuisplaatsing, ongeveer 54% resulteerde in een probatieoplegging. De resterende 38% van de jongeren kreeg andere sancties zoals verplichte behandeling of begeleiding bevolen door de rechtbank, het betalen van een vergoeding of boete, of een soort van gemeenschapsdienst opgelegd.¹⁹⁸

107. RE WALKER-ZAAK – Zoals blijkt uit de *re Walker-zaak*, een zaak daterende uit 1972, kan de aanpak van statusdelinquentie, in het bijzonder van ongehoorzaam gedrag, in de Verenigde Staten zeer ver gaan. Een moeder diende een klacht in tegen haar veertienjarige dochter omdat zij een ongedisciplineerd kind zou zijn dat haar ouders ongehoorzaam is geweest gedurende de laatste zes maanden in de aanloop naar de klacht. Zij zou komen en gaan wanneer ze zelf wil en kwam steeds laat thuis. Ze zou zich ingelaten hebben met personen met een betwifelbaar karakter en bezocht plaatsen die niet goedgekeurd waren door haar ouders. De bodemrechter oordeelde dat het meisje als een ongehoorzaam kind moest beschouwd worden en zij werd onder probatie gesteld. Deze probatie hield in dat zij zich goed diende te gedragen en haar ouders moest gehoorzamen. Zij mocht de woning niet verlaten zonder toestemming van haar ouders en mocht alleen maar gaan naar plaatsen waarvoor zij de toestemming had gekregen van haar ouders. Zij diende naar school te gaan en de schoolregels te volgen. Zij leefde deze voorwaarden echter niet na waardoor de zaak opnieuw voor de rechter werd gebracht. Deze oordeelde vervolgens dat het meisje als een delinquent kind te beschouwen was en onder controle en bewaring moest worden gesteld. Ze moest zelfs in voorlopige hechtenis blijven totdat ze naar een correctie-school kon gestuurd worden. Tegen deze uitspraak werd hoger beroep en eveneens beroep bij de Supreme Court ingediend. Deze laatste bevestigde de uitspraak van de bodemrechter met betrekking tot de kwalificatie delinquent kind.¹⁹⁹

¹⁹⁷ DEVELOPMENT SERVICES GROUP, "Status Offenders", Washington, D.C., Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, www.ojjdp.gov/mpg/litreviews/Deinstitutionalization_of_Status_Offenders.pdf (consultatie 14 maart 2016).

¹⁹⁸ DEVELOPMENT SERVICES GROUP, "Status Offenders", Washington, D.C., Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, www.ojjdp.gov/mpg/litreviews/Deinstitutionalization_of_Status_Offenders.pdf (consultatie 14 maart 2016).

¹⁹⁹ Supreme Court of North Carolina 11 oktober 1972, 282 N.C. 28, 191, S.E.2d 702 (1972), www.courtlistener.com/opinion/1241191/in-re-walker/; F.B. MCCARTHY, W.W. PATTON en J.G. CARR, *Juvenile*

Deze veroordeling was gebaseerd op de *North Carolina General Statutes*, waarin wordt bepaald dat een delinquente of ongehoorzame minderjarige door de rechtbank onder probatie kan gesteld worden. Wanneer het gaat om een delinquente minderjarige, kan de rechtbank hiervoor de sancties opleggen voorzien voor een delinquente minderjarige.²⁰⁰

108. FRENCH FRY-ZAAK – De zaak bekend in Amerika als “The French Fry Case” is een ander voorbeeld waaruit de aanpak van statusdelicten duidelijk naar voren komt. De zaak betreft een rechtszaak tegen een twaalfjarig meisje, Aschne Hedgepeth. Deze zaak toont wederom aan dat in de Verenigde Staten in bepaalde gevallen streng wordt omgegaan met minderjarigen. Aschne was onderweg van school naar huis en wachtte in het metrostation op de metro. Vooraleer zij het metrostation binnenstapte, had zij een pakje frietjes gekocht. Terwijl Aschne in het metrostation op een vriend wachtte, nam zij één frietje uit de verpakking. Er gold echter een verbod op het drinken en eten in metrostations. Zij werd betrapt door een medewerker van de WMATA (de *Washington Metropolitan Area Transit Authority*). Daaropvolgend werd zij gearresteerd voor het eten in het metrostation. Zij kreeg handboeien omgedaan waarna zij werd gefouilleerd en haar rugzak werd doorzocht. Aschne werd vervolgens overgebracht naar het politiekantoor waar haar vingerafdrukken werden genomen. Pas drie uur later werd zij vrijgelaten en overgedragen aan haar moeder. Het geval van Aschne betreft een geval van statusdelinquentie gezien het feit dat wanneer volwassenen zouden eten of drinken in het metrostation, zij geen daad van delinquentie zouden plegen.²⁰¹ Aschne diende klacht in bij de District Court en the U.S. Court of Appeal. Beide oordeelden dat het fundamentele recht van vrij verkeer van het meisje niet geschonden waren en dat zij niet onredelijk was behandeld.²⁰²

1.2 Sancties en maatregelen

109. OVERZICHT VAN DE SANCTIES EN MAATREGELEN – Hieronder volgt een overzicht van de sancties en maatregelen die opgelegd kunnen worden door de jeugdrechtbank. Deze moet bij het opleggen van maatregelen rekening houden met het *U.S. Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention* (OJJDP), dewelke vereist dat om interventies het meest effectief te maken, deze snel, zeker en consequent moeten zijn. Daarenboven moeten deze sancties rekening houden met het minst mogelijke verlies van vrijheid voor de minderjarige.²⁰³ Tot slot is het belangrijk om op te merken dat per staat de mogelijke maatregelen verschillen.

law and its processes: cases and materials, Newark, Lexis, 2003, 206-212; M. WEISBERG, *Child, family, and the state. Problems and materials on children and the law*, New York, Aspen Publishers, 2005, 700-703.

²⁰⁰ Artikel 23, chapter 7A North Carolina General Statutes; M. WEISBERG, *Child, family, and the state. Problems and materials on children and the law*, New York, Aspen Publishers, 2005, 701-702.

²⁰¹ S. GROVER, “Age-Specific Status Offences as a Human Rights Infringement: A Case Example from the U.S. Court of Appeals”, *eLaw Journal* 2006, 13(1), (175) 175-176.

²⁰² United States Court of Appeals, District of Columbia 26 October 2004, no. 03-7149, Tracey v. Hedgepeth, as the next friend to Ansche Hedgepeth, Appellant, v. Washington Metropolitan Area Transit Authority, et al., appellees, <http://caselaw.findlaw.com/us-dc-circuit/1459242.html>.

²⁰³ S.H. RAMSEY en D.E. ABRAMS, *Children and the law in a nut shell*, St. Paul, West, 2011, 534.

110. OPNAME IN EEN JUSTITIËLE INRICHTING VOOR BEHANDELING EN REHABILITATIE – Oorspronkelijk was het in de meeste staten de gewoonte om een jongere die een gedraging had gesteld die binnen de categorie van een onhandelbaar kind valt (zie randnummers 58 en volgende), als een delinquente jongere te aanzien, hetgeen aanleiding gaf tot de mogelijkheid van opsluiting in een justitiële inrichting voor behandeling en rehabilitatie.²⁰⁴

Wanneer het bijvoorbeeld ging om kinderen die frequent spijbelden, kon de school zelf klacht indienen tegen deze spijbelaars. De meeste scholen hadden hiervoor zelfs personeel in dienst genomen speciaal om spijbelgedrag op te sporen. Kinderen die frequent spijbelden konden als delinquent aanzien worden en worden opgesloten door de *juvenile court*. Het resultaat hiervan was dat spijbelende kinderen werden opgesloten in penitentiaire jeugdinrichtingen waar tevens jongeren waren opgesloten die criminele feiten hadden gepleegd.²⁰⁵

Vandaag de dag zou de opsluiting in een justitiële inrichting voor behandeling en rehabilitatie eerder een uitzondering mogen zijn. Onhandelbare kinderen kunnen slechts in een correctionele inrichting geplaatst worden indien de rechtbank oordeelt dat zij niet vatbaar zijn voor behandeling of rehabilitatie in een niet-correctionele inrichting.²⁰⁶

Nochtans wijst een recent rapport uit 2015 aan dat meer dan de helft van de staten toestaat dat kinderen opgesloten worden voor niet-criminele statusdelicten zoals spijbelen, weglopen of het bezit van alcohol. Dit rapport staat in schril contrast met de *Juvenile Justice and Delinquency Prevention Act* (JJJPA) van 1974 die erin voorziet dat staten geen kinderen mogen opsluiten in geval van kleine overtredingen. De JJJPA roept op tot een deinstitutionalisatie van statusdelicten en leidde oorspronkelijk tot een sterke daling van de opsluiting van dergelijke jongeren. In 1980 werd de JJJPA echter geamendeerd waarbij het mogelijk werd om een uitzondering toe te staan. Rechters konden vanaf dat moment minderjarigen die schuldig werden verklaard aan een statusdelict opsluiten wanneer het kind een gerechtelijk bevel om het statusdelict niet te herhalen had geschonden. Deze uitzondering wordt de *valid court order* (VCO) genoemd.²⁰⁷

111. PLAATSING, THUIS OF BIJ ANDEREN - Naast opsluiting in penitentiaire jeugdinrichtingen of niet-correctionele inrichtingen, is het eveneens mogelijk dat de jeugdrechtbank de jongere huisarrest oplegt. Dit is onder andere een mogelijkheid in de staten Alabama, Alaska, Arizona en Kentucky wanneer een jongere wordt voorgeleid wegens onder andere spijbelgedrag, weglopen van huis of

²⁰⁴ S.M. COX, J.M. ALLEN, R.D. HANSER en J.J. CONRAD, *Juvenile justice: a guide to theory, policy and practice*, Thousand Oaks (Calif.), Sage, 2011, 125.

²⁰⁵ G.L. MAYS, "Status Offenders" in M.D. MCSHANE en F.P. WILLIAMS III (ed.), *Encyclopedia of Juvenile Justice*, London, Sage Publications, 2003, (354) 355.

²⁰⁶ S.M. COX, J.M. ALLEN, R.D. HANSER en J.J. CONRAD, *Juvenile justice: a guide to theory, policy and practice*, Thousand Oaks (Calif.), Sage, 2011, 125.

²⁰⁷ G. GATELY, "New Report Finds Incarceration for 'Status Offenses' Still Widespread", <http://jjie.org/new-report-finds-incarceration-for-status-offenses-still-widespread/108565/> (consultatie 14 maart 2016); COALITION FOR JUVENILE JUSTICE, SOS Project, "Status offenses: a national survey", www.juvjustice.org/sites/default/files/resource-files/Status%20Offenses%20-%20A%20National%20Survey%20-FINAL%20-%20WEB.pdf (consultatie 17 maart 2016); G.L. MAYS, "Status Offenders" in M.D. MCSHANE en F.P. WILLIAMS III (ed.), *Encyclopedia of Juvenile Justice*, London, Sage Publications, 2003, (354) 355-356.

het gebruik van tabak of alcohol.²⁰⁸ In onder andere Arkansas en Massachusetts kan dit huisarrest gepaard gaan met bepaalde begeleidende voorwaarden of diensten. Deze diensten kunnen van medische, psychologische, psychiatrische, educatieve of sociale aard zijn.²⁰⁹

Daarnaast is een plaatsing bij een familielid mogelijk in onder andere Alabama, Alaska, Colorado en Nebraska indien de jongere een *status offense* heeft gepleegd (Alabama en Nebraska), nood heeft aan hulp (Alaska) of verwaarloosd wordt (Colorado).²¹⁰

De minderjarige kan eveneens uit huis geplaatst worden bij een lokaal publiek of privaat agentschap. Dit wordt in de VS een *out-of-home placement* genoemd.²¹¹ Het is eveneens mogelijk om samen met de uithuisplaatsing de voogdij over te dragen aan het publiek agentschap.²¹²

112. PROBATIOE – Eén van de maatregelen die het vaakst wordt uitgesproken, is de probatie. Een autonome probatiemaatregel kan onder andere opgelegd worden in Alabama, Alaska, Connecticut, Columbia, Louisiana en Maryland. Deze maatregel kan opgelegd worden indien de jongere een *status offense* heeft gepleegd (Alabama), nood heeft aan hulp of toezicht (Alaska, Columbia en Maryland), een ongehoorzaam kind is geweest (Arizona) of wanneer de familie of de jongere nood heeft aan bepaalde hulp en begeleiding (Connecticut en Louisiana).²¹³

De probatie kan vrijwillig zijn indien de jongere akkoord gaat om hieraan mee te werken, of verplicht opgelegd door de rechtbank. Een probatiemaatregel kan verschillende voorwaarden inhouden, namelijk het deelnemen aan drugbegeleiding, het uitvoeren van een gemeenschapsdienst of het vergoeden van het mogelijke slachtoffer. De rechtbank kan periodieke zittingen organiseren om na te gaan of de jongere zich wel degelijk houdt aan de probatievoorwaarden. Indien dit niet het geval is, kan de jeugdrechtbank beslissen om de probatie te beëindigen of striktere maatregelen op te leggen.²¹⁴

113. GELDBOETE EN SCHADEVERGOEDING – In verschillende staten, zoals Alabama en Arkansas, kan een geldboete worden opgelegd aan de minderjarige die een *status offense* heeft gepleegd. Onder *status offense* wordt in Alabama begrepen, spijbelen, weglopen van huis, het gebruik of bezit van tabak of alcohol en buiten de controle van de ouders zijn. Hier kan deze geldboete maximaal 250 dollar bedragen. In Arkansas kan een geldboete van 500 dollar worden opgelegd aan families in nood, waaronder wordt begrepen dat de leden van het gezin die de leeftijd van achttien jaar niet hebben

²⁰⁸ Code of Alabama 12-15-215 (a) (1); Alaska Statutes section 47.10.011.: Children in need of aid; Arizona State Legislature 8-241, A, 2. (e); Kentucky Revised Statutes §630-010 ev.

²⁰⁹ Arkansas Juvenile Code of 1989, 9-27-332, (a) (1) (A); Massachusetts General Laws chapter 119 § 39G.

²¹⁰ Code of Alabama 12-15-215 (a) (3); Alaska Statutes section 47.10.011; Colorado Revised Statutes 2013 § 19-3-508 (1) (b); Nebraska Revised Statutes §43-245 ev.

²¹¹ Code of Alabama 12-15-215 (a) (3); Alaska Statutes section 47.10.011: Children in need of aid; Arizona State Legislature 8-241, A, 2. (d); Mississippi Code §43-21-101 ev.

²¹² District of Columbia Statute § 16-2309.

²¹³ Code of Alabama 12-15-215 (a) (2); Alaska Statutes section 47.10.011; Connecticut General Statutes § 46b-149, (h); District of Columbia Statute § 16-2309; Louisiana laws Children's Code § 781.1, A; Maryland Code § 3-8A-01 ev; COALITION FOR JUVENILE JUSTICE, SOS Project, "Status offenses: a national survey", www.juvjustice.org/sites/default/files/resource-files/Status%20Offenses%20-%20A%20National%20Survey%20-FINAL%20-%20WEB.pdf (consultatie 17 maart 2016).

²¹⁴ S.H. RAMSEY en D.E. ABRAMS, *Children and the law in a nut shell*, St. Paul, West, 2011, 536.

bereikt, regelmatige spijbelaars zijn, regelmatig de orders van hun ouders niet opvolgen of weglopen van huis.²¹⁵

Naast de geldboete bestaat eveneens de mogelijkheid dat de minderjarige bepaalde schade die hij heeft veroorzaakt (geldelijk) moet vergoeden. Dit is een mogelijkheid in onder andere Alabama, Hawaii, Illinois en Missouri. Deze maatregel kan opgelegd worden indien de jongere een *status offense* heeft gepleegd (Alabama en Hawaii) of indien deze jongere nood heeft aan een bepaalde vorm van interventie wegens het weglopen van huis of wegens het feit dat hij buiten de controle van zijn ouders is (Illinois).²¹⁶

114. ELEKTRONISCH TOEZICHT - Verder is het eveneens mogelijk om de minderjarige onder elektronisch toezicht te plaatsen. Dit is eerder een uitzonderlijke maatregel en is mogelijk in Arkansas voor families in nood, waaronder wordt begrepen dat de leden van het gezin die de leeftijd van achttien jaar niet hebben bereikt, regelmatige spijbelaars zijn, regelmatig de orders van hun ouders niet opvolgen of weglopen van huis.²¹⁷

115. GEMEENSCHAPSDIENST - De minderjarige kan ook bevolen worden om een gemeenschapsdienst uit te voeren. Dit is een vrij populaire maatregel die behoort tot de mogelijkheden van de jeugdrechter in California wegens het niet gehoorzamen van de ouders, het niet naleven van de avondklok of het regelmatig spijbelen. De maatregel behoort eveneens tot één van de mogelijkheden van de rechter in Connecticut, naar aanleiding van een jongere die verwaarloosd wordt, en de rechter in Delaware, ten aanzien van een spijbelaar. Tot slot kan ook de rechter in Columbia een gemeenschapsdienst bevelen aan een jongere die nood heeft aan toezicht als gevolg van bepaalde gedragingen zoals regelmatig spijbelgedrag en het niet gehoorzamen van zijn ouders. In Connecticut dient deze gemeenschapsdienst te worden uitgevoerd in een ziekenhuis.²¹⁸

116. BEGELEIDING - De jeugdrechtbank kan begeleiding voor zowel de minderjarige als zijn ouders voorzien.²¹⁹ Daarnaast kan een behandelingsplan opgesteld worden dat zowel door de minderjarige als door zijn ouders of voogd dient nageleefd te worden. Dit gebeurt onder toezicht van de rechtbank in onder andere Colorado wanneer het gaat om een verwaarloosd kind en Indiana wanneer het gaat om een delinquente jongere die het huis verlaat zonder toestemming, spijbelt, de avondklok overtreedt, enzovoort.²²⁰

²¹⁵ Code of Alabama 12-15-215 (a) (4); Arkansas Juvenile Code of 1989, 9-27-332, (a) (7) (A).

²¹⁶ Code of Alabama 12-15-215 (a) (4); Hawaii Statutes Section 571-2 ev; Illinois Compiled Statutes §405/3-1 ev; Missouri Revised Statutes §211.011 ev; COALITION FOR JUVENILE JUSTICE, SOS Project, "Status offenses: a national survey", www.juvjustice.org/sites/default/files/resource-files/Status%20Offenses%20-%20A%20National%20Survey%20-FINAL%20-%20WEB.pdf (consultatie 17 maart 2016).

²¹⁷ Arkansas Juvenile Code of 1989, 9-27-332, (a) (4).

²¹⁸ California Welfare and Institutions Code § 601.5 (f) (2); Connecticut General Statutes § 46b-149, (h); 14 Delaware Code § 2730 (c) (1); District of Columbia Statute § 16-2309.

²¹⁹ California Welfare and Institutions Code § 601.5.

²²⁰ Colorado Revised Statutes 2013 § 19-3-508 (1) (e) (I); Indiana Code, §37.

117. DOORVERWIJZING NAAR EEN JEUGDDIENST - De minderjarige kan door de jeugdrechtbank van California en Connecticut verwezen worden aan een jeugddienst die de minderjarige verder zal begeleiden.²²¹

118. ANDERE MAATREGELEN - Het is eveneens mogelijk om de jongere aan een drugtest te onderwerpen (onder andere in Alabama),²²² zijn drugsmisbruik te evalueren en te behandelen (onder andere in Delaware)²²³ en zijn rijbewijs op te schorten of in te trekken (onder andere in Delaware en Pennsylvania).²²⁴ Daarenboven kan de rechtbank een avondklok opleggen aan de jongere. Dit is eerder een uitzonderlijke maatregel die kan opgelegd worden ten aanzien van een jongere die spijbelt in de staat Delaware.²²⁵

119. WAARSCHUWING - Een eenvoudige waarschuwing behoort eveneens tot één van de mogelijkheden van de rechters in Michigan en New York. De rechter in Michigan kan een waarschuwing geven aan een jongere onder de leeftijd van zeventien jaar die regelmatig spijbelt, niet gehoorzaamt aan zijn ouders en van huis wegloopt. De rechter in New York heeft deze mogelijkheid wanneer de jongere voor hem staat wegens spijbelgedrag of ongehoorzaamheid.²²⁶

2. Maatregelen opgelegd aan andere personen dan de minderjarige

120. OUDERS - Veel statelijke regelgeving houdt de ouders verantwoordelijk voor het spijbelgedrag van hun kinderen. Vaak worden hiervoor boetes opgelegd aan de ouders.²²⁷ In Houston in de staat Texas bijvoorbeeld kunnen beide ouders beboet worden met een bedrag van 100 dollar per dag dat een kind spijbelt.²²⁸

Sommige rechtbanken bestraffen ouders indien zij toelaten dat hun kind de avondklok overtreedt.²²⁹

De jeugdrechtbank kan de ouders van de jongere bevelen om de ouderlijke verantwoordelijkheid op te nemen en hiervoor lessen te volgen. Dit is bijvoorbeeld een mogelijkheid in Arkansas en Columbia.²³⁰

121. ANDERE PERSONEN DAN DE OUDERS - Daarnaast kan een geldboete opgelegd worden aan de personen die tabak ter beschikking stellen aan minderjarigen.²³¹

²²¹ California Welfare and Institutions Code §46(b)-120; Connecticut General Statutes § 46b-149, (h).

²²² Code of Alabama 12-15-215 (a) (4).

²²³ 14 Delaware Code § 2729 (g) (7).

²²⁴ 14 Delaware Code § 2730 (c) (6)-(7); 42 Pennsylvania Statutes § 6302 ev.

²²⁵ 14 Delaware Code § 2730 (c) (5).

²²⁶ Michigan Comp. Laws § 712A.1; New York Family Court § 711 ev.

²²⁷ Maine Revised Statutes § 5051-A.

²²⁸ C. ROBERSON, *Juvenile Justice: theory and practice*, Boca Raton, CRC Press, 2010, 13.

²²⁹ B.C. FELD, *Juvenile justice administration*, St. Paul, West, 2009, 58; United States Court of Appeals, District of Columbia Circuit 18 juni 1999, *Hutchins v. District of Columbia*, 188 F.3d 531, <https://casetext.com/case/hutchins-v-district-of-columbia-2>.

²³⁰ Arkansas Juvenile Code of 1989, 9-27-332, (a) (3) (A); Code of the District of Columbia § 16-2320 (a) (1) (B).

²³¹ S.H. RAMSEY en D.E. ABRAMS, *Children and the law in a nut shell*, St. Paul, West, 2011, 417.

3. Hulpverlening

122. PREVENTIE EN REPRESSIE VAN STATUSDELICTEN - Zoals vermeld in randnummers 104 en 105, komt de jeugdrechtbank niet steeds tussen wanneer het gaat om statusdelicten. De sociale diensten zijn een belangrijke actor, zowel wat betreft de preventie als de reactie op statusdelicten.

In verschillende opzichten worden de sociale diensten beter geschikt geacht om statusdelinquenten te behandelen. De rechtbanken zijn namelijk overbelast waardoor sociale diensten veel sneller kunnen reageren en onmiddellijk kunnen ingrijpen in de problematiek van de minderjarige. Uit onderzoek blijkt bovendien dat het werk van sociale diensten met statusdelinquenten en hun families zeer succesvol is.²³²

123. INITIATIEVEN - In 2012 werd bijvoorbeeld een initiatief in het leven geroepen om onder andere spijbelgedrag tegen te gaan, namelijk "*Keeping Kids in School and Out of Court*". In de verschillende scholen werden alternatieven gelanceerd voor nultolerantie, zoals bijvoorbeeld positieve gedragsmatige ondersteuning, emotioneel ondersteund leren en herstelrecht.²³³

Verschillende andere programma's werden uitgewerkt om kinderen weg te houden van de juvenile court. In Sacramento in de staat California werd in 1970 een programma ontwikkeld, *the Sacramento County 601 Diversion Project*, waarbij jongeren een kans kregen om contact met de *juvenile court* te vermijden. Wanneer een jongere werd betrapt op een statusdelict, werd een vergadering georganiseerd door een *probation officer*. Wanneer de jongere meewerkte aan de vergadering en akkoord ging om eveneens volgende sessies bij te wonen, werd de zaak niet voor de jeugdrechter gebracht. Tijdens deze sessies werd onder andere gewerkt aan de band binnen de familie. Dit programma was van een dergelijk groot succes, dat verschillende gelijkaardige programma's tot stand gebracht werden doorheen de staat California.²³⁴

In de meeste staten is het de bedoeling dat jongeren en hun families eerst geholpen worden door de sociale diensten. Wanneer deze optie niet tot een goed einde komt, kan de rechtbank vervolgens worden ingeschakeld om bepaalde maatregelen op te leggen.²³⁵ De omgekeerde weg is eveneens mogelijk, waarbij de jongere eerst voor de rechtbank verschijnt, waarna deze de jongere doorverwijst naar de sociale diensten.²³⁶

²³² A. SALSICH en J. TRONE, "From Courts to Communities: The Right Response to Truancy, Running Away, and Other Status Offenses", www.statusoffensereform.org/wp-content/uploads/2013/12/from-courts-to-communities-response-to-status-offenses.pdf (consultatie 7 mei 2016).

²³³ J.D. BLITZMAN, "Criminal justice: Are we criminalizing adolescence?", www.americanbar.org/publications/gp_solo/2015/septemberoctober/criminal_justice_are_we_criminalizing_adolescence.html (consultatie 17 maart 2016).

²³⁴ P. ELROD en A.S. RYDER, *Juvenile Justice. A social, historical and legal perspective*, Sudbury, Jones and Barlett Publishers, 2011, 377-378.

²³⁵ C. SHUBIK en J. KENDALL, "Rethinking juvenile status offense laws rethinking juvenile status offense laws: considerations for congressional review of the juvenile justice and delinquency prevention act", *Family Court Review* 2007, vol.45, no.3, (384) 386.

²³⁶ California Welfare and Institutions Code §46(b)-120; Connecticut General Statutes § 46b-149, (h).

4. Conclusie aanpak statusdelinquentie in de Verenigde Staten

124. JUVENILE COURT EN SOCIALE DIENSTEN - Hoewel statusdelicten in de Verenigde Staten theoretisch door de juvenile court worden behandeld, wordt meer en meer de nadruk gelegd op de tussenkomst van de sociale diensten om de weg naar de rechtbank te vermijden. Dit is een evolutie die zich vooralsnog niet voordoet in België waar de tussenkomst van de jeugdrechtbank nog steeds de regel blijft.

125. STRENGE MAATREGELEN DOOR JUVENILE COURT – Wanneer de jeugdrechtbank toch dient in te grijpen bij statusdelinquenten, heeft deze de keuze uit verschillende maatregelen. Sommige van deze maatregelen lijken eerder verregaand en niet specifiek aangepast aan de situatie van de jongere, hierbij wordt dan vooral gedacht aan de sanctie van de opname in een inrichting dewelke eerder disproportioneel lijkt ten opzichte van het begane statusdelict.

HOOFDSTUK 3. INTERNATIONALE AANPAK STATUSDELINQUENTIE

126. VERSCHILLENDE INTERNATIONALE INITIATIEVEN - Internationaal zijn er reeds verschillende initiatieven die handelen over statusdelinquentie.

127. UNITED NATIONS GUIDELINES FOR THE PREVENTION OF JUVENILE DELINQUENCY OF RIYADH GUIDELINES - In de eerste plaats zijn er de United Nations Guidelines for the Prevention of Juvenile Delinquency of Riyadh Guidelines. De Riyadh Guidelines pleiten ervoor dat gedragingen dewelke gepleegd worden door meerderjarigen en die niet strafbaar zijn voor meerderjarigen, eveneens niet als een misdrijf mogen worden beschouwd indien gepleegd door een minderjarige. Deze gedragingen zouden eveneens niet bestraft mogen worden.²³⁷

128. GENERAL COMMENT NO. 10 OF THE COMMITTEE ON THE RIGHTS OF THE CHILD - Daarnaast is er de General Comment no. 10 van het Kinderrechtencomité.²³⁸ Het Kinderrechtencomité heeft vastgesteld dat verschillende strafwetboeken of strafwetten ter wereld bepalingen bevatten die gedragsproblemen van kinderen criminaliseren. De gedragingen die hieronder vallen zijn onder andere spijbelgedrag en weglooptgedrag dewelke vaak het resultaat zijn van psychologische of economische problemen.²³⁹

Het Kinderrechtencomité pleit voor een volledige afschaffing van statusdelinquentie door alle staten die lid zijn van het kinderrechtenverdrag en pleit er daarenboven voor dat gedragingen zoals onder andere spijbelen binnen de jeugdhulp moeten worden behandeld.²⁴⁰

129. UN WORLD REPORT ON VIOLENCE AGAINST CHILDREN - Verder is er het UN World Report on Violence against Children. Dit rapport handelt over het geweld tegenover kinderen. Het rapport heeft vastgesteld dat wereldwijd vele kinderen gearresteerd en in detentie gehouden worden voor gedragingen die alleen maar strafbaar zijn wanneer ze worden begaan door minderjarigen.²⁴¹

Het rapport raadt aan om statusdelicten te decriminaliseren en dat alle vormen van gewelddadige bestraffing verboden zouden worden voor minderjarigen.²⁴²

130. RESOLUTIES A/HRC/18/L.9 EN A/HRC/24/L.28 VAN DE RAAD VOOR DE MENSENRECHTEN - De Raad voor de Mensenrechten van de Verenigde Naties heeft twee resoluties uitgevaardigd waarbij statusdelinquentie wordt veroordeeld. Gedragingen die niet strafbaar zouden zijn indien deze werden

²³⁷ Artikel 56 United Nations Guidelines for the Prevention of Juvenile Delinquency (The Riyadh Guidelines) van 14 december 1990.

²³⁸ Het Kinderrechtencomité of Committee on the Rights of the Child is het orgaan van 18 onafhankelijke deskundigen dat waakt over de uitvoering van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, UNITED NATIONS HUMAN RIGHTS OFFICE OF THE HIGH COMMISSIONER, "Committee on the Rights of the Child", www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRC/Pages/CRCIntro.aspx (consultatie 26 maart 2016).

²³⁹ Artikel 2 Committee on the Rights of the Child, General Comment nr. 10, Children's rights in juvenile justice, CRC/C/GC/10 van 25 april 2007.

²⁴⁰ S. HESPEL en J. PUT, *Jeugdsanctierecht voorgesteld. Naar een constructief jeugdsanctierecht*, Brussel, Larcier, 2014, 22.

²⁴¹ UN World Report on Violence against Children van oktober 2006, Chapter 5, "Violence against children in care and justice institutions", 194.

²⁴² UN World Report on Violence against Children van oktober 2006, Chapter 5, "Violence against children in care and justice institutions", 204 en 218-219.

gepleegd door een volwassene, mogen niet als een misdrijf beschouwd worden indien diezelfde gedraging door een minderjarige wordt begaan. Deze gedragingen mogen eveneens geen aanleiding geven tot straffen ten aanzien van minderjarigen.²⁴³

131. CONCLUSIE - Internationaal is er een tendens merkbaar om statusdelinquentie te decriminaliseren. Deze tendens is onder andere waar te nemen in de Riyadh Guidelines, de General Comment no. 10 van het Kinderrechtencomité, het UN World Report on Violence against Children en in twee resoluties van de Raad voor de Mensenrechten.

²⁴³ Human Rights Council Resolution 23 september 2011, A/HRC/18/L.9, "Human rights in the administration of justice, in particular juvenile justice", para. 14; Human Rights Council Resolution 24 maart 2015, A/HRC/24/L.28, "Rights of the child: towards better investment in the rights of the child".

Deel 3. Kritische bedenkingen inzake statusdelinquentie

HOOFDSTUK 1. JEUGDSTRAFRECHT EN STATUSDELINQUENTIE ONDER DRUK?

132. JEUGD(STRAF)RECHT ONDER DRUK - Bijna overal ter wereld staat het jeugd(straf)recht onder druk. In de meeste landen is een tendens merkbaar om meer belang te gaan hechten aan het misdrijf zelf en aan de eigen verantwoordelijkheid van de jongere dan aan zijn noden voor re-integratie.²⁴⁴

133. VOOR- EN TEGENSTANDERS – In de Verenigde Staten woedt een hevig debat omtrent het al dan niet bevoegd blijven van de *juvenile court* voor *status offenders*. Vandaag zijn er twee kampen, enerzijds zij die voor de interventie van de rechtbank zijn in het leven van de *status offender* en anderzijds zij die tegen deze interventie gekant zijn.

Dit debat woedt niet alleen in de Verenigde Staten. Op internationaal vlak is er een tendens om statusdelinquentie af te schaffen of op zijn minst de aanpak ervan te verzachten. Deze tendens wordt onder andere in Zweden gevolgd. In Zweden, waar minderjarigen personen zijn die de leeftijd van vijftien jaar niet hebben bereikt, kunnen geen juridische sancties of maatregelen volgen ten aanzien van de minderjarige die bijvoorbeeld alcohol koopt of de bioscoop insluipt om een film voor volwassenen te bekijken. Enkel volwassenen kunnen onderworpen worden aan bepaalde sancties. De enige mogelijkheid voor jongeren is dat zij, voor hun eigen veiligheid, worden verwezen naar welzijnscommissie, maar nooit naar de rechtbank.²⁴⁵

Onderstaande argumenten pro en contra statusdelicten en de betrokkenheid van de jeugdrechtbank werden in hoofdzaak gezocht in de Verenigde Staten. Men kan echter eveneens daarbuiten argumenten terugvinden voor of tegen het behoud van statusdelicten en de betrokkenheid van de jeugdrechtbank.

1. Voorstanders van het behoud van statusdelicten en de betrokkenheid van de jeugdrechtbank

134. STATUSDELICTEN BIJ DE RECHTBANK - In de eerste plaats zijn er verschillende argumenten aan te halen waarom men statusdelicten op zich dient te behouden en waarom deze onder de bevoegdheid van één of andere rechtbank, en dan meer specifiek de jeugdrechtbank, dienen te blijven.

²⁴⁴ L. WALGRAVE, *Jeugddelinquentie in perspectief. Met een koel hoofd naar een geïntegreerde aanpak*, Mechelen, Kluwer, 2012, 79.

²⁴⁵ P. ELROD en A.S. RYDER, *Juvenile Justice. A social, historical and legal perspective*, Sudbury, Jones and Barlett Publishers, 2011, 365; CHILD RIGHTS INFORMATION NETWORK (CRIN), "Discrimination and disenfranchisement: a global report on status offences (third edition)", www.crin.org/sites/default/files/crin_status_offences_global_report_0.pdf (consultatie 16 april 2016).

1.1 Behoud statusdelicten

135. BESCHERMING VAN DE MINDERJARIGE – Statusdelicten zouden hun plaats in de regelgeving moeten behouden wegens het feit dat statusdelicten in de eerste plaats een bescherming inhouden van de minderjarige zelf. Wanneer de jeugdrechtbank zijn bevoegdheid over statusdelinquenten of minderjarigen in het algemeen zou afstaan, zou deze zijn historische missie, met name de bescherming van de belangen van kinderen, verlaten. In Frankrijk wordt dit argument onder andere aangehaald ter verantwoording van de bepalingen betreffende de bestraffing van de verkoop van alcohol en tabak aan minderjarigen, waar het belang van de minderjarige de eerste overweging is waarmee de wetgever rekening houdt.²⁴⁶ Internationaal wordt dit argument ter verdediging van deze statusdelicten aanvaard gezien het feit dat hiermee minderjarigen beschermd worden tegen schade aan hun gezondheid. Het enige nadeel aan deze regelgeving is dat zij in verschillende landen niet alleen de meerderjarige die alcohol of tabak verkoopt aan minderjarigen bestraft, maar eveneens sancties oplegt aan minderjarigen. Dit is bijvoorbeeld het geval in Schotland, Engeland, Wales en Kenia. Hierdoor worden deze wetten meer als kwetsend dan beschermend ervaren.²⁴⁷

Het oordeel van de *Supreme Court* in de Verenigde Staten in een zaak betreffende de avondklok (zie randnummer 66) kan doorgetrokken worden naar alle statusdelicten. Men dient daarbij rekening te houden met drie factoren die een verschillende behandeling tussen minderjarigen en meerderjarigen kunnen rechtvaardigen, met name de speciale kwetsbaarheid van kinderen, hun onvermogen om cruciale beslissingen te nemen op een weloverwogen en volwassen manier, en de belangrijke rol van ouders in de opvoeding van hun kinderen.²⁴⁸ Deze factoren kunnen de regelgeving van statusdelicten verantwoorden.

136. ESCALATIE - Statusdelicten kunnen escaleren in meer serieuze en ernstigere misdrijven en zijn soms voorspellend voor een latere criminele carrière. Gedragingen zoals niet naar school gaan, niet gehoorzamen aan de ouders en weglopen van huis kunnen leiden tot criminele gedragingen zoals diefstal indien de rechtbank hierin niet vroegtijdig tussenkomt. Er wordt zelfs beargumenteerd dat overlastgevend gedrag, zoals wildplassen bijvoorbeeld, de voorspeller zou zijn van later delinquent gedrag indien niet vroegtijdig wordt ingegrepen. Hieruit volgt dat statusdelicten niet alleen een repressief karakter hebben, maar ook een preventief karakter.²⁴⁹

²⁴⁶ P. BONFILS en A. GOUTTENOIRE, *Droit des mineurs*, Paris, Dalloz, 2008, 915; P. PEDRON, *Guide de la protection judiciaire de la jeunesse*, Paris, Gualino éditeur, 2012, 141.

²⁴⁷ CHILD RIGHTS INFORMATION NETWORK (CRIN), "Discrimination and disenfranchisement: a global report on status offences (third edition)", www.crin.org/sites/default/files/crin_status_offences_global_report_0.pdf (consultatie 16 april 2016).

²⁴⁸ Supreme Court 2 juli 1979, *Bellotti v. Baird*, 443 U.S. 622, <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/443/622/case.html>; B.C. FELD, *Juvenile justice administration*, St. Paul, West, 2009, 58.

²⁴⁹ J.G. WEIS et al., *Jurisdiction and the Elusive status offender: A Comparison of Involvement in Delinquent Behavior and Status Offenses*. Reports of the national assessment centers, Washington, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, 1980, vii, 54; S. PLEYSIER, "Kind als gevaar. De nieuwe preventieve en criminalisering van gedrag", *TJK* 2012/4, (278) 284; H.A. VAN DER WAL, *Jeugdigen in Aruba: hoe worden ze (niet) delinquent*, Universiteit Amsterdam, Faculteit Rechtsgeleerdheid, 2011, 155; T. ROSE, "Juvenile Justice and the Status Offense: An Justification for the Current System", <http://gladstone.uoregon.edu/~uofla/Winter00/Rose.html> (consultatie 7 mei 2016).

1.2 Behoud van de betrokkenheid van de jeugdrechtbank

137. SPECIALE BEHOEFTE EN PROFESSIONELE EN FINANCIËLE STEUN - Vele statusdelinquenten hebben speciale behoeften en hen de toegang tot de rechtbank ontzeggen, zou hen bepaalde diensten ontzeggen waarop zij anders wel beroep konden doen. Wanneer de rechtbank niet tussenkomt, zal niemand anders dit doen waardoor vele problemen die kinderen en hun families ervaren genegeerd zullen worden. De middelen voorzien voor statusdelinquenten hebben meestal behoefte aan meer professionele en financiële steun dan deze voor 'gewone' *delinquent offenders*. Toezicht van de rechtbank is vaak nodig om er zeker van te zijn dat jongeren de gepaste behandeling krijgen en dat adequate diensten worden verleend. Bevelen van de rechtbank zijn vaak nodig om de sociale diensten aan te moedigen om de nodige diensten aan te bieden aan families en jongeren en om deze diensten tijdig aan te bieden.²⁵⁰

138. GEVAAR VOOR DE JONGERE ZELF - Indien de rechtbank niet tussenkomt, zou dit ertoe kunnen leiden dat de jongere zichzelf verwondt omdat vele statusdelicten ertoe leiden dat jongeren zich zullen bevinden in een situatie van slachtofferschap of zelfs overlijden. Weglopen kan bijvoorbeeld leiden tot situaties waarin jongeren zich wenden tot drugs, alcohol, prostitutie en andere gevaarlijke gedragingen.²⁵¹

139. GEEN EERLIJK PROCES - Vrijwillige agentschappen kunnen jongeren, in tegenstelling tot de rechtbank, geen eerlijk proces verzekeren. In vele landen wordt, speciaal voor de procedures voor de jeugdrechtbank, voorzien in bepaalde beginselen en waarborgen voor de minderjarigen. In België worden deze beginselen voorzien in de Voorafgaande Titel van de Jeugdwet. Jongeren kunnen bovendien gedwongen worden om hulp te krijgen, bijvoorbeeld door hun ouders. Dit zorgt er op die manier voor dat in dat geval het recht op een eerlijk proces niet gegarandeerd is.²⁵²

140. ONDERMIJNING REGLEMENTERING EN OUDERLIJK GEZAG - Indien de jeugdrechtbank niet meer bevoegd zou zijn over de statusdelinquenten, zou de reglementering betreffende de verplichte aanwezigheid op school ondermijnd worden omdat er geen autoriteit meer is om deze wetgeving af te dwingen. Daarenboven zal iedereen in de gemeenschap de kosten dragen van jongeren die geen adequaat onderwijs hebben gekregen.²⁵³

²⁵⁰ D.J. STEINHART, "Status Offenses", www.americanbar.org/content/dam/aba/migrated/child/PublicDocuments/adolescent_16.authcheckdam.pdf (consultatie 7 mei 2016); P. ELROD en A.S. RYDER, *Juvenile Justice. A social, historical and legal perspective*, Sudbury, Jones and Barlett Publishers, 2011, 363; L.J. SIEGEL en B.C. WELSH, *Juvenile Delinquency: The Core*, Belmont, Wadsworth, 2013, 24.

²⁵¹ D.J. STEINHART, "Status Offenses", www.americanbar.org/content/dam/aba/migrated/child/PublicDocuments/adolescent_16.authcheckdam.pdf (consultatie 7 mei 2016); P. ELROD en A.S. RYDER, *Juvenile Justice. A social, historical and legal perspective*, Sudbury, Jones and Barlett Publishers, 2011, 363; L. SILON en I. VAN DINGENEN, "Statusdelicten – een schets vanuit de praktijk" in G. DE BOCK, *Het statusdelikt*, Gent, Rijksuniversiteit Gent, 1982, (15) 16-17; M. PREUMONT, *Memento droit de la jeunesse*, Waterloo, Kluwer, 2008, 72.

²⁵² P. ELROD en A.S. RYDER, *Juvenile Justice. A social, historical and legal perspective*, Sudbury, Jones and Barlett Publishers, 2011, 363; Voorafgaande Titel Jeugdwet; J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 163-166.

²⁵³ T. ROSE, "Juvenile Justice and the Status Offense: An Justification for the Current System", <http://gladstone.uoregon.edu/~uofla/Winter00/Rose.html> (consultatie 7 mei 2016); P. ELROD en A.S. RYDER, *Juvenile Justice. A social, historical and legal perspective*, Sudbury, Jones and Barlett Publishers, 2011, 363.

Kinderen hebben de verantwoordelijkheid om hun ouders te gehoorzamen en de jeugdrechtbank heeft de verantwoordelijkheid om rechtmatig ouderlijk gezag te ondersteunen. Ouders zouden bijgevolg geen effectieve manier meer vinden om om te gaan met een ongehoorzaam kind zonder de steun van de lokale rechtbank.²⁵⁴

141. BEHOUD BETROKKENHEID JEUGDRECHTBANK – Bovenstaande redenen geven duidelijk aan dat er wel degelijk valabele argumenten voorhanden zijn om de tussenkomst van de jeugdrechtbank bij statusdelicten te behouden.

2. Tegenstanders van het behoud van statusdelicten en de betrokkenheid van de jeugdrechtbank

142. ARGUMENTEN CONTRA – Aan de andere kant zijn er tegenstanders van statusdelicten in het algemeen en de tussenkomst van de rechtbank in het bijzonder. Tegenstanders menen dat de bevoegdheid van de jeugdrechtbank ongepast is, inefficiënt, en vaak schadelijk voor de minderjarige in kwestie. Zij bevelen strikte beperkingen aan en zijn voorstander van decriminalisering. Naar de mening van Sonja Grover van de Lakehead University in Canada: "*children's best interests are not furthered by fashioning status offences with criminal penalties attached*".²⁵⁵

2.1 Decriminaliseren statusdelicten

143. NADELEN CRIMINALISERING – Bepaalde rechtsgeleerden zijn van mening dat de criminalisering van sommige gedragingen meer kwaad dan goed doet. Bijvoorbeeld sommige gedragingen zoals weglopen van huis en spijbelen zijn ongewenst in veel gevallen, maar om deze als misdrijven te beschouwen is geenszins in het voordeel van de desbetreffende jongeren. Integendeel, spijbelaars en weglopers behandelen als criminelen kan nadelige gevolgen hebben. Als gevolg hiervan is er een tendens tot decriminalisering van statusdelicten. Dit houdt een herdefiniëring in van statusdelicten als sociale problemen die behandeld dienen te worden door sociale diensten, in tegenstelling tot strafrechtelijke activiteiten die worden behandeld door jeugdrechtbanken.²⁵⁶

144. INTOLERANTIE EN DISCRIMINATIE – Voor een groot deel kan men statusdelicten terugbrengen naar een verhoogde intolerantie ten aanzien van kinderen en jongeren. Het is de bedoeling om kinderen zo veel mogelijk onder controle te houden. Als gevolg van deze intolerantie zijn onder andere de

²⁵⁴ P. ELROD en A.S. RYDER, *Juvenile Justice. A social, historical and legal perspective*, Sudbury, Jones and Barlett Publishers, 2011, 363.

²⁵⁵ S. GROVER, "Age-Specific Status Offences as a Human Rights Infringement: A Case Example from the U.S. Court of Appeals", *eLaw Journal* 2006, 13(1), (175) 183; P. ELROD en A.S. RYDER, *Juvenile Justice. A social, historical and legal perspective*, Sudbury, Jones and Barlett Publishers, 2011, 364.

²⁵⁶ G.L. MAYS, "Status Offenders" in M.D. MCSHANE en F.P. WILLIAMS III (ed.), *Encyclopedia of Juvenile Justice*, London, Sage Publications, 2003, (354) 358; P. ELROD en A.S. RYDER, *Juvenile Justice. A social, historical and legal perspective*, Sudbury, Jones and Barlett Publishers, 2011, 170.

gemeentelijke administratieve sancties in het leven geroepen in België, maar ook de avondklokken in bijvoorbeeld de Verenigde Staten komen voort uit deze intolerantie.²⁵⁷

Voorals wat betreft de avondklokken in heel de wereld bestaat heel wat controverse. Avondklokken zouden namelijk niet in het voordeel van de publieke veiligheid zijn, maar houden kinderen thuis simpelweg omdat ze een bepaalde leeftijd niet hebben bereikt. Avondklokken zijn eigenlijk een bestraffing voor kinderen waardoor zij niet kunnen samenkomen tijdens de late avonduren. Volwassenen gaan er immers van uit dat indien deze jongeren toch zouden samenkomen, dit onvermijdelijk zal leiden tot crimineel en antisociaal gedrag. Dit is niet alleen oneerlijk tegenover de jongeren, het is ook gebaseerd op een onjuiste veronderstelling. De meerderheid van de kinderen gehoorzamen aan de wet en hun ouders, en voor zij die niet gehoorzamen is er weinig bewijs dat een avondklok een effect heeft op hun crimineel gedrag. Avondklokken leiden er dus toe dat kinderen niet met elkaar kunnen omgaan wanneer zij dat willen waardoor hun rechten en vrijheden ingeperkt worden.²⁵⁸

Daarenboven wordt beargumenteerd dat statusdelicten een vorm van leeftijdsdiscriminatie inhouden en de vrijheid van kinderen om te groeien en te ontwikkelen tegengaan. Zij zorgen ervoor dat kinderen niet geïntegreerd raken in de wereld van de volwassenen.²⁵⁹

145. MOGELIJK MISBRUIK – Statusdelicten kunnen daarnaast in bepaalde gevallen aanleiding geven tot misbruik. Dit is bijvoorbeeld het geval bij het statusdelict ongehoorzaamheid dat in België werd afgeschaft, maar nog steeds toegepast wordt in onder andere de Verenigde Staten, Bangladesh, Denemarken, Egypte en Japan. Wanneer een ouder een klacht indient wegens de ongehoorzaamheid van zijn kind, wordt niet de aard van het conflict tussen ouder en kind behandeld en wordt niet nagegaan wat de redenen waren achter de ongehoorzaamheid van de jongere. Kinderen zijn bijgevolg onderworpen aan het gezag van de rechter en aan de sanctie die deze oplegt. Daarenboven is de omschrijving van het begrip ongehoorzaamheid zo vaag dat het onmogelijk is voor kinderen om te achterhalen wanneer hun gedrag een risico vormt voor een mogelijke interventie door de rechtbank. Als gevolg hiervan is het eenvoudig voor ouders en de autoriteiten om deze vorm van statusdelinquentie te misbruiken en op die manier de jongere eigenlijk als een delinquent te laten behandelen. Daarenboven worden deze kinderen door hun ouders zelf aan de politie overgedragen

²⁵⁷ A. VANDEKERCKHOVE en L. DE RYCKE, "Recht op spel: meer dan recht op ruimte?" *TJK* 2009/2, (180) 182.

²⁵⁸ CHILD RIGHTS INFORMATION NETWORK (CRIN), "Discrimination and disenfranchisement: a global report on status offences (third edition)", www.crin.org/sites/default/files/crin_status_offences_global_report_0.pdf (consultatie 16 april 2016).

²⁵⁹ CHILD RIGHTS INFORMATION NETWORK (CRIN), "Global Report on status offences", www.streetchildrenresources.org/wp-content/uploads/gravity_forms/1-07fc61ac163e50acc82d83eee9ebb5c2/2013/07/Status_Offences.pdf (consultatie 31 oktober 2015); H.A. VAN DER WAL, *Jeugdigen in Aruba: hoe worden ze (niet) delinquent*, Universiteit Amsterdam, Faculteit Rechtsgeleerdheid, 2011, 54; J. PUT, M. FRANSENS, M. ROM en S. TROONBEECKX, "Jeugdcriminologie en jeugdrecht: een vruchtbare interactie?" in I. AERTSEN, T. DAEMS, A. HAAREN, F. HUTSEBAUT en J. MAESSCHALCK (eds.), *Deviantie wetenschap. Het domein van de criminologie - Liber Amicorum Johan Goethals*, Leuven, Acco, 2011, (191) 193-194.

waardoor deze laatste niet geneigd is deze jongere te geloven of zelfs naar hen te luisteren, laat staan om de concrete omstandigheden te onderzoeken.²⁶⁰

2.2 Betrokkenheid jeugdrechtbank afschaffen of terugschroeven

146. HERVORMING BEVOEGDHEID EN OVERDRACHT NAAR SOCIALE DIENSTEN - In 1967 was er reeds commentaar van de *Katzenbach Commission/President's Commission on Law Enforcement and the Administration of Justice* in de Verenigde Staten die de aanbeveling deed dat de bevoegdheid inzake statusdelinquentie zou moeten hervormd worden in die zin dat het alleen nog handelingen zou betreffen die op lange termijn een effectief risico inhouden voor schade aan het kind. Er werd eveneens geopperd, ditmaal door "the National Council of Crime and Delinquency", dat statusdelinquentie, of althans het gedrag dat niet als crimineel kan beschouwd worden, zou verplaatst moeten worden van de rechtbanken naar de sociale diensten.²⁶¹ Eveneens de *Coalition for Juvenile Justice* acht de volledige overdracht van *status offenders* van de jeugdrechtbanken naar de sociale diensten noodzakelijk.²⁶²

Er is gebrek aan bewijs dat de tussenkomst van de jeugdrechtbank in het voordeel is van de statusdelinquent. In plaats van de bevoegdheid aan de jeugdrechtbank te geven, die een gebrek heeft aan middelen en expertise, is het beter om deze bevoegdheid over te dragen aan sociale agentschappen die beter ingericht zijn om aan de noden van statusdelinquenten tegemoet te komen.²⁶³ De tussenkomst van de rechtbank zou bovendien toelaten dat scholen en andere agentschappen de verantwoordelijkheid doorschuiven. Daarnaast bestaat ook de mogelijkheid dat ouders hun verantwoordelijkheid zouden doorschuiven naar de jeugdbescherming.²⁶⁴

147. GEEN ESCALATIE - Sinds de jaren 1970 zijn verschillende veranderingen op te merken in de *juvenile courts* in de Verenigde Staten, waarvan de grootste wijzigingen *status offenders* betreffen. Als voornaamste reden voor deze wijzigingen wordt aangehaald dat het niet bewezen is dat wanneer men *status offenders* onbehandeld zou laten, deze zouden escaleren naar *delinquent offenders*. De bestraffing van *status offenses* is gebaseerd op de valse veronderstellingen dat deze gedragingen zullen leiden tot ernstig crimineel gedrag. Om deze reden worden *status offenses* vaak behandeld

²⁶⁰ CHILD RIGHTS INFORMATION NETWORK (CRIN), "Discrimination and disenfranchisement: a global report on status offences (third edition)", www.crin.org/sites/default/files/crin_status_offences_global_report_0.pdf (consultatie 16 april 2016).

²⁶¹ S.H. RAMSEY en D.E. ABRAMS, *Children and the law in a nut shell*, St. Paul, West, 2011, 444.

²⁶² COALITION FOR JUVENILE JUSTICE, "Talking points on status offenses", www.juvjustice.org/sites/default/files/ckfinder/files/3%20Talking%20Points%20on%20Status%20Offenses.pdf (consultatie 20 april 2016).

²⁶³ A. SALSICH en J. TRONE, "From Courts to Communities: The Right Response to Truancy, Running Away, and Other Status Offenses", www.statusoffensereform.org/wp-content/uploads/2013/12/from-courts-to-communities-response-to-status-offenses.pdf (consultatie 7 mei 2016); P. ELROD en A.S. RYDER, *Juvenile Justice. A social, historical and legal perspective*, Sudbury, Jones and Barlett Publishers, 2011, 364; COALITION FOR JUVENILE JUSTICE, SOS Project, "Making the case for status offense systems change: a toolkit", <http://juvjustice.org/sites/default/files/resource-files/Judicial%20Leadership%20Toolkit%20Web.pdf> (consultatie 7 mei 2016).

²⁶⁴ D.L. BAZELON, "Beyond control of the juvenile court", *Juvenile Court Journal* summer 1970, 44; P. ELROD en A.S. RYDER, *Juvenile Justice. A social, historical and legal perspective*, Sudbury, Jones and Barlett Publishers, 2011, 364; K. GORIS, E. DUMORTIER en S. PLEYSIER, "Het 'probleemkind' in de Belgische jeugdbescherming, een geschiedenis. Een geschiedenis van het 'probleemkind' in de Belgische jeugdbescherming (1912-2012)", *Orde van de dag* 2012, afl. 58, (5) 13.

als problemen voor de sociale dienst. Een belangrijke evolutie hierbij is dat *status offenders* niet meer opgesloten kunnen worden in penitentiaire jeugdinrichtingen, hoewel hierop nog uitzonderingen gelden.²⁶⁵

148. ONGELIJKE BEHANDELING - Statusdelicten zorgen voor een ongelijke behandeling ten opzichte van arme kinderen. Kinderen van welvarende ouders kunnen de rechtbank vermijden doordat hun ouders zich bepaalde private diensten kunnen veroorloven, zoals klinische geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg. Arme kinderen en kinderen en families met beperkte mogelijkheden daarentegen zijn onderworpen aan de rechtbank omdat zij geen toegang hebben tot deze diensten.²⁶⁶

149. ONGEPASTE SANCTIES EN NEGATIEVE LABELING - Het gebruik van volledige dwangmiddelen door de rechtbank is ongepast wanneer het gaat om jongeren die geen criminele wetten hebben overtreden. Daarenboven zijn de sancties die opgelegd worden na het plegen van een statusdelict vaak veel te streng in verhouding tot de gedraging. Rechtbanken leggen een te zware last op kinderen wanneer zij hen verantwoordelijk houden voor hun gedrag. Aan de andere kant faalt de rechtbank om de ouders verantwoordelijk te stellen voor hetgeen zij bijgedragen hebben tot het probleem. In veel gevallen spelen ouders, voogden, schoolpersoneel en anderen immers een belangrijke rol in de gedragingen die voorgelegd worden aan de rechtbank.²⁶⁷

De *National Council on Crime and Delinquency* argumenteerde bovendien dat een kind onderwerpen aan een gerechtelijke sanctie voor een statusdelict noch het kind, noch de samenleving helpt. Integendeel, het doet in de meeste gevallen meer slecht voor beide. Het dient geen enkel humanitair of rehabilitatief doel. Het is zelfs disproportioneel tot het kwaad dat geschiedde door het niet-crimineel gedrag van het kind.²⁶⁸ De oprichters van de *American Bar Association's (ABA)* waren eveneens gekant tegen statusdelicten. Zij argumenteerden dat sancties opgelegd aan minderjarigen proportioneel moesten zijn aan de ernst van het misdrijf dat zij hadden begaan en dat niet-crimineel gedrag, d.i. statusdelicten of gedragingen die niet strafbaar zouden zijn indien gepleegd door een meerderjarige, weggehaald moest worden bij de jeugdrechtbanken.²⁶⁹

²⁶⁵ P. ELROD en A.S. RYDER, *Juvenile Justice. A social, historical and legal perspective*, Sudbury, Jones and Barlett Publishers, 2011, 364; S.M. COX, J.M. ALLEN, R.D. HANSER en J.J. CONRAD, *Juvenile justice: a guide to theory, policy and practice*, Thousand Oaks (Calif.), Sage, 2011, 125.

²⁶⁶ CHILD RIGHTS INFORMATION NETWORK (CRIN), "Discrimination and disenfranchisement: a global report on status offences (third edition)", www.crin.org/sites/default/files/crin_status_offences_global_report_0.pdf (consultatie 16 april 2016); P. ELROD en A.S. RYDER, *Juvenile Justice. A social, historical and legal perspective*, Sudbury, Jones and Barlett Publishers, 2011, 364.

²⁶⁷ J. HEYD en C. TRUPIN, "How status offenses intersect with other civil and criminal proceedings", www.americanbar.org/content/dam/aba/migrated/child/PublicDocuments/rjso_chapter7.authcheckdam.pdf (consultatie 7 mei 2016); P. ELROD en A.S. RYDER, *Juvenile Justice. A social, historical and legal perspective*, Sudbury, Jones and Barlett Publishers, 2011, 364.

²⁶⁸ M. WEISBERG, *Child, family, and the state. Problems and materials on children and the law*, New York, Aspen Publishers, 2005, 709.

²⁶⁹ C. SLOBOGIN en M.R. FONDACARO, *Juveniles at Risk: A Plea for Preventive Justice*, Oxford, Oxford University Press, 2011, 10.

De verwerking van zaken van statusdelicten leidt bovendien tot een negatieve labeling, die aanzet tot 'acting out' gedrag.²⁷⁰ Daarenboven zijn statusdelicten gebaseerd op negatieve stereotypes gerelateerd aan leeftijd. Deze 'stereotypes' verdienen echter individuele aandacht, zowel voor het kind als voor zijn familie, waarbij de concrete omstandigheden van de overtreding in acht dienen genomen te worden bij het bepalen van een gepaste maatregel.²⁷¹

150. VERZWAKKING OUDERLIJK GEZAG - Vele gevallen van *status offenses* zijn in verband te brengen met intrafamiliale problemen en zijn niet geschikt om door de rechtbank behandeld te worden. Daarenboven verzwakken de rechtbanken de verantwoordelijkheid van ouders door tussen te komen in de familiale relatie.²⁷²

151. ALTERNATIEVEN VOOR DE RECHTBANK – Men moet programma's kunnen voorzien die rekening houden met de psychologische, emotionele en educatieve noden van statusdelinquenten. Hierdoor zal ook de nood aan interventie door de rechtbank verkleinen.²⁷³

In het Verenigd Koninkrijk bijvoorbeeld zijn allerhande niet-juridische en niet-gerechtelijke alternatieven voorzien om spijbelen tegen te gaan. Daar geldt namelijk het idee dat het gebruik van het strafrechtssysteem om spijbelen te bestraffen contraproductief kan zijn. De opvatting leeft dat het bestraffen van kinderen en ouders niet noodzakelijk een verandering in hun gedrag zal teweegbrengen. Daarenboven moet rekening gehouden worden met het feit dat ouders niet steeds de controle hebben over hun kinderen.²⁷⁴

Scholen worden in het Verenigd Koninkrijk aangemoedigd om zelf effectieve procedures uit te werken om ongewettigde afwezigheden te verminderen. Scholen moeten zowel de ouders als de kinderen wijzen op het feit dat aanwezigheid op school zeer belangrijk is en dat spijbelen onaanvaardbaar is. Dit duidelijk maken kan onder meer door middel van afspraken in verband met thuisonderwijs, ouderavonden, nieuwsbrieven, enzovoort. Verder is het mogelijk dat ouders een '*parenting contract*' aangaan met de school waarin zij beloven dat zij zullen voldoen aan bepaalde vereisten, zoals een bepaalde vorm van controle uitoefenen op hun kinderen en hun kinderen stimuleren om naar school te gaan.²⁷⁵

Hiernaast geldt in het Verenigd Koninkrijk het idee dat weglopers niet gestraft maar geholpen dienen te worden. Deze hulp kan onder meer inhouden dat kinderen die weglopen hulp krijgen van de staat,

²⁷⁰ C.W. THOMAS, "Are status offenders really different? A comparative and Longitudinal Assessment", *Crime and Delinquency* Vol.22.4, 1976, 438-455; P. ELROD en A.S. RYDER, *Juvenile Justice. A social, historical and legal perspective*, Sudbury, Jones and Barlett Publishers, 2011, 364; D.J. STEINHART, "Status Offenses", www.americanbar.org/content/dam/aba/migrated/child/PublicDocuments/adolescent_16.authcheckdam.pdf (consultatie 7 mei 2016).

²⁷¹ S. GROVER, "Age-Specific Status Offences as a Human Rights Infringement: A Case Example from the U.S. Court of Appeals", *eLaw Journal* 2006, 13.1, (175) 183.

²⁷² P. ELROD en A.S. RYDER, *Juvenile Justice. A social, historical and legal perspective*, Sudbury, Jones and Barlett Publishers, 2011, 364.

²⁷³ R. KEDIA, "Creating an adolescent criminal class: juvenile court jurisdiction over status offenders", www.cplpej.org/wp-content/uploads/2015/08/Kedia-Soma.pdf (consultatie 20 april 2016).

²⁷⁴ J. FORTIN, *Children's Rights and the Developing Law*, Reed Elsevier (UK), LexisNexis Group, 2003, 168.

²⁷⁵ J. FORTIN, *Children's Rights and the Developing Law*, Reed Elsevier (UK), LexisNexis Group, 2003, 169; A. BAINHAM, *Children. The modern law*, Bristol, Family Law, 2005, 639.

waarbij de jongere al dan niet in een opvangcentrum wordt opgevangen en eventueel financiële hulp krijgt van de staat.²⁷⁶

152. AFSCHAFFING BETROKKENHEID JEUGDRECHTBANK – Bovenstaande redenen geven duidelijk aan dat er wel degelijk valabele argumenten voorhanden zijn om de tussenkomst van de jeugdrechtbank bij statusdelicten af te schaffen.

²⁷⁶ J. FORTIN, *Children's Rights and the Developing Law*, Reed Elsevier (UK), LexisNexis Group, 2003, 100-104.

HOOFDSTUK 2. EIGEN REFLECTIE

1. Decriminaliseren statusdelicten

153. DECRIMINALISEREN STATUSDELICTEN – Kan men statusdelicten in zijn geheel afschaffen? Met andere woorden, kan men de gedragingen die men vandaag als statusdelicten beschouwt totaal ongemoeid laten? Dit is alleszins hetgeen wordt voorgesteld in verschillende internationale initiatieven, namelijk de decriminalisering van statusdelicten (zie randnummers 126 en volgende). Dit houdt een herdefiniëring in van statusdelicten als sociale problemen die behandeld dienen te worden door sociale diensten in tegenstelling tot strafrechtelijke activiteiten die worden behandeld door jeugdrechtbanken.²⁷⁷

Naar mijn mening is het geen optie om statusdelicten volledig uit de wetgeving te schrappen. Wel valt het te overwegen deze gedragingen over te hevelen naar het jeugdhulprecht en de gedragingen die momenteel als 'delict' aanzien worden als een verontrustende situatie te beschouwen. Een verontrustende situatie is *"een situatie die de ontwikkeling van een minderjarige bedreigt doordat zijn psychische, fysieke of seksuele integriteit of die van een of meer leden van zijn gezin wordt aangetast of doordat zijn affectieve, morele, intellectuele of sociale ontplooiingskansen in het gedrang komen, waardoor het aanbieden van jeugdhulpverlening maatschappelijk verantwoord kan zijn"*.²⁷⁸

154. VEROUDERDE STATUSDELICTEN – Bepaalde statusdelicten lijken echter volledig gedateerd. Dit is bijvoorbeeld het geval voor het statusdelict van jongeren in een dancing. De wet betreffende de zedelijke bescherming jeugd van 1960 is ondertussen reeds 56 jaar in voege en niet echt aangepast aan onze moderne maatschappij. De leeftijd waarop jongeren voor de eerste maal naar een fuif gaan, is niet meer hetzelfde als in de jaren 1960. Steeds meer vijftienjarigen, soms zelfs veertienjarigen, gaan naar fuiven. Hoewel er een uitzondering voorzien is voor fuiven zonder winstgevend karakter, blijft dit een feitenkwestie en kan dit aanleiding geven tot onzekerheid.²⁷⁹

Verder lijkt het verbod van toegang tot bioscopen voor minderjarigen beneden de leeftijd van zestien jaar eveneens niet meer van deze tijd. De wet dateert reeds uit 1920, maar werd wel herhaalde keren aangepast. Het is wel positief dat er een label wordt geplakt op films die niet geschikt zouden zijn voor jongeren onder de leeftijd van zestien of twaalf jaar, maar het blijft vaak moeilijk voor de uitbaters en het personeel van de bioscoopzalen om te controleren dat de leeftijdsgrenzen effectief nageleefd worden. Daarenboven werd over deze wet reeds in 2005 een wetsvoorstel ingediend waarin werd vermeld dat deze wet verouderd is. Het wetsvoorstel had tot doel om de toegang tot de bioscoopzalen vrij te laten, behalve in sommige door de Commissie voor de filmkeuring bepaalde

²⁷⁷ G.L. MAYS, "Status Offenders" in M.D. MCSHANE en F.P. WILLIAMS III (ed.), *Encyclopedia of Juvenile Justice*, London, Sage Publications, 2003, (354) 358; P. ELROD en A.S. RYDER, *Juvenile Justice. A social, historical and legal perspective*, Sudbury, Jones and Barlett Publishers, 2011, 170.

²⁷⁸ Artikel 2, § 1, 54° decreet 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp, BS 13 september 2013.

²⁷⁹ Vraag nr. 5-11156 van de heer Guido DE PADT aan de vice-eersteminister en minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, belast met Beliris en de Federale Culturele Instellingen, 2013-2014, 19 februari 2014, www.senate.be/www/?Mlval=/Vragen/SVPrint&LEG=5&NR=11156&LANG=nl.

gevallen.²⁸⁰ De behandeling van dit wetsvoorstel werd echter beëindigd door ontbinding van de kamers.

155. OVERHEVELING NAAR VERONTRUSTENDE SITUATIE – Zoals hierboven werd vermeld, kan het een optie zijn om gedragingen die onder de noemer statusdelicten vallen als een verontrustende situatie te beschouwen. Dit kan onder meer toegepast worden op het verbod waarbij jongeren onder de leeftijd van achttien jaar niet toegelaten worden in bordelen. Het statusdelict spijbelen kan in bepaalde gevallen reeds als een verontrustende situatie beschouwd worden.

Daarenboven begaan minderjarigen in overtreding van de kansspelwet een als misdrijf omschreven feit. Minderjarigen die men aantreft in gokaanlegenheden kunnen misschien te kampen hebben met een achterliggende problematiek waardoor het eveneens aangeraden kan zijn om deze situatie als een verontrustende situatie te beschouwen en niet als een als misdrijf omschreven feit. Een gokverslaving kan namelijk een ernstige aantasting vormen van de psychische integriteit van de jongere.

Het bezit en gebruik van cannabis is niet zonder enig gevaar voor de minderjarige. Zowel op korte als op lange termijn kan deze drugs risico's met zich meebrengen. Cannabismisbruik kan leiden tot afhankelijkheid en bijhorende ontwenningssverschijnselen. Op lange termijn is het voor jongeren van belang te vermelden dat het regelmatig gebruiken van cannabis kan leiden tot blijvende veranderingen in de hersenen. Daarenboven hebben jongeren meer kans op afhankelijkheid van de drug en op een psychose.²⁸¹ Dit alles heeft tot gevolg dat deze minderjarigen zich bijna vanzelfsprekend in een verontrustende situatie bevinden gezien zowel hun psychische als fysieke integriteit hiermee aangetast worden.

Tot slot is er nog het verbod van de verkoop van alcohol en tabak voor minderjarigen onder de leeftijd van zestien en achttien jaar. Dit is een statusdelict waar alleen sancties ten aanzien van de verkoper van alcohol en tabak kunnen opgelegd worden. De minderjarige kan geen maatregel opgelegd krijgen. Toch is het eventueel te overwegen om te achterhalen of jongeren die overmatig alcohol aankopen geen achterliggende problematiek van alcoholmisbruik ondergaan, waardoor deze jongeren zich eveneens in een verontrustende situatie bevinden gezien zowel hun psychische als fysieke integriteit hiermee aangetast worden.

156. GAS-SANCTIES - De GAS-sancties zijn een aparte categorie statusdelicten. Het gaat dan meestal om jongeren die kattenkwaad uithalen en hiervoor een sanctie opgelegd krijgen. Deze situaties kunnen moeilijk onder het mom van een verontrustende situatie gecatalogeerd worden.

157. INSPIRATIE UIT DE VERENIGDE STATEN - Het statusdelict weglopen dat men kent in de Verenigde Staten is niet opgenomen in de Belgische wetgeving. Dit is een statusdelict waarvan het eventueel

²⁸⁰ Wetsvoorstel tot regeling van het toezicht op films en afgeleide producten en van de toegang tot bioscoopzalen voor minderjarigen, *Parl.St.* Senaat 2004-05, nr. 3-1340/1.

²⁸¹ DE DRUGLIJN, "Risico's van cannabis", www.druglijn.be/drugs-abc/cannabis/risicos (consultatie 9 april 2016).

te overwegen valt om dit eveneens op te nemen in de Belgische wetgeving, echter wel onder de noemer van een verontrustende situatie.

Mijns inziens is het al een positieve noot dat doorheen de geschiedenis van het jeugdrecht en de kinderrechten het statusdelict ongehoorzaamheid verdwenen is. Dit statusdelict is echter nog steeds van toepassing in de Verenigde Staten waar het aanleiding kan geven tot zware maatregelen door de jeugdrechter.

Het overnemen van het overtreden van de avondklok als statusdelict, zoals dit geldt in de Verenigde Staten, in de Belgische wetgeving is niet aan te raden. Dit is een statusdelict dat eigen is aan de Amerikaanse samenleving en in België niet positief zou onthaald worden.

2. Aanpak statusdelicten

158. BEHOUD OF AFSCHAFFING AANPAK STATUSDELICTEN - Er zijn verschillende argumenten op basis waarvan men kan beargumenteren dat de aanpak van statusdelicten in België dient gewijzigd te worden.

159. NOOD AAN MAATREGELEN – Gelet op de argumentatie dat statusdelinquentie als leeftijdsgebonden jeugd delinquentie veel problemen kan veroorzaken dient een gepaste reactie te volgen door de juiste actoren (zie randnummer 71). Men kan zich echter de vraag stellen wat dan juist die gepaste reactie moet zijn en wie verantwoordelijk dient te zijn om op gedragingen van statusdelinquentie te reageren.

160. BEVOEGDHEID JEUGDRECHTBANK ONDER VUUR - In de eerste plaats kan men zich afvragen of de jeugdrechtbank in België wel bevoegd dient te blijven voor statusdelicten. Hiervoor zijn verschillende argumenten terug te vinden, zowel pro als contra de tussenkomst van de jeugdrechtbank (zie randnummers 133 en volgende). Men kan inderdaad beargumenteren dat de tussenkomst van de jeugdrechtbank behouden dient te blijven omwille van het toezicht dat door deze rechtbank gebeurt. Op die manier kan ook verzekerd worden dat jongeren die een statusdelict hebben gepleegd effectief geholpen en begeleid worden. Daarnaast is het eveneens een valabel argument dat wanneer de jeugdrechtbank niet meer bevoegd zou zijn voor bepaalde statusdelicten, er geen autoriteit meer zou zijn om bepaalde reglementering af te dwingen.

Anderzijds kan het inderdaad een mogelijke optie zijn om de bevoegdheid over statusdelinquentie van de jeugdrechtbank naar de sociale diensten te verplaatsen gelet op het feit dat bepaalde diensten waarschijnlijk beter ingericht zijn om aan de noden van statusdelinquenten tegemoet te komen. Daarnaast kan het ervoor zorgen dat de overbelasting van de rechtbanken hiermee deels kan verholpen worden waardoor jongeren sneller kunnen behandeld en geholpen worden.

Mijn inziens kan de tussenkomst van de jeugdrechtbank niet volledig worden uitgesloten bij statusdelinquentie. Het jeugdrecht is tot op heden nog steeds een jeugdbeschermingsrecht, waarbij het vooral het doel is om de minderjarige te beschermen en niet te bestraffen. Het accent wordt

gelegd op het verlenen van hulp en bijstand aan de jongere.²⁸² Dit hulpverlenende karakter van het jeugdbeschermingsrecht werd bovendien bevestigd door het Grondwettelijk Hof.²⁸³ Het is mogelijk om een tussenweg te voorzien, zonder afbreuk te doen aan het principe van de bescherming van de minderjarige. Hierbij kan gedacht worden aan een systeem waarbij in de eerste plaats de statusdelinquent terechtkomt bij de sociale diensten, met een controle door de jeugdrechtbank. In de tweede plaats kan de rechtbank dan optreden wanneer het optreden van de sociale diensten niet efficiënt verloopt.

161. MAATREGELEN OPGELEGD DOOR DE JEUGDRECHTBANK - Indien de bevoegdheid van de jeugdrechtbank behouden blijft, lijkt het mij dat bepaalde maatregelen op basis van de Jeugdwet in bepaalde gevallen te ver gaan, vooral wanneer het zou gaan om een overtreding van de wet zedelijke bescherming jeugd. Deze maatregelen uit de Jeugdwet worden echter niet opgelegd wanneer, zoals voorgesteld, statusdelinquentie zou beteugeld worden via de verontrustende situatie en de hulpverlening. Op die manier kan de jeugdrechter nog steeds maatregelen opleggen, maar in dat geval op basis van de integrale jeugdhulp (zie randnummer 99).

162. INSPIRATIE UIT DE VERENIGDE STATEN - Wanneer België vergeleken wordt met de Verenigde Staten wat betreft de aanpak van statusdelinquentie, valt op te merken dat in de VS meer maatregelen voorhanden zijn. De meest zinvolle maatregel uit de Verenigde Staten die in België zou kunnen overwogen worden is de probatie. De probatievoorwaarden kunnen aangepast worden aan het gedrag en de persoon van de minderjarige. Wanneer deze minderjarige een spijbelaar is, kan één van de voorwaarden zijn dat de minderjarige regelmatig de lessen moet bijwonen. In het geval de jongere betrapt werd op het gebruiken van cannabis, kan hierrond een bepaalde soort van drugbegeleiding georganiseerd worden.

²⁸² J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 16-17.

²⁸³ Arbitragehof 30 juni 1988, nr. 66/88, BS 21 juli 1988; Arbitragehof 9 november 1988, nr. 67/88.

Besluit

Statusdelinquentie in België is vandaag vervat in verschillende wetgeving. Deze wetgeving en de statusdelicten zijn omwille van de gewijzigde samenleving door de jaren heen gewijzigd.

Onhandelbaarheid van een minderjarige kan vandaag, in tegenstelling tot in de Verenigde Staten, geen aanleiding meer geven tot interventie door de jeugdrechtbank. Wel kunnen er maatregelen genomen worden voor gedragingen die onder de zedelijkheid van de jeugd vallen, vervat in de wet zedelijke bescherming jeugd. Vervolgens zijn er de statusdelicten spijbelen, zich in een bioscoop begeven onder de leeftijd van zestien jaar, bepaalde vormen van kansspelen voor jongeren onder éérentwintig of achttien jaar, het bezit van cannabis voor persoonlijk gebruik en het verkopen, schenken of aanbieden van alcohol en tabak aan een minderjarige. Tot slot kan men de GAS-wetgeving onder de noemer statusdelict brengen.

In de Verenigde Staten gelden gelijkaardige statusdelicten als in België, namelijk spijbelen, ook wel *truancy* genoemd, weglopen van huis, het niet gehoorzamen van de ouders, ook wel onhandelbaarheid genoemd, in het bezit zijn van alcohol en tabak, het overtreden van de avondklok, gokken en vandalisme. Oorspronkelijk werden statusdelicten in de Verenigde Staten gezien als criminele gedragingen. Vandaag wordt deze categorie van minderjarigen echter aanzien als jongeren die nood hebben aan een bepaalde vorm van toezicht. Het bijzondere aan het systeem van de Verenigde Staten is dat er niet één jeugdrechtstelsel is, maar 51 verschillende jeugdrechtssystemen. Deze verscheidenheid maakte het bestuderen van de statusdelicten in de Verenigde Staten zeer interessant.

In België is de jeugdrechter de spilfiguur om te reageren op statusdelicten. Deze kan maatregelen van jeugdbescherming opleggen aan de minderjarige die een statusdelict heeft begaan. Verder is het opmerkelijk dat niet alleen minderjarigen een jeugdbeschermings- of administratieve maatregel opgelegd kunnen krijgen wanneer zij een statusdelict plegen, eveneens bepaalde verantwoordelijke meerderjarigen kunnen een sanctie zoals een gevangenisstraf of een geldboete opgelegd krijgen. De verantwoordelijkheid wordt aldus in bepaalde gevallen deels verschoven naar de ouders of een uitbater van een bepaalde gelegenheid.

Theoretisch worden statusdelicten in de Verenigde Staten behandeld door de *juvenile court* die de keuze heeft tussen allerhande maatregelen, van een eenvoudige waarschuwing tot een probatiemaatregel tot een uithuisplaatsing. Toch valt op te merken dat de nadruk steeds meer komt te liggen op de sociale diensten in plaats van op de jeugdrechtbank. Dit gebeurt door de jongere en zijn familie te verwijzen naar de sociale diensten alvorens de jeugdrechtbank zal ingrijpen. In de meeste staten is het de bedoeling dat jongere en zijn familie eerst geholpen wordt door de sociale diensten. Wanneer deze optie niet tot een goed einde komt, kan de rechtbank vervolgens worden ingeschakeld om bepaalde maatregelen op te leggen. De omgekeerde weg is eveneens mogelijk, waarbij de jongere eerst voor de rechtbank verschijnt, waarna deze de jongere doorverwijst naar de sociale diensten.

Gelet op het feit dat het jeugdrecht bijna overal ter wereld onder druk staat en de kritiek die wordt geuit op statusdelicten, is de kernvraag die wordt gesteld of statusdelinquentie in de huidige samenleving nog te verantwoorden is, en zo ja, welke alternatieven er voorhanden zijn voor de Belgische aanpak van statusdelinquentie in het licht van de aanpak in andere rechtssystemen zoals de Verenigde Staten?

Uit de discussie blijkt dat zowel voor- als tegenstanders verscheidene argumenten hebben om statusdelinquentie op zich of de betrokkenheid van de jeugdrechtbank af te schaffen of te behouden. De voorstanders van statusdelicten en de betrokkenheid van de jeugdrechtbank halen onder andere aan dat statusdelicten zich in het belang van de minderjarige verantwoorden, hetgeen volledig in lijn is met het jeugdbeschermingsrecht. Verder is de betrokkenheid van de jeugdrechtbank te verantwoorden wegens de speciale noden van statusdelinquenten op het vlak van professionele en financiële steun. Daarenboven zou de jeugdrechtbank de enige instantie zijn die statusdelinquenten een eerlijk proces kan verzekeren en de ouders kan ondersteunen in de uitoefening van hun ouderlijk gezag. De tegenstanders van statusdelicten en de betrokkenheid van de jeugdrechtbank halen aan dat statusdelicten gedecriminaliseerd moeten worden en dat deze onder de bevoegdheid van de sociale diensten zouden moeten vallen. Statusdelinquentie zou immers het gevolg zijn van een intolerantie ten aanzien van jongeren en kan mogelijks aanleiding geven tot misbruik. Wegens het gebrek aan bewijs dat de tussenkomst van de jeugdrechtbank in het voordeel zou zijn van de minderjarige, dienen statusdelicten hier weggehaald te worden.

De argumenten van beide kampen in acht genomen, kan het onmogelijk de bedoeling zijn om statusdelicten volledig uit de wetgeving te schrappen. Wel valt te overwegen deze gedragingen over te hevelen naar het jeugdhulprecht en de gedragingen die momenteel als 'delict' aanzien worden als een verontrustende situatie te beschouwen. Bepaalde statusdelicten lijken echter volledig gedateerd waardoor het een optie kan zijn deze af te schaffen. Het gaat meer bepaald om het statusdelict van jongeren in een dancing en het verbod van toegang tot bioscopen voor minderjarigen beneden de leeftijd van zestien jaar.

Wat betreft het al dan niet behouden van de tussenkomst van de jeugdrechtbank, kan beargumenteerd worden dat men de tussenkomst van de jeugdrechtbank niet volledig kan uitsluiten bij statusdelinquentie. Het is mogelijk om een tussenweg te voorzien, zonder afbreuk te doen aan het principe van de bescherming van de minderjarige. Hierbij kan gedacht worden aan een systeem waarbij de statusdelinquent in de eerste plaats terecht komt bij de sociale diensten, met een controle door de jeugdrechtbank. In de tweede plaats kan de rechtbank dan optreden wanneer het optreden van de sociale diensten niet efficiënt verloopt.

Wat betreft de maatregelen die de jeugdrechtbank kan opleggen, zijn de maatregelen die de jeugdrechter kan nemen op basis van de Jeugdwet, in sommige gevallen te verregaand. Deze maatregelen uit de Jeugdwet worden echter niet opgelegd wanneer, zoals voorgesteld, statusdelinquentie zou beteugeld worden via de verontrustende situatie en de hulpverlening. Op die manier kan de jeugdrechter nog steeds maatregelen opleggen, maar in dat geval op basis van de

integrale jeugdhulp. Eventueel kan daarbij een maatregel uit de Verenigde Staten als inspiratiebron gelden voor een bijkomende maatregel, namelijk de probatiemaatregel.

Algemeen kan besloten worden dat statusdelinquentie in sommige gevallen inderdaad nog te verantwoorden is in onze huidige samenleving. Toch dient de wijze van aanpak in bepaalde gevallen herbekeken te worden.

Bibliografie

1. Wetgeving

1.1 Internationaal en Europees

Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989, opgemaakt te New York, *BS* 17 januari 1992.

Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten van 19 december 1966, *BS* 6 juli 1983.

Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden van 4 november 1950, te Rome, *BS* 19 augustus 1955.

Committee on the Rights of the Child, General Comment nr. 10, Children's rights in juvenile justice, CRC/C/GC/10 van 25 april 2007.

UN World Report on Violence against Children van oktober 2006, Chapter 5, "Violence against children in care and justice institutions", 194.

United Nations Guidelines for the Prevention of Juvenile Delinquency (The Riyadh Guidelines) van 14 december 1990.

Human Rights Counsel Resolution 23 september 2011, A/HRC/18/L.9, "Human rights in the administration of justice, in particular juvenile justice".

Human Rights Counsel Resolution 24 maart 2015, A/HRC/24/L.28, "Rights of the child: towards better investment in the rights of the child".

1.2 België

Gecoördineerde Grondwet van 17 februari 1994, *BS* 17 februari 1994.

Wet 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties, *BS* 1 juli 2013.

Wet 10 december 2009 houdende diverse bepalingen inzake gezondheid, *BS* 31 december 2009.

Wet van 7 mei 2004 tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming en de nieuwe gemeentewet, *BS* 25 juni 2004.

Wet 7 mei 1999 op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de spelers, *BS* 30 december 1999.

Wet 21 december 1998 betreffende de veiligheid bij voetbalwedstrijden, *BS* 3 februari 1999.

Wet 28 december 1983 betreffende de vergunning voor het verstrekken van sterke drank, *BS* 30 december 1983.

Wet 29 juni 1983 betreffende de leerplicht, *BS* 6 juli 1983.

Wet 24 januari 1977 betreffende de bescherming van de gezondheid van de gebruikers op het stuk van voedingsmiddelen en andere producten, *BS* 8 april 1977.

Wet betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade van 8 april 1965, *BS* 15 april 1965.

Wet 15 juli 1960 tot zedelijke bescherming van de jeugd, *BS* 20 juli 1960.

Besluitwet 14 november 1939 betreffende de beteugeling van dronkenschap, *BS* 18 november 1939.

Wet 1 september 1920 waarbij aan minderjarigen beneden 16 jaar toegang tot de bioscoopzalen wordt ontzegd, *BS* 18 februari 1921.

Wet van 15 mei 1912 betreffende de kinderbescherming, *BS* 15 mei 1912.

Strafwetboek van 8 juni 1867, *BS* 9 juni 1867.

Koninklijk besluit van 27 april 2007 houdende oprichting van de Commissie voor de filmkeuring, *BS* 7 juni 2007.

Decreet van 25 april 2014 betreffende het onderwijs, *BS* 25 september 2014.

Decreet 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp, *BS* 13 september 2013.

Decreet 28 maart 1990 tot wijziging van het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand, *BS* 7 april 1990.

Besluit van de Vlaamse regering van 20 juli 1994 betreffende de inwerkingtreding van sommige bepalingen van het decreet van 28 maart 1990 tot wijziging van het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand en van sommige bepalingen van de decreten inzake bijzondere jeugdbijstand, gecoördineerd op 4 april 1990, *BS* 17 september 1994.

Gecoördineerd politiereglement Leuven van 14 december 2015, *BS* 10 februari 2016.

Gemeenschappelijke richtlijn 25 januari 2005 van de minister van Justitie en het College van procureurs-generaal omtrent de vaststelling, registratie en vervolging van inbreuken inzake het bezit van cannabis, *BS* 31 januari 2015.

Omzendbrief van 22 juli 2014 waarbij uitleg verschaft wordt bij de nieuwe regelgeving aangaande de gemeentelijke administratieve sancties, *BS* 8 augustus 2014.

Wetsvoorstel tot regeling van het toezicht op films en afgeleide producten en van de toegang tot bioscoopzalen voor minderjarigen, *Parl.St.* Senaat 2004-05, nr. 3-1340/1.

Wetsontwerp betreffende de jeugdbescherming, *Parl.St* Kamer 1962-1963, nr.637-1.

Aanvullend verslag van de Commissie van Justitie belast met het onderzoek van het wetsontwerp tot zedelijke bescherming van de jeugd, *Parl. St.* Senaat 1954-1955, nr.62.

Vraag nr.5-11156 van de heer Guido DE PADT aan de vice-eersteminister en minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, belast met Beliris en de Federale Culturele Instellingen, 2013-2014, 19 februari 2014, www.senate.be/www/?Mival=/Vragen/SVPrint&LEG=5&NR=11156&LANG=nl.

1.3 Verenigde Staten

Alaska Statutes.

Arizona State Legislature.

Arkansas Juvenile Code.

California Welfare and Institutions Code.

Code of Alabama.

Colorado Revised Statutes 2013.

Connecticut General Statutes.

Delaware Code.

District of Columbia Statute.

Hawaii Statutes.

Illinois Compiled Statutes.

Indiana Code.

Kentucky Revised Statutes.

Louisiana laws Children's Code.

Maine Revised Statutes.

Maryland Code.

Massachusetts General Laws.

Michigan Comp. Laws.

Mississippi Code.

Missouri Revised Statutes.

Nebraska Revised Statutes.

North Carolina General Statutes.

Ohio Revised Code.

Pennsylvania Statutes.

Uniform Juvenile Court Act.

2. Rechtspraak

2.1 België

Arbitragehof 6 november 2002, nr.155/2002, *TJK* 2003, afl. 2, 97-100.

Arbitragehof 9 november 1988, nr. 67/88.

Arbitragehof 30 juni 1988, nr. 66/88, *BS* 21 juli 1988.

Rb. Leuven 2 december 1988, *TBBR* 1989, 414-415.

Brussel 19 mei 1986, *JT* 22 november 1986.

2.2 Verenigde Staten

Supreme Court 2 juli 1979, Bellotti v. Baird, 443 U.S. 622, <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/443/622/case.html>.

Supreme Court of North Carolina 11 oktober 1972, 282 N.C. 28, 191, S.E.2d 702 (1972), www.courtlistener.com/opinion/1241191/in-re-walker.

United States Court of Appeals, District of Columbia 26 October 2004, no. 03-7149, Tracey v. Hedgepeth, as the next friend to Ansche Hedgepeth, Appellant, v. Washington Matropolitan Area Transit Authority, et ak., appellees, <http://caselaw.findlaw.com/us-dc-circuit/1459242.html>.

United States Court of Appeals, District of Columbia Circuit 18 juni 1999, Hutchins v. District of Columbia, 188 F.3d 531, <https://casetext.com/case/hutchins-v-district-of-columbia-2>.

Court of Appeals of Wisconsin 21 mei 1998, no. 97-1611, In the Interest of ISAAC J.R., a person under the age of 18. STATE of Wisconsin, Plaintiff-Respondent, v. ISAAC J.R., Defendant-Appellant, <http://caselaw.findlaw.com/wi-court-of-appeals/1274269.html>.

3. Rechtsleer

3.1 Internationaal en Europees

3.1.1 Handboeken

BAINHAM, A., *Children. The modern law*, Bristol, Family Law, 2005, 811.

BONFILS, P. en GOUTTENOIRE, A., *Droit des mineurs*, Paris, Dalloz, 2008, 1119.

FORTIN, J., *Children's Rights and the Developing Law*, Reed Elsevier (UK), LexisNexis Group, 2003, 663.

PEDRON, P., *Guide de la protection judiciaire de la jeunesse*, Paris, Gualino éditeur, 2012, 999.

VAN DER WAL, H.A., *Jeugdigen in Aruba: hoe worden ze (niet) delinquent*, Universiteit Amsterdam, Faculteit Rechtsgeleerdheid, 2011, 292.

3.1.2 Online-bronnen

CHILD RIGHTS INFORMATION NETWORK (CRIN), "Discrimination and disenfranchisement: a global report on status offences (third edition)", www.crin.org/sites/default/files/crin_status_offences_global_report_0.pdf (consultatie 16 april 2016).

CHILD RIGHTS INFORMATION NETWORK (CRIN), "Global Report on status offences", www.streetchildrenresources.org/wp-content/uploads/gravity_forms/1-07fc61ac163e50acc82d83eee9ebb5c2/2013/07/Status_Offences.pdf (consultatie 17 september 2015).

INDEPENDENT COMMISSION ON YOUTH CRIME AND ANTISOCIAL BEHAVIOUR, "Time for a fresh start. The report of the Independent Commission on Youth Crime and Antisocial Behaviour", London, The Police Foundation, 2010, www.police-foundation.org.uk/uploads/catalogerfiles/independent-commission-on-youth-crime-and-antisocial-behaviour/fresh_start.pdf (consultatie 17 september 2015).

UNITED NATIONS HUMAN RIGHTS OFFICE OF THE HIGH COMMISSIONER, "Committee on the Rights of the Child", www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRC/Pages/CRCIntro.aspx (consultatie 26 maart 2016).

3.2 België

3.2.1 Handboeken

AERTSEN, I., DAEMS, T., HAAREN, A., HUTSEBAUT, F. en MAESSCHALCK, J. (eds.), *Deviantie wetenschap. Het domein van de criminologie - Liber Amicorum Johan Goethals*, Leuven, Acco, 2011, 325.

ALLEWAERT, T., *Gemeentelijke administratieve sancties in de praktijk*, Brugge, Die Keure, 2014, 116.

BALLON, G., "Art. 1965 B.W." in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, I. Benoemde overeenkomsten, Titel XII. Kanscontracten, spel en weddenschappen*, 1-12.

BALTHAZAR, T., CHRISTINAENS, J., COOLS, M. e.a., *Update in de criminologie. Jongeren en criminaliteit*, Mechelen, Kluwer, 2003, 260.

BOGAERTS, J., CALUWE, N., DE NAUW, A., DOM, G., JORENS, P., STEVENS, J. en VAN DE WYNCKEL, H., *Jongeren en drugs*, Antwerpen, Intersentia, 2005, 126.

BROLET, C., *Jong Geweld. Een onderzoek naar de omstandigheden en drijfveren van geweldfeiten bij minderjarigen*, Brussel, Vrije Universiteit Brussel Faculteit recht en Criminologie, 2009, 383.

BURSSENS, D., DE GROOF, S., HUYSMANS H., SINAËVE, I., STEVENS, F. en VAN NUFFEL, K. (eds.), *Jeugdonderzoek belicht. Voorlopig syntheserapport van wetenschappelijk onderzoek naar Vlaamse Kinderen en jongeren (2000-2004)*, Leuven, K.U.Leuven 2004, 209.

CAMMAER, H., BUYCK, L., GEERAERT, A., VAN WOLPUT, N. en WAUTERS, N., *Jeugdproblematiek*, Antwerpen, Uitgeverij de Nederlandsche Boekhandel, 1967, 108.

COOLS, M., DE RUYVER, B., DE WREE, E., e.a., *Update in de criminologie. Overlast en de maatschappelijke aanpak ervan*, Mechelen, Kluwer, 2008, 207.

COPS, D., *Angst voor criminaliteit bij jongeren. Een geïntegreerde benadering van een vergeten sociale groep*, Leuven, Leuven Instituut voor Criminologie, 2011, 296.

DE BOCK, G., *Het Statusdelikt*, Gent, Rijksuniversiteit Gent, 1982, 132.

DE JONGHE, I., *Jeugd- en strafrecht. Kritische zoektocht doorheen federale en decreetale wetgeving, getoetst aan de praktijk*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 299.

DE JONGHE, I., *Jeugd- en strafrecht voor het sociaal-pedagogische werkveld*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 252.

DEMEY, E., *De minderjarige en het gerecht*, Kortrijk-Heule, UGA, 2014, 188.

DE PRINS, D., SOTTIAUX, S. en VRIELINK, J., *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 593.

DE SMET, B., *Jeugdbeschermingsrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 488.

DE SMET, B., *Jeugdbeschermingsrecht in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2005, 435.

DE TERWANGNE, A., *Aide et protection de la jeunesse*, Liège, Editions Jeunesse et droit asbl, 2001, 472.

DE TERWANGNE, A., *Loi du 8 avril 1965*, Liège, Editions Jeunesse et droit asbl, 1988, 102.

DUMAREY, N., *Handboek voor de GAS-vaststeller*, Brugge, Die Keure, 2016, 168.

GOEMINNE, B., ENHUS, E. en PONSAERS, P., *Criminaliteit in de publieke ruimte. Een inleiding in de hotspot analyse*, Brussel, Politeia, 2002, 112.

GUILLAIN, C. en CARTUYVELS, Y., *Les sanctions administratives communales*, Brussel, la Charte, 2015, 180.

HESPEL, S. en PUT, J., *Jeugdsanctierecht voorgesteld, naar een constructief jeugdsanctierecht*, Gent, Larcier, 2014, 111.

JUNGER-TAS, J., *Verborgen jeugddelinquentie en gerechtelijke selectie. Een onderzoek in een stadsmilieu*, Brussel, Studiecentrum voor jeugdmisdadigheid, 1976, 221.

KELLENS, G. en BIHAIN, L., *Protection de la jeunesse*, Luik, l'université de Liège, 2005, 237.

KESTEMONT, L. en SCHOUKENS, P., *Rechtswetenschappelijk schrijven*, Leuven, Acco, 135.

KINDERRECHTSWINKELS (eds.), *De juridische positie van de minderjarige in de praktijk*, Kortrijk-Heule, Uitgeverij UGA, 2010, 375.

LAVALLEE, C., *La protection internationale des droits de l'enfant*, Brussel, Bruylant, 2015, 397.

LOEBER, R., SLOT, N.W. en SERGEANT, J.A., *Ernstige en gewelddadige jeugddelinquentie*, Houten, Bohn Stafleu van Loghum, 2001, 450.

MIRIMANOF, J., *Médiation et jeunesse. Mineurs et médiations familiales, scolaires et pénales en pays francophones*, Brussel, Larcier, 2013, 701.

NAGELS, C., *Jeunes et violence, une rencontre programmée par la crise de solidarité. Analyse du discours de la Chambre des Représentants de Belgique (1981-1999)*, Brussel, Bruylant, 2005, 616.

ORDE VAN VLAAMSE BALIES, *Bijzondere opleiding jeugdrecht 2013-2014*, Brussel, Orde van Vlaamse Balies, 2013, 956.

ORDE VAN VLAAMSE BALIES, *Jeugdrecht. Handboek voor de advocaat-stagiair*, Mechelen, Kluwer, 2013, 270.

PELCKMANS, D., *De analyse van sociale criminaliteitspreventieve projecten ten aanzien van jongeren tot en met 18 jaar in de Strategische Veiligheids- en Preventieplannen (2007 – 2010) van Kortrijk, Mechelen, Antwerpen en Gent*, Gent, Faculteit Rechtsgeleerdheid, 2011, 11.

PREUMONT, M., *Mémento droit de la jeunesse*, Waterloo, Kluwer, 2008, 322.

PUT, J., *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 590.

SCHRAM, F. en LIEVENS, J., *Gemeentelijke administratieve sancties. Een antwoord op overlast?*, Brugge, Vanden Broele, 2013, 218.

SMETS, J., *Jeugdbeschermingsrecht*, Deurne, Kluwer, 1996, 821.

TULKENS, F. en MOREAU, T., *Droit de la jeunesse: aide, assistance, protection*, Brussel, Larcier, 2000, 1143.

VANDERFAEILLIE, J. en MAES, B. (red.), *Handboek jeugdhulpverlening. Deel 2: Nieuwe ontwikkelingen in het zorgveld*, Leuven, Acco, 2015, 352.

VAN GOOL, E., *De GAS-Procedure. Rechtsbescherming bij gemeentelijke administratieve sancties*, Gent, Larcier, 2015, 251.

VAN WELZENIS, I., *Jeugddelinquentie: wat verstaan we eronder, waar komt het vandaag en wat doen we eraan?*, Mechelen, Kluwer, 2003, 104.

VERHELLEN, E., *Jeugdbeschermingsrecht*, Gent, Mys & Breesch, 1998, 616.

VERHELLEN, E., *Jeugdbescherming en jeugdbeschermingsrecht*, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, 1988, 550.

VILLEE, C., *La position juridique du mineur dans la pratique*, Heule, UGA, 2006, 363.

WALGRAVE, L., *Jeugddelinquentie in perspectief. Met een koel hoofd naar een geïntegreerde aanpak*, Mechelen, Kluwer, 2012, 187.

WALGRAVE, L., *Uitgeleide aan de jeugdbescherming*, Leuven, Acco, 1978, 179.

3.2.2 Tijdschriften

CHRISTIAENS, J. en DUMORTIER, E., "De aanpak van jeugddelinquenten in tijden van onveiligheid", *Orde van de dag* 2006, afl. 36, 7 - 13.

CHRISTIAENS, J. en DE BUS, S., "De problematische 'jeugd van tegenwoordig'. Bedenkingen bij de toenemende instroom van POS-jongeren", *Orde van de dag* 2012, afl. 58, 22-29.

CHRISTIAENSEN, S., "De beeldvorming van de problematische jongere. Het enerzijds en anderzijds van complexe historische realiteiten", *Orde van de dag* 2012, afl. 58, 39-48.

CRUYSMANS, E. en ROMAINVILLE, C., "Contrôle des films" in *Dictionnaire de la Sixième Réforme de l'Etat*, Brussel, Éditions Larcier, 2015, 271-285.

DE HERT, P. en DE SCHEPPER, T., "Wetgever breidt gas-wet uit", *De Juristenkrant* 2013, nr.271, 1-3.

DE HERT, P., MEERSCHAUT, K. en GUTWIRTH, S., "Democratie en rechtsbescherming bij zeer lichte administratieve sancties", *Panopticon* 2008, afl. 1, 1-10.

DELMER, J. en GILLES, I., "Protection et aide à la jeunesse: les mineurs ayant commis un fait qualifié infraction", *JDJ* 2009/8, nr.288, 41-45.

DE SCHEPPER, T., "Van 'youth at risk' naar 'youth as risk'?. Achtergronden en tendensen bij een toegenomen aandacht voor een gewapend bestuursrecht en een bestuurlijke bemiddeling", *Orde van de dag* 2012, afl. 58, 67-78.

DONNAY, C., "La nouvelle réforme relative à la protection de la jeunesse: les principaux changements", *ADL* 2006/3, 221-250.

GORIS, K., "De jeugdrechter en het 'probleemkind'. Een gesprek met Antwerps emeritus-jeugdrechter Brigitte Hänsch", *Orde van de dag* 2012, afl. 58, 95-99.

GORIS, K., DUMORTIER, E. en PLEYSIER, S., "Het 'probleemkind' in de Belgische jeugdbescherming, een geschiedenis. Een geschiedenis van het 'probleemkind' in de Belgische jeugdbescherming (1912-2012)", *Orde van de dag* 2012, afl. 58, 5-21.

HERBOTS, K., CARTUYVELS, Y., CAPPELAERE, G., MOREAU, T. ea., "De inzet en de praktijk van de hervorming van de jeugdbescherming", *TJK* 2001, 129-180.

HOEKX, N., "De wet op de kansspelen, de weddenschappen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de speler. Een commentaar op de wijziging van de Kansspelwet", *RW* 2009-10, afl. 32, 1330-1341.

KOHL, A., "La loi du 7 mai 1999 sur les jeux de hasard, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs", *JT* 2001, 201-213.

LANCKSWEERDT, E., "Bemiddeling in het kader van de wetgeving op de gemeentelijke administratieve sancties: een unieke kans voor de gemeenten", *T.Gem.* 2005, 41-59.

LEESTMANS, D., "Overgevoeligheid voor jeugdcriminaliteit leidt tot overreactie", *Juristenkrant* 2012, afl. 252, 10-11

MARIQUE, E., "La loi sur les jeux de hasard, les paris, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs. Un commentaire à propos de la modification législative", *Droit pénal de l'entreprise* 2010/3, 169-182.

MOLDERS, R., "Jeux de hasard", *Rev.Dr.Ulg.* 2008, afl. 4, 455-504.

MOREAU, T., "Un siècle d'approche protectrice des mineurs en danger : du droit à la protection à la protection des droits?", *JT* 2012, 409-429.

NAGELS, C., "De jongere, de delinquent en de sociale reactie op jeugddelinquentie", *Orde van de dag* 2006, afl. 36, 29-33.

NOUWEN, J. en PUT, J., "Toenemende instroom in de bijzondere jeugdzorg: proeve van verklaring(en)", *Orde van de dag* 2012, afl. 58, 30-38.

OPFERGELT, A., "Bemiddeling in het kader van de gemeentelijke administratieve sancties: een gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen", *Orde van de dag* 2012, afl. 58, 79-86.

PLEYSIER, S., "De januskop van de jeugd. Ambivalentie in de bejegening van kinderen en jongeren in onze maatschappij", *Orde van de dag* 2012, afl. 58, 2-4.

PLEYSIER, S., "Kind als gevaar. De nieuwe preventieve en criminalisering van gedrag", *TJK* 2012/4, 278-288.

PREUMONT, M., "Le droit pénal des mineurs sous l'empire de la loi du 15 mai 1912 sur la protection de l'enfance", *JT* 2012, 386-389.

VAES, K., "Leerplicht – spijbelen", in *X., Postal Memorialis. Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, L 47, 19.

VAN AUDENHOVE, S. en VANDER LAENEN, F., "GAS en minderjarigen: strookt dit met het IVRK?", *TJK* 2011, 5, 281-284.

VAN CEULEBROECK N. en VANOBERGEN, B., "Jongeren als streekproduct. Over rondhangen in de publieke ruimte", *Orde van de dag* 2012, afl. 58, 57-66.

VANDEKERCKHOVE, A. en DE RYCKE, L., "Recht op spel: meer dan recht op ruimte?" *TJK* 2009/2, 180-185.

VANDENDRIESSCHE, A., "De algemene administratieve politie op gemeentelijk vlak in de rechtspraak van de Raad van State", *T.Gem.* 2001, 165-188.

VAN KEIRSBLICK, B. en HOUDMIDA, H., "Noot bij de beslissing van het Arbitragehof (arrest nr.106/2003 van 22 juli 2003) over een prejudiciële vraag over artikel 57 § 2 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra van maatschappelijk welzijn", *TJK* 2003/4, 243-248.

VAN LOOVEREN, A., "Het nieuwe jeugdhulplandschap in verontrustende situaties", *TJK* 2014/3, 298-306.

VENY, L.M., DE GEYTER, L. en VANDENDRIESSCHE, F., "De invoering van gemeentelijke administratieve sancties... of naar een publieke rechtshandhaving op lokaal vlak in België", *AJT* 1999-2000, 157-173.

VERBANCK, S., "Is er voor onze feestzaal een milieuvergunning nodig?", *Lokaal* 2011, afl. 16, 37.

VROMAN, F., "Jongeren en gemeentelijke administratieve sancties: 'citius, altius, fortius'", *Orde van de dag* 2012, afl. 58, 87-94.

WENSVEEN, M., PALMEN, H., BLOKLAND, A. en MEEUS, M., "Werk, werkkenmerken en delinquentie", *Tijdschrift voor criminologie* juni 2012, vol. 54(2), 136-152.

X, "Kansspelwet", *NJW* 2010, afl. 217, 143-144.

3.2.3 Online-bronnen

ALCOHOLHULP, "Hoe wordt alcohol verwerkt bij jongeren?", www.alcoholhulp.be/jongeren-alcohol-risicos (consultatie 9 april 2016).

BELGIUM.BE, "Alcohol: risico's", www.belgium.be/nl/gezondheid/gezond_leven/drugs_en_verslaving/alcohol (consultatie 9 april 2016).

BELGIUM.BE, "Tabak: risico's", www.belgium.be/nl/gezondheid/gezond_leven/drugs_en_verslaving/tabak (consultatie 9 april 2016).

BERGHMANS, M., "minderjarigen en roken", www.jeugdrecht.be/?action=artikel_detail&artikel=309 (consultatie 9 april 2016).

DE DRUGLIJN, "Wetgeving rond alcohol", www.druglijn.be/drugs-abc/alcohol/wetgeving (consultatie 9 april 2016).

DE DRUGLIJN, "Risico's van cannabis", www.druglijn.be/drugs-abc/cannabis/risicos (consultatie 9 april 2016).

KANSSPELCOMMISSIE, "Kansspelcommissie", <http://justice.belgium.be/sites/default/files/downloads/De%20Kansspelcommissie.pdf> (consultatie 1 april 2016).

KINDERRECHTENCOALITIE, "Standpunt kinderrechtencoalitie over gemeentelijke administratieve sancties (GAS)", http://kinderrechtencoalitie.be/sites/default/files/wysiwyg/Databanken/Justitie/Algemeen/standpunt_gas_def_goedgekeurd_av_120315.pdf (consultatie 12 maart 2016).

KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, "Advies Jeugdbeschermingsrecht", 2004-2005, www.kinderrechtencommissariaat.be/sites/default/files/bestanden/2004_2005_1_jeugdbeschermingsrecht.pdf (consultatie 22 juli 2015).

STEUNPUNT ALGEMEEN WELZIJNSWERK, "Als jongeren weglopen. Visie en hulpverleningspraktijk in het algemeen welzijnswerk", www.kennisplein.be/Documents/Als%20jongeren%20weglopen%20-%20Visiedossier.pdf (consultatie 22 juli 2015).

STEUNPUNT JEUGDHULP VZW, "2005-03/04 de nieuwe gemeenschappelijke richtlijn omtrent vaststelling, registratie en vervolging van inbreuken inzake bezit van cannabis", www.jeugrecht.be/?action=artikel_detail&artikel=33 (consultatie 6 maart 2016).

TULKENS, F., BRION, F., HUTSEBAUT, F., VAN OUIRIVE, L., VERHEYEN, L. en SPIESSENS, G., "Migranten, criminaliteit en strafrechtsbedeling", www.belspo.be/belspo/fedra/res/ssd204_nl.htm (consultatie 16 april 2016).

VLAANDEREN, "Leerplicht", <http://onderwijs.vlaanderen.be/nl/leerplicht-van-6-tot-18-jaar> (consultatie 30 april 2016).

X, "Discriminatie", www.belgium.be/nl/justitie/slachtoffer/klachten_en_aangiften/discriminatie/ (consultatie 4 oktober 2015).

3.3 Verenigde Staten

3.3.1 Handboeken

COX, S.M., ALLEN, J.M., HANSER, R.D. en CONRAD J.J., *Juvenile justice: a guide to theory, policy and practice*, Thousand Oaks (Calif.), Sage, 2011, 467.

ELROD, P. en RYDER A.S., *Juvenile Justice. A social, historical and legal perspective*, Sudbury, Jones and Barlett Publishers, 2011, 523.

FELD, B.C. en BISHOP, D.M. (ed.), *The Oxford Handbook of Juvenile Crime and Juvenile Justice*, Oxford, Oxford University Press, 2012, 934.

FELD, B.C., *Juvenile justice administration*, St. Paul, West, 2009, 396.

KRATCOSKI, P.C., *Juvenile justice administration*, New York, CRC Press, 2012, 500.

MCCARTHY, F.B., PATTON, W.W en CARR, J.G., *Juvenile law and its processes: cases and materials*, Newark, Lexis, 2003, 1191.

MCSHANE, M.D. en WILLIAMS III, F.P. (ed.), *Encyclopedia of Juvenile Justice*, London, Sage Publications, 2003, 416.

RAMSEY, S.H. en ABRAMS, D.E., *Children and the law in a nut shell*, St. Paul, West, 2011, 636.

ROBERSON, C., *Juvenile Justice: theory and practice*, Boca Raton, CRC Press, 2010, 343.

ROBERTS, A.R. (ed.), *Juvenile justice sourcebook*, New York, Oxford, 2004, 628.

SIEGEL, L.J. en WELSH, B.C., *Juvenile Delinquency: The Core*, Belmont, Wadsworth, 2013, 512.

SLOBOGIN, C. en FONDACARO, M.R., *Juveniles at Risk: A Plea for Preventive Justice*, Oxford, Oxford University Press, 2011, 197.

WEISBERG, M., *Child, family, and the state. Problems and materials on children and the law*, New York, Aspen Publishers, 2005, 898.

WEIS, J.G. et al., *Jurisdiction and the Elusive status offender: A Comparison of Involvement in Delinquent Behavior and Status Offenses*. Reports of the national assessment centers, Washington, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, 1980, vii, 148.

3.3.2 Tijdschriften

BAZELON, D.L., "Beyond control of the juvenile court", *Juvenile Court Journal* summer 1970, 44.

GROVER, S., "Age-Specific Status Offences as a Human Rights Infringement: A Case Example from the U.S. Court of Appeals", *eLaw Journal* 2006, 13(1), 175-186.

SHUBIK, C. en KENDALL, J., "Rethinking juvenile status offense laws rethinking juvenile status offense laws: considerations for congressional review of the juvenile justice and delinquency prevention act", *Family Court Review* 2007, vol.45, no.3, 384-398.

THOMAS, C.W., "Are status offenders really different? A comparative and Longitudinal Assessment", *Crime and Delinquency* Vol.22.4, 1976, 438-455.

3.3.3 Online-bronnen

BLITZMAN, J.D., "Criminal justice: Are we criminalizing adolescence?", www.americanbar.org/publications/gp_solo/2015/september-october/criminal_justice_are_we_criminalizing_adolescence.html (consultatie 17 maart 2016).

CHILD TRENDS DATABANK, "Juvenile detention", www.childtrends.org/?indicators=juvenile-detention (consultatie 7 mei 2016).

COALITION FOR JUVENILE JUSTICE, "Juvenile Justice and Delinquency Prevention Act", www.juvjustice.org/federal-policy/juvenile-justice-and-delinquency-prevention-act (consultatie 16 april 2016).

COALITION FOR JUVENILE JUSTICE, "Talking points on status offenses", www.juvjustice.org/sites/default/files/ckfinder/files/3%20Talking%20Points%20on%20Status%20Offenses.pdf (consultatie 20 april 2016).

COALITION FOR JUVENILE JUSTICE, SOS Project, "Making the case for status offense systems change: a toolkit", <http://juvjustice.org/sites/default/files/resource-files/Judicial%20Leadership%20Toolkit%20Web.pdf> (consultatie 7 mei 2016).

COALITION FOR JUVENILE JUSTICE, SOS Project, "Status offenses: a national survey", www.juvjustice.org/sites/default/files/resource-files/Status%20Offenses%20-%20A%20National%20Survey%20-FINAL%20-%20WEB.pdf (consultatie 17 maart 2016).

DELISI, M., "Juvenile Delinquency" in MILLER, J.M. (ed.), *21st Century Criminology: A Reference Handbook*, Thousand Oaks, Sage Publications Inc., 2009, (1) 1, www.omnilogos.com/2016/01/juvenile-delinquency.html (consultatie 14 maart 2016).

DEVELOPMENT SERVICES GROUP, "Status Offenders", Washington, D.C., Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, www.ojjdp.gov/mpg/litreviews/Deinstitutionalization_of_Status_Offenders.pdf (consultatie 14 maart 2016).

GATELY, G., "New Report Finds Incarceration for 'Status Offenses' Still Widespread", <http://jjie.org/new-report-finds-incarceration-for-status-offenses-still-widespread/108565/> (consultatie 14 maart 2016).

HEYD, J. en TRUPIN, C., "How status offenses intersect with other civil and criminal proceedings", www.americanbar.org/content/dam/aba/migrated/child/PublicDocuments/rjso_chapter7.authcheckdam.pdf (consultatie 7 mei 2016).

JJGPS, "Status offenses issues", www.jjgps.org/status-offense-issues (consultatie 19 april 2016).

KEDIA, R., "Creating an adolescent criminal class: juvenile court jurisdiction over status offenders", www.cplpej.org/wp-content/uploads/2015/08/Kedia-Soma.pdf (consultatie 20 april 2016).

MacArthur Foundation, "Juvenile justice in a developmental framework. A 2015 Status Report", www.macfound.org/media/files/MacArthur_Foundation_2015_Status_Report.pdf (consultatie 7 mei 2016).

OJJDP, "Core Requirements Monitoring", www.ojjdp.gov/compliance/index.html (consultatie 16 april 2016).

ROSE, T., "Juvenile Justice and the Status Offense: An Justification for the Current System", <http://gladstone.uoregon.edu/~uofla/Winter00/Rose.html> (consultatie 7 mei 2016).

SALSICH, A. en TRONE, J., "From Courts to Communities: The Right Response to Truancy, Running Away, and Other Status Offenses", www.statusoffensereform.org/wp-content/uploads/2013/12/from-courts-to-communities-response-to-status-offenses.pdf (consultatie 7 mei 2016).

Status Offense Task Force, "Status offense cases in South Carolina: A review and Recommendations", <http://childlaw.sc.edu/frmPublications/SOTFReport2015.pdf> (consultatie 19 april 2016).

STEINHART, D.J. "Status Offenses", www.americanbar.org/content/dam/aba/migrated/child/PublicDocuments/adolescent_16.authcheckdam.pdf (consultatie 7 mei 2016).

X, "Juvenile Status Offenders – Separation of Noncriminal Conduct From Delinquent Conduct", <http://law.jrank.org/pages/1538/Juvenile-Status-Offenders-Separation-noncriminal-conduct-from-delinquent-conduct.html> (consultatie 24 april 2016).

Auteursrechtelijke overeenkomst

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:
'Statusdelinquentie' van minderjarigen

Richting: **master in de rechten-rechtsbedeling**

Jaar: **2016**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Niet tegenstaand deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt behoud ik als auteur het recht om de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij te reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

Ik bevestig dat de eindverhandeling mijn origineel werk is, en dat ik het recht heb om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. Ik verklaar tevens dat de eindverhandeling, naar mijn weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

Ik verklaar tevens dat ik voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen heb verkregen zodat ik deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal mij als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze overeenkomst.

Voor akkoord,

Van Oosterwijck, Femke

Datum: **15/05/2016**